

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 12.10.2011
COM(2011) 666 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Paplašināšanās stratēģija un galvenie uzdevumi 2011.-2012. gadā

{SEC(2011) 1200 galīgā redakcija}
{SEC(2011) 1201 galīgā redakcija}
{SEC(2011) 1202 galīgā redakcija}
{SEC(2011) 1203 galīgā redakcija}
{SEC(2011) 1204 galīgā redakcija}
{SEC(2011) 1205 galīgā redakcija}
{SEC(2011) 1206 galīgā redakcija}
{SEC(2011) 1207 galīgā redakcija}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Paplašināšanās stratēģija un galvenie uzdevumi 2011.-2012. gadā

1. IEVADS

Eiropas Savienības paplašināšanās procesā ir iestājies jauns posms. Noslēdzot pievienošanās sarunas ar Horvātiju, kuras uzņemšana Eiropas Savienībā ir noteikta 2013. gada vidū, sevi ir attaisnojuši politika, kas pieņemta pēc postošajiem konfliktiem Balkānu valstīs 90. gados un kuras mērķis ir panākt visa reģiona mieru, stabilitāti, demokrātiju un dalību ES. Tā ir jauns pierādījums ES paplašināšanās politikas transformējošajam spēkam un piešķir jaunu dinamiku reformai visās paplašināšanās valstīs.

ES paplašināšanās politika, kas noteikta Līgumā par Eiropas Savienību¹, ir atbilde uz mūsu kontinenta iedzīvotāju leģitīmo vēlmi kļūt par daļu no apvienotas Eiropas projekta. Centrāleiropas un Austrumeiropas valstu integrācija pēdējās desmitgades laikā ir pierādījusi, ka paplašināšanās sniedz labumu ES kopumā un ļauj tai iegūt labāku pozīciju, lai risinātu globālas problēmas.

Paplašināšanās politika ir izrādījies spēcīgs sabiedrības transformācijas instruments. Valstis, kuras jau ir pievienojušās ES un tās, kuras vēl uz to virzās, ir veikušas ievērojamas pārmaiņas, īstenojot ar pievienošanos saistītās demokrātiskās un ekonomikas reformas. Pievienošanās procesa un ar to saistīto panākumu pamatā ir saistības, nosacījumi un uzticamība.

Atjaunotā vienprātība par paplašināšanos, par ko vienojās Eiropadomes 2006. gada decembra sanāksmē un kuras pamatā ir saistību nostiprināšanas principi, stingri nosacījumi un laba saziņa ar sabiedrību, kā arī ES spējas integrēt jaunās dalībvalstis, aizvien ir ES paplašināšanās politikas satvars.

Īstenojot paplašināšanās politiku, ES paplašina savu miera, stabilitātes, demokrātijas un labklājības teritoriju, kas ir jēdzieni, kuri ir ieguvuši jaunu nozīmi, ņemot vērā nesenos notikumus.

- Traģiskie notikumi Vidusjūras dienvidu reģiona valstīs un Vidējos Austrumos, kā arī no tiem izrietošā nestabilā situācija uzsver to, cik svarīga ir stabilitāte un demokrātija Dienvidaustrumeiropas valstīs, kuras ir stabils ES paplašināšanās procesa elements.
- Nesenā pasaules finanšu krīze un pašreizējās problēmas eurozonā ir norādījušas uz valstu ekonomiku savstarpējo atkarību Eiropas Savienībā un ārpus tās robežām. Minētie notikumi liek apzināties to, cik svarīgi ir turpmāk konsolidēt ekonomikas un finansiālo stabilitāti un sekmēt izaugsmi arī paplašināšanās valstīs. Šajā nolūkā paplašināšanās process ir spēcīgs instruments.

Kopš jaunākā paplašināšanās dokumentu kopuma pieņemšanas Rietumbalkānu valstīs norisinājušies vairāki pozitīvi notikumi. Ratko Mladiča un Gorana Hadžiča arestēšana un

¹ 49. pants.

nodošana Starptautiskajam Kara noziegumu tribunālam bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*) novērsa lielāko klupšanas akmeni Serbijas ceļā uz Eiropas Savienību un bija nozīmīgs veikums pēckonflikta izlīguma procesā. Tika izveidots dialogs starp Belgradu un Prištinu, kā mērķis, *inter alia*, ir panākt progresu ceļā uz ES un kas ir sniedzis pirmos rezultātus. Virzība ar ES saistītu reformu īstenošanā ir notikusi gandrīz visās paplašināšanās valstīs. Vēl divu Rietumbalkānu valstu, proti, Albānijas un Bosnijas un Hercegovinas, pilsoņiem ir piešķirts bezvīzu režīms.

Tomēr daudzās valstīs svarīgas reformas kavējās, bieži vien iekšējo politisko notikumu un konfliktu dēļ. Kavēšanās un šķēršļi bija jo īpaši nopietni Bosnijā un Hercegovinā, kā arī Albānijā. Vairumā valstu lielākās problēmas joprojām ir laba pārvaldība, tiesiskums, administratīvās spējas, bezdarbs, ekonomikas reformas un sociālā integrācija. Vairāki notikumi izraisīja bažas par vārda brīvību plašsaziņas līdzekļos. Atšķirīgie viedokļi par statusu turpina negatīvi ietekmēt gan Kosovu², gan visu reģionu. Nopietnas bažas rada nesenie notikumi Ziemeļkosovā. Joprojām nav atrisināts Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas nosaukuma jautājums.

Pēdējā gada laikā virzība notikusi Islandes pievienošanās procesā. Minēto panākumu pamatā ir Islandes jau augsti integrētās struktūras, pateicoties tās sen izveidotajai demokrātijai, tās dalībai Eiropas Ekonomikas zonā un Šengenas zonā, kā arī tās augsta līmeņa valsts pārvaldei.

Turcijā pievienošanās process aizvien ir visefektīvākais pamats ar ES saistītu reformu veikšanai, dialoga attīstīšanai par ārpolitikas un drošības politikas jautājumiem, ekonomikas konkurētspējas nostiprināšanai un energoapgādes dažādošanai. Pievienošanās sarunās diemžēl jau ilgāk nekā gadu nav bijis iespējams atvērt jaunas sarunu sadaļas. Attiecībās ar Turciju jāsāk jauns konstruktīvs posms, kura pamatā ir konkrēti pasākumi kopējās intereses jomās.

Drīzumā paredzētā Horvātijas pievienošanās pierāda to, ka paplašināšanās procesa mērķis ir palielināt tā transformējošo ietekmi uz attiecīgajām valstīm. Uzlabojumi, ko minētajā procesā ieviesa 2006. gada atjaunotā vienprātība par paplašināšanos, tika īstenoti Horvātijā un ir izrādījušies vērtīgi. Izmantojot minēto pieredzi, jāturpina esošās un turpmākās sarunas ar citām paplašināšanās valstīm. Jo īpaši sarežģītas sarunu sadaļas, piemēram, tiesu iestāžu un pamattiesību, kā arī tiesiskuma, brīvības un drošības jomā, jārisina pēc iespējas drīzāk, lai attiecīgajai kandidātvalstij būtu pietiekami ilgs laiks gūt vajadzīgos panākumus reformu jomā.

Horvātijas pievienošanās būs liels notikums Rietumbalkānu valstu integrācijas ES vēsturiskajā projektā. ES ir pastāvīgi apstiprinājusi savas politikas iekļautību attiecībā uz Rietumbalkānu valstīm, sākot ar reģionālo pieeju 19. gadsimta 90. gadu vidū un visizteiktāk — ar Stabilizācijas un asociācijas procesu, ko uzsāka 1999. gadā, un ar 2003. gada Saloniku augstākā līmeņa sanākumi, kurā apstiprināja to, ka Rietumbalkānu nākotne ir ES. Paplašināšanās politikas mērķis nav nospraust sadalošu līniju Balkānos, tai būtu jābūt kā stimulam un katalizatoram pārējām reģiona valstīm, lai paātrinātu to virzību uz ES. Ņemot vērā ES saistības, kā arī reģiona vēsturi un ģeogrāfiju, šis process būs pabeigts tikai tad, kad tiks uzņemtas visas Rietumbalkānu valstis, tiklīdz tās būs izpildījušas attiecīgos nosacījumus.

² Saskaņā ar ANODPR 1244/1999.

Šajā kontekstā Komisija aizvien pilnībā pieturas pie pašu nopelnu principa. Ritms, kādā katra valsts virzās uz dalību ES, ir atkarīgs galvenokārt no tās snieguma, panākot atbilstību noteiktajiem kritērijiem un nosacījumiem.

Horvātijas sekmīgā pieredze ir spēcīgs signāls citām paplašināšanās valstīm.

- ES izpilda savas saistības, tiklīdz ir izpildīti nosacījumi.
- Pievienošanās kritēriji un nosacījumi ir prasīgi un to īstenošanu uzrauga, tam veltot īpašu uzmanību. Tas nav šķērslis un ļauj katrā dalībvalstī sasniegt lielāku sagatavotības līmeni, kas pievienošanās rezultātā sniegs priekšrocības gan attiecīgajai dalībvalstij, gan ES.
- Divpusējos strīdus ar kaimiņvalstīm jārisina, un to var panākt ar dialoga starpniecību un kompromisu saskaņā ar noteiktajiem principiem.

Paplašināšanās procesa ticamības saglabāšana ir būtisks elements reformu paātrināšanai paplašināšanās valstīs un dalībvalstu atbalsta nodrošināšanai. Pēdējā gada notikumi ir apstiprinājuši to, ka taustāmus rezultātus ceļā uz ES var sasniegt arī pirms pievienošanās, ja tiek izpildīti attiecīgie nosacījumi. Šajā paziņojumā ietvertie Komisijas ieteikumi attiecībā uz pāreju uz nākamajiem pievienošanās procesa posmiem un vīzu liberalizācijas režīma piešķiršanu Albānijai un Bosnijai un Hercegovinai ir ilustratīvi piemēri. No otras puses, ja konkrētu rezultātu sasniegšanai nepietiek ar politisko gribu un saistībām vai ja to nav, pievienošanās process nav pavirzījies uz priekšu un var apstāties.

Šajā paziņojumā ir novērtēta Eiropas Savienības paplašināšanās darba kārtības pašreizējā situācija, tostarp Rietumbalkānu valstīs, Turcijā un Islandē. Pamatojoties uz pievienoto padziļināto analīzi³ par katru valsti, tajā izklāstīts tas, ko minētās valstis ir sasniegušas, gatavojoties dalībai, kāda ir to šā brīža situācija, novērtētas to iespējas turpmākajiem gadiem un šajā saistībā sagatavoti vairāki ieteikumi. Tāpat kā iepriekšējos gados īpaša uzmanība ir veltīta daudziem galvenajiem uzdevumiem.

2. GALVENIE UZDEVUMI

2.1. Pastiprināta uzmanība tiesiskuma stiprināšanas un valsts pārvaldes reformas jomā

Ir konstatēts, ka tiesiskuma stiprināšana ir nepārtraukts svarīgs jautājums un būtisks nosacījums valstīs, kas virzās uz dalību ES. Nesenajos gados saskaņā ar atjaunoto vienprātību par paplašināšanos šim jautājumam ir veltīta lielāka uzmanība visos pievienošanās procesa posmos.

Uzsvars uz tiesiskumu bija atspoguļots, padziļināti izskatot šos jautājumus pievienošanās sarunās ar Horvātiju, īpaši sarunu sadaļās par tiesu iestādēm un pamattiesībām, un tiesiskumu, brīvību un drošību. Tiesiskuma jautājumu nozīme galvenajās prioritātēs, kas noteiktas kā nosacījumi sarunu sadaļu atvēršanai ar Albāniju un Melnkalni, ir vēl viens piemērs tam, ka šī joma kļūst svarīgāka pirms faktisko sarunu sākšanas.

³ Šim paziņojumam pievienotajā pielikumā ietverti kopsavilkumi un secinājumi attiecībā uz ziņojumiem par katru attiecīgo valsti.

Pievienošanās sarunās ar Horvātiju gūtā pieredze tiks izmantota pašreizējās un turpmākajās sarunās ar citām valstīm. Šajā nolūkā Komisija ierosinās jaunu pieeju attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar tiesu iestādēm un pamattiesībām, kā arī tieslietu un iekšlietu jomā. Tā kā šajos jautājumos jāsasniedz pārlicinoši rezultāti, tie būtu jārisina pievienošanās procesa agrīnā posmā un tādējādi būtu jāatver attiecīgās sadaļas, pamatojoties uz rīcības plāniem. Komisija visos procesa posmos regulāri sagatavos ziņojumu par panākto šajās jomās atbilstīgi rīcības plānos noteiktajiem principiem, attiecīgajā gadījumā veicot vajadzīgos koriģējošos pasākumus. Lai atbalstītu šo procesu, tiks izmantoti *IPA* līdzekļi.

Pirmspievienošanās procesa ietvaros Komisija aicina valstis izveidot neatkarīgas un efektīvas *tiesu iestādes* un novērst pašreizējos šķēršļus. Šajā ziņā Horvātija uzlaboja savu tiesnešu amatā iecelšanas sistēmu, Serbija sāka pārskatīt tiesnešu un prokuroru atkārtotas amatā iecelšanas procedūru, Melnkalne sāka pārskatīt galvenos konstitucionālos un tiesību aktu noteikumus attiecībā uz tiesu iestādēm. Kosova pabeidza savu tiesnešu un prokuroru atkārtotas iecelšanas amatā procesu.

Cīņa pret korupciju ir viena no galvenajām problēmām tiesiskuma jomā lielākajā daļā paplašināšanās valstu. Korupcija aizvien ir nopietna problēma, kas ietekmē ne tikai pilsoņu ikdienas dzīvi tādās svarīgās jomās kā veselības aprūpe un izglītība. Tā arī būtiski nevēlami ietekmē ieguldījumus un uzņēmējdarbību, kā arī rada zaudējumus valstu budžetā, īpaši attiecībā uz publisko iepirkumu un privatizāciju. Iepriekšējo gadu laikā Komisija ir pastiprināti pievērsusi uzmanību cīņai pret korupciju paplašināšanās valstīs.

Svarīga pieredze, kas gūta, strādājot ar paplašināšanās valstīm, ir sekmējusi attīstību pašas ES pieejā cīņā pret korupciju visās (ārpolitikas un iekšpolitikas) politikas jomās⁴. Lai arī Komisija veido korupcijas uzraudzības mehānismu dalībvalstīm, tā joprojām piešķirs augstu prioritāti korupcijas novēršanas politikas uzraudzībai paplašināšanās valstīs, uzmanību veltot rezultātiem un ilgtspējībai, sākot no pievienošanās sagatavošanas agrīniem posmiem. Komisija arī sekmēs ciešu sadarbību starptautiskajiem līdzekļu devējiem, lai nodrošinātu līdzekļu optimālu izmantošanu.

Cīņa pret organizēto noziedzību joprojām ir svarīga prioritāte paplašināšanās valstīm. Tā ir cieši saistīta ar korupcijas apkarošanu un neatkarīgu tiesu iestāžu izveidi. Tā kā daudzām kriminālām darbībām ir pārrobežu raksturs, tas būtiski sarežģī cīņu pret organizēto noziedzību. Šā jautājuma risināšanai īpaši svarīga ir *reģionālā sadarbība starp tiesībsardzības iestādēm un tiesu iestādēm*, tostarp profesionālu tīklu izveide. Komisija atbalsta reģionālo prokuroru tīkla izveidi, kurā piedalās dalībvalstu norīkoti eksperti, kā arī attiecīgās Eiropas aģentūras. Komisija arī palīdz izveidot koordinētas liecinieku aizsardzības sistēmas attiecīgajā reģionā.

Pēdējā gada laikā Komisija ir pastiprinājusi savu *dialogu tiesiskuma* jomā ar Rietumbalkānu valstīm. Tā mērķis ir stiprināt sagatavošanos pirmspievienošanās procesa agrākā posmā, kura pamatā ir tieslietu un iekšlietu nozares padziļināta analīze. Šajā nolūkā vairumā paplašināšanās valstu tika veikti ekspertu komandējumi. Komisija pastiprināja sadarbību un informācijas apmaiņu ar attiecīgajām ES aģentūrām, tostarp Eiropolu, *Frontex*, *Eurojust*, kā arī ar Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru, ar reģionālām iniciatīvām, Eiropas Padomi un citām starptautiskajām organizācijām. Vajadzības gadījumā kritēriji tika

⁴ Tas ir atspoguļots Komisija nesenojā paziņojumā par korupcijas apkarošanu COM(2011) 308 galīgā redakcija.

piemēroti jau minētā procesa agrīnos posmos. Ar Bosniju un Hercegovinu tika uzsākts strukturēts dialogs, un Komisija ierosina sākt līdzīgu dialogu ar Kosovu par tiesiskumu, lai risinātu problēmas šajā jomā un atbalstītu tiesu iestāžu reformu.

Valsts pārvaldes reforma, kuras mērķis ir pārredzamības, pārskatatbildības un efektivitātes palielināšana, kas ir svarīga demokrātijai un tiesiskumam, aizvien ir galvenā prioritāte saskaņā ar politiskajiem kritērijiem vairumā paplašināšanās valstu. Pienācīgas administratīvās procedūras, tostarp attiecībā uz cilvēkresursiem un valsts finanšu pārvaldību, ir svarīgas *acquis* īstenošanai. Valstīm ir jāpalielina savi centieni, lai uzlabotu valsts pārvaldi, pamatojoties uz kopējām valstu stratēģijām.

Dažās paplašināšanās valstīs aizvien biežāk pierādās tas, ka netiek pienācīgi ievērotas valdošo partiju un valsts atšķirīgās lomas. Šāda prakse apdraud tiesiskumu un demokrātijas funkcionēšanu.

2.2. Vārda brīvības nodrošināšana plašsaziņas līdzekļos

Vārda brīvība ir pamattiesības, ko aizsargā starptautiskās tiesības, un tā veido būtisku daļu plurālistiskas demokrātijas darbībā. Attiecībā uz pievienošanās procesu šīs brīvības nodrošināšana ir galvenais elements Kopenhāgenas politiskajos dalības kritērijos.

Paplašināšanās valstīs kopumā raksturo plurālistiski plašsaziņas līdzekļi. Tomēr daudzās valstīs šajā jomā nesen ir novērotas negatīvas tendences. Tas rada nopietnas bažas. Komisija vārda brīvību turpmāk izpēta pievienotajos ziņojumos, kuros ir izklāstīta katras valsts konkrētā situācija.

Problēmas attiecībā uz vārda brīvību un plašsaziņas līdzekļiem ietver: politisko iejaukšanos, kas reizēm atspoguļota arī tiesību sistēmā; ekonomisko spiedienu, noziegumu un korupcijas izmantošanu, lai ietekmētu plašsaziņas līdzekļus; kā arī žurnālistu nepietiekamu aizsardzību pret uzmākšanos vai pat vardarbīgiem uzbrukumiem. Ekonomikas problēmas attiecas uz pārredzamības trūkumu un īpašumtiesību koncentrāciju, godīgas konkurences trūkumu, kā arī tirgus regulatoru neatkarības trūkumu. Vairākās paplašināšanās valstīs tiesību aktu par plašsaziņas līdzekļiem vispārējā īstenošanas pakāpe nav apmierinoša. Aizvien vairākus gadus pēc notikušā nav izskatītas daudzas lietas par uzbrukumiem žurnālistiem, tostarp slepkavībām. Turcijā tiesību aktu sistēma vēl pietiekamā mērā neaizsargā vārda brīvību. Nopietnas bažas rada liels skaits juridisko lietu un izmeklēšanu pret žurnālistiem un nepamatots spiediens uz plašsaziņas līdzekļiem.

Visi šie jautājumi rada nopietnus ierobežojumus attiecībā uz viedokļiem, ko pauž plašsaziņas līdzekļi, kas kritizē valdības un neveicina pētniecisko žurnālistiku. Plašsaziņas līdzekļiem un žurnālistiem bieži vien jāveic pašcenzūra.

Ir būtiski, lai paplašināšanās valstīs garantētu atvērtu un plurālistisku plašsaziņas līdzekļu vidi, kas pieļauj kritiskas un neatkarīgas žurnālistikas kultūru. Sabiedriskajām raidorganizācijām jāuzlabo savs ekonomiskais stāvoklis un autonomija, lai pildītu savu funkciju. Vienlaikus plašsaziņas līdzekļu profesionāļiem būtu jāapņemas veikt pašregulāciju, pamatojoties uz visaptverošiem ētikas kodeksiem un profesionālajiem standartiem.

Komisija 2011. gada maijā organizēja konferenci par vārda brīvību, kurā piedalījās plašsaziņas līdzekļu pārstāvji un pilsoniskās sabiedrības ieinteresētās aprindas no Rietumbalkānu valstīm un Turcijas. Konferences mērķis bija sniegt informāciju ne tikai

oficiālajiem valdības partneriem, bet arī tiem, kas ir tieši iesaistīti, un uzklaustīt šādu personu viedokļus un pieredzi. Šajā jomā Komisija turpinās savā darbā izmantot minētās konferences secinājumus.

Komisija cieši uzraudzīs virzību attiecībā uz pašreizējiem nolīgumiem un strukturētiem dialogiem ar paplašināšanās valstīm. Tā turpinās integrēt šos jautājumus pievienošanās sarunās, īpaši saskaņā ar sadaļu par tiesu iestādēm un pamattiesībām. Tā noteiks prioritātes un rosinās valdības pielikt pūles, lai sasniegtu Eiropas standartus vārda brīvības jomā. Šajā nolūkā tiks stiprināta sadarbība ar attiecīgajām partnervalstīm un starptautiskajām organizācijām, īpaši ar Eiropas Padomi un Eiropas Drošības un sadarbības organizāciju. Turpmāk tiks attīstīts dialogs ar žurnālistiem un to asociācijām.

2.3. Reģionālās sadarbības un pēckonflikta izlīguma procesa uzlabošana Rietumbalkānu valstīs

Reģionālā sadarbība un labas kaimiņattiecības ir Stabilizācijas un asociācijas procesa būtiski elementi, un tādēļ Komisija tos cieši uzrauga visos pievienošanās procesa posmos. Reģionālā sadarbība sekmē un uzlabo pēckonflikta izlīguma procesu reģionā, kurā nesenajā pagātnē ir notikuši lieli konflikti. Reģionālā sadarbība un tirdzniecība var reģionam sniegt papildu ekonomikas priekšrocības. Tā ir arī būtiska daļa no integrācijas procesa ES, kurai bieži vajadzīgas reģionālās pieejas un pasākumi.

Šajā jomā pēdējās desmitgades laikā ir panākts būtisks progress, un pagājušajā gadā ir veikti svarīgi papildu pasākumi. Reģiona, īpaši Serbijā un Horvātijā, vadītāju vizītes kaimiņvalstīs, kā arī paziņojumi par 19. gadsimta 90. gadu konfliktiem ir būtiski sekmējuši pēckonflikta izlīguma procesu. Tuvākajā nākotnē tiks sekmīgi pabeigts Sarajevas process par bēgļu atgriešanu, kurā iesaistīta Serbija, Horvātija, Bosnija un Hercegovina, kā arī Melnkalne. NVO un pilsoniskās sabiedrības iniciatīvas, piemēram Jauniešu iniciatīva cilvēktiesību jomā, Taisnības un samierināšanās komisija (*RECOM*) un *Igman* iniciatīva, ir svarīgas pēckonflikta izlīguma procesa uzlabošanā ne tikai valdību ietvaros, bet arī attiecīgā reģiona pilsoņu vidū.

Sadarbība konkrētās nozarēs norit labi un virzās uz priekšu, tostarp izmantojot Enerģētikas kopienu, Eiropas kopējo gaisa telpu un kopīgas mācības patlaban pilnībā funkcionējošajā Reģionālajā valsts pārvaldes skolā (*ReSPA*). Komisija 2010. gada decembrī ierosināja stratēģiju Donavas reģiona attīstības uzlabošanai, kuru pēc tam apstiprināja dalībvalstis⁵. Pieaug reģionālā tirdzniecība, ievērojot Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumu (CBTN), un nolīgumos tiek ietvertas papildu jomas, piemēram, konkurences politika, turpmāka tarifu barjeru atcelšana un pakalpojumu liberalizācija. Reģionālās sadarbības padome (*RCC*) ir sākusi īstenot savu trīs gadu stratēģiju un darba programmu, strādājot, lai sasniegtu vairāk uz rezultātiem orientētu darbību.

Vienlaikus problēmas, ko rada pagātnes konflikti, kopā ar citiem divpusējiem jautājumiem aizvien ir galvenie šķēršļi stabilitātei Rietumbalkānu valstīs, kas ietekmē reģionālo sadarbību, valstu attiecības, kā arī to iekšējo darbību un reformu procesu. Ir steidzami jārisina atlikušās problēmas. Šo jautājumu risināšana novērsīs lielāko šķērslī Rietumbalkānu valstu ceļā uz dalību ES.

⁵ Minētā stratēģija paredz sadarbību starp Donavas baseina valstīm vides, transporta, enerģētikas, sociālās un ekonomikas attīstības, izglītības, pētniecības un inovāciju, kā arī drošuma un drošības jomā. No paplašināšanās valstīm Horvātija, Serbija, Bosnija un Hercegovina un Melnkalne piedalās šajā stratēģijā. Skatīt COM(2010) 715 galīgā redakcija un Padomes 2011. gada 13. aprīļa secinājumus.

Jo īpaši, *strīdi, kas saistīti ar etnisko grupu vai statusa jautājumiem*, īpaši Bosnijā un Hercegovinā un Kosovā, joprojām traucē iestāžu normālai darbībai, kavē reformu procesu un Eiropas darba kārtību un var reizēm radīt plašākas reģionālas problēmas. Komisija uzskata, ka virzīties uz dalību ES ir labākais veids, kā minētajām valstīm risināt šīs problēmas. Nesenie notikumi, jo īpaši panākumi ES atvieglotā Belgradas un Prištinas dialogā ir svarīgākais elements šajā kontekstā. Šā gada augustā atzīmētā 10. gadadiena kopš Ohridas pamat nolīguma parakstīšanas ir atgādinājums par to, ka sarežģītus ar etniskajām grupām saistītus jautājumus *var* sekmīgi atrisināt ar dialoga un kompromisa starpniecību.

Nesen tika panākti pozitīvi rezultāti, risinot problēmas, kuras attiecas uz reģionālo iniciatīvu *iekļaujošu* darbību, kas izriet no atšķirīgajiem viedokļiem par Kosovas statusu, bet ir jāpaveic vairāk. Belgradas un Prištinas dialoga ietvaros tika panākta vienošanās par to, ka Serbija atzīst Kosovas muitas zīmogus, un tam vajadzētu ļaut atjaunot reģionālo tirdzniecību saskaņā ar Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumu. Iepriekš tika atjaunotas arī CBTN un RCC sanāksmes, tajās piedaloties visām pusēm, kā arī tika parakstīta Eiropas un Vidusjūras reģiona konvencija par preferenciāliem izcelsmes noteikumiem. Tomēr atšķirīgie viedokļi par Kosovas statusu turpināja kavēt Transporta kopienas nolīguma pabeigšanu un parakstīšanu un autonomo tirdzniecības pasākumu paplašināšanu Kosovai un citiem Rietumbalkānu partneriem. Šīs atšķirības aizvieni ir šķērslis līgumattiecību izveidei starp ES un Kosovu.

Belgradas un Prištinas dialoga ietvaros vēl nav panākts visaptverošs risinājums jautājumos, kuri attiecas uz reģionālo sadarbību. Komisija stingri aicina visas iesaistītās puses turpināt meklēt praktiskus un pragmatiskus risinājumus, lai nodrošinātu reģionālās sadarbības integrāciju, neraugoties uz atšķirīgajiem viedokļiem par Kosovas statusu. Pēdējos gados panāktais progress liecina, ka tas ir iespējams.

Lai panāktu ilglaicīgu izlīgumu, ir jāpabeidz lietu izskatīšana attiecībā uz *karu laikā izdarītajiem noziegumiem* bijušajā Dienvidslāvijā. Pilnīga sadarbība ar ICTY joprojām ir svarīgs nosacījums pievienošanās procesam Rietumbalkānu valstīs. Minētajā virzienā lieli panākumi gūti līdz ar pēdējo divu ICTY apsūdzēto personu arestēšanu un nodošanu Hāgas tribunālam. Komisija arī aicina attiecīgās valdības stingrāk veikt kara noziegumu tiesas procesu pareizu izskatīšanu.

Komisija ļoti nopietni ņem vērā ziņojumu (*Marty* ziņojums), ko janvārī apstiprinājusi Eiropas Padomes parlamentārā asambleja attiecībā uz noziegumiem, tostarp cilvēku orgānu tirdzniecību, kuri, iespējams, izdarīti Kosovā konflikta laikā un pēc tā. Tā pilnībā atbalsta EULEX veikto izmeklēšanu, norāda uz to, cik svarīga šajā kontekstā ir liecinieku aizsardzība, un atzinīgi vērtē EULEX darba grupas izveidi Briselē, kā arī attiecīgo valdību sadarbību ar šo darba grupu.

Kopumā ir svarīgi, lai valdības un pilsoniskās sabiedrības organizācijas reģionā darītu vairāk, lai izskaidrotu pilsoņiem, ka pēckonflikta izlīgums ir būtiska daļa no to Eiropas nākotnes un ka tiesiskums attiecībā uz kara noziegumiem ir neatņemams šī procesa elements. Politiskajiem līderiem būtu jāizvairās no apgalvojumiem un pasākumiem, kuri varētu apšaubīt šos nopietnos principus.

Attiecībā uz atklātiem *divpusējiem jautājumiem* tie paplašināšanās procesā attiecīgajām pusēm apņēmīgi jārisina pēc iespējas drīzāk labā kaimiņattiecību garā un, ņemot vērā vispārējās ES intereses. Komisija aicina puses velīt centienus, lai atrisinātu atlikušos robežjautājumus saskaņā ar noteiktiem principiem un līdzekļiem, tostarp vajadzības gadījumā nododot jautājumus Starptautiskajai Tiesai. Divpusējiem jautājumiem nebūtu jākavē

pievienošanās process. Komisija ir gatava sekmēt vajadzīgā politiskā stimula izveidi risinājumu rašanai un atbalstīt ar tiem saistītās iniciatīvas.

Robežu arbitražas nolīgums starp Slovēniju un Horvātiju, kura īstenošana tiks uzsākta šā gada vēlākā posmā, paver ceļu divpusējo jautājumu risināšanai. Komisija stingri aicina puses, kas iesaistītas strīdā par Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas nosaukuma jautājumu, izmantot līdzīgi konstruktīvu pieeju pašreizējās ANO vadītājās sarunās.

2.4. Ilgtspējīgas ekonomikas atveseļošanas panākšana un stratēģijas „Eiropa 2020” īstenošana

Visās paplašināšanās valstīs patlaban notiek ekonomikas atveseļošanās, lai arī atšķirīgā tempā. Turcija ir pārvarējusi krīzi, tās ekonomikai kļūstot spēcīgākai, un tās izaugsme aizvien ir iespaidīga, bet parādās aizvien vairāk pazīmju, kas liecina par ekonomikas pārkaršanu. Arī Rietumbalkānu valstu ekonomika sāk atgūties, kaut gan tām vēl būs vajadzīgs laiks, lai sasniegtu pirmskrīzes līmeni. Islandes ekonomika turpina atgūties no lielām ekonomikas problēmām, ko tā piedzīvoja krīzes laikā.

Tomēr paplašināšanās valstīm nākas saskarties ar svarīgām sociālajām un ekonomiskajām problēmām. Bezdarba līmenis joprojām ir augsts un lielākajā daļā valstu turpina palielināties. Bezdarba līmenis Kosovā, Bosnijā un Hercegovinā un Bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā aizvien ir lielākais Eiropā. Darbaspēka dalība ir zema, īpaši sievietes un jauniešu vidū, un problēmas rada plaši izplatītā neoficiālā nodarbinātība. Eksportā no Rietumbalkānu valstīm, kas veicina ekonomikas atveseļošanu, joprojām dominē zemas pievienotās vērtības produkti, tostarp preces, kas ir pakļautas cenu svārstībām un spēcīgai konkurencei no jaunajām tirgus ekonomikas valstīm.

Vairums paplašināšanās valstu ir saglabājušas kopumā piesardzīgu makroekonomikas politiku. Fiskālā konsolidācija un darba tirgu reforma vēl aizvien ir vissteidzamākā īstermiņa prioritāte, atspoguļojot lielākoties līdzīgas problēmas, ar kurām patlaban saskaras ES. Jāveic vairāk strukturālas reformas, lai palielinātu konkurētspēju un uzlabotu ieguldījumu vidi, tādējādi piesaistot ārvalstu tiešos ieguldījumus, veicinot darbavietu izveidi un nodrošinot izaugsmes ilgtspējību. Rietumbalkānu valstīs īpašas problēmas rada valsts pārvaldes spēju uzlabošana un tiesiskuma nostiprināšana, tostarp reformu veikšana tiesu iestādēs un plaši izplatītās korupcijas apkarošana. Progress šajās jomās arī veidotu uzņēmējdarbības vidi. Uzņēmumiem un ieguldījumiem infrastruktūrā vajadzīgie sabiedriskie pakalpojumi aizvien ir zemā līmenī.

Darba tirgus reformām, tostarp sociālo pabalstu sistēmas pārskatīšanai, nodokļu jautājumiem un izglītības sistēmu pārmaiņām, būtu jāveicina svarīgāko strukturālo nepilnību un šķēršļu novēršana Rietumbalkānu valstīs, lai panāktu spēcīgāku, ilgtspējīgāku un iekļaujošāku izaugsmi.

Stratēģijas „Eiropa 2020” mērķu īstenošana

Stratēģija „Eiropa 2020” ir ES izaugsmes stratēģija pašreizējai desmitgadei, lai sasniegtu gudru, ilgtspējīgu un integrējošu ekonomiku mainīgā pasaulē. Paplašināšanās valstis tiek

aicinātas izmantot stratēģiju „Eiropa 2020” un tās galvenās iniciatīvas⁶. Tas nodrošina lietderīgu pamatu reformu veikšanai.

Stratēģijas „Eiropa 2020” mērķi attiecīgā gadījumā ir atspoguļoti dialogos par ekonomikas politiku un nodarbinātību, un sociālo politiku starp Komisiju un paplašināšanās valstīm. Komisija ir vadījusi finanšu palīdzības plānošanu stratēģijas „Eiropa 2020” mērķu sasniegšanai, īpaši attiecībā uz attīstību sociālajā un ekonomikas jomā. Minētie mērķi tiek ņemti vērā Komisijas sadarbībā ar starptautiskajām finanšu iestādēm (SFI).

Pašreizējā parādu krīze Eiropā ir norādījusi uz *stabilu valsts finanšu* nozīmi, un Komisija dalās ar kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm ar dažiem no saviem salīdzinošās pārskatīšanas mehānismiem. Šajā nolūkā svarīgs instruments ir daudzpusējā fiskālā uzraudzība, ko veic ES. To pakāpeniski pielāgos turpmākajai nostiprinātajai ekonomikas pārvaldībai ES.

Privātā sektora attīstības jomā politikas koordinācija ar Rietumbalkānu valstīm un Turciju notiek, pamatojoties uz ES mazās uzņēmējdarbības akta noteikumiem⁷. Šīs koordinācijas rezultātā, kura balstās uz regulāriem novērtējumiem, izmantojot noteiktus ES kritērijus, ir sagatavoti labi pārbaudīti ieteikumi, kas atspoguļo katras paplašināšanās valsts īpatnības. Komisija ierosina mazās uzņēmējdarbības akta rezultātus izmantot kā atsauces instrumentus turpmākām darbībām, kuras saistītas ar maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) reģionā.

Rietumbalkānu investīciju sistēmas ietvaros Komisija aicina starptautiskās finanšu partneriestādes atbalstīt jaunus MVU finansēšanas veidus, īpaši attiecībā uz kapitālu, riska kapitālu un garantijas mehānismiem. Komisija līdzfinansēs Rietumbalkānu valstu MVU platformu, kuras mērķis ir uzlabot pieeju, lai finansētu MVU ar garantiju un riska kapitāla starpniecību.

Pētniecības un inovācijas jomā paplašināšanās valstu sadarbība ar ES jau ir attīstīta attiecībā uz gatavību dalībai ES iniciatīvās. Paplašināšanās valstis piedalās Septītajā pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmā un Konkurētspējas un jauninājumu programmā. Tomēr pašreizējie rādītāji liecina par to, ka vairumā gadījumu tie ir lielā mērā zemāki par ES vidusmēra rādītājiem attiecībā uz ieguldījumiem un pētniecības un inovācijas politikas attīstību. Reģionālie līderi tiek aicināti, piemēram, gaidāmajās ministru konferencēs, apņemties palielināt ieguldījumu pētniecībā, inovācijās un cilvēkkapitālā.

Paplašināšanās valstīm labāk jāpagatavojas, lai izturētu *klimata pārmaiņas* un saskaņotu tiesību aktus ar ES centieniem minētās problēmas risināšanā, tostarp, veicinot par to izpratni. Pakāpeniski risinot jautājumus klimata pārmaiņu jomā, tiks panākts zems oglekļa dioksīda emisiju līmenis un tiks izveidotas darbavietas.

Tikko aizsākušos ekonomikas atveseļošanos vēl jāatspoguļo uzlabotā *sociālajā situācijā*. To iedzīvotāju skaits, kas dzīvo zem nabadzības robežas, aizvien ir augsts un Rietumbalkānu valstīs turpina paaugstināties. Augsts neoficiālās nodarbinātības līmenis negatīvi ietekmē sociālo situāciju, īpaši jauniešus.

⁶ Stratēģijas „Eiropa 2020” galvenās iniciatīvas ir „Eiropas digitālā programma”, „Inovāciju savienība”, „Jaunatne kustībā”, „Resursu ziņā efektīva Eiropa”, „Rūpniecības politika globalizācijas laikmetā”, „Jaunu prasmju un darbavietu programma” un „Eiropas platforma cīņai pret nabadzību”.

⁷ COM(2008) 394 galīgā redakcija.

Par prioritāti noteikta darbavietu nodrošināšana un sociālā iekļaušana attiecībā uz neaizsargātākajām grupām. Tomēr sociālajā sektorā ir bijis maz faktiskā ieguldījuma, un sadarbībā ar starptautiskajiem līdzekļu devējiem ir bijuši šķēršļi stratēģiskajā plānošanā. Komisija savā politikas dialogā norāda uz nodarbinātību un sociālo politiku un aicina valstis noteikt skaidrus un reālus mērķus šajās divās jomās, kā arī konkrētāk noteikt mērķus un prioritātes attiecībā uz izdevumiem sociālajā jomā. Paplašināšanās valstīm attiecīgā gadījumā būtu jāintegrē Eiropas platformas cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību mērķi.

Būtu jāpieņem ilgtspējīgi pasākumi visu visneaizsargātāko grupu iekļaušanai pārējā sabiedrībā. Attiecībā uz īpaši neizdevīgā stāvoklī esošo romu mazākumtautību Komisija aicināja Rietumbalkānu valstis un Turciju sadarboties ES romiem paredzēto platformu ietvaros, kas sistemātiski uzrauga iekļaušanu un ierosina attiecīgas darbības. Komisija ir organizējusi vairākus seminārus par romu jautājumiem, lai rosinātu attiecīgā reģiona valstis pārskatīt un stiprināt attiecīgos valsts rīcības plānus un to īstenošanu attiecībā uz diskriminācijas novēršanu un romu integrācijas uzlabošanu, īpaši izglītības, nodarbinātības, mājokļu un veselības aprūpes jomā. Rietumbalkānu valstīm jāvelta nopietnas pūles, lai atvieglotu iekšēji pārvietoto personu reģistrāciju pilsoņu reģistrā.

Uzlabota *izglītība un apmācība* ir galvenie strukturālo pārmaiņu jautājumi ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei. Līdz šim ieguldījumi izglītībā, prasmēs un kvalifikācijās parasti ir bijuši zemi, un valstu kvalifikācijas atzīšana reģionālā līmenī nav pietiekama. Ir jāveic reformas valsts izglītības sistēmās un infrastruktūrā, kā arī jārisina pašreizējie prasmju neatbilstības jautājumi starptautiski salīdzināmajās arodizglītības, izglītības un apmācību programmās.

Komisija ir atvērusi stratēģisko sistēmu „Izglītība un mācības 2020” dalībai kandidātvalstīm, no kurām dalībai vēl nav pieteikušās Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika un Melnkalne. Komisija ir ierosinājusi izstrādāt Rietumbalkānu platformu izglītības un apmācības jomā, kuras pamatā ir atvērta koordinācijas metode, lai ļautu piedalīties visām paplašināšanās valstīm. Tas uzlabos dialogu par galvenajiem politikas jautājumiem un nodrošinās īstenošanu un uzraudzību. Rietumbalkānu valstis tiek aicinātas piedalīties ES Mūžizglītības programmas darbībās.

2.5. Transporta un enerģijas tīklu paplašināšana

Uzlabota sadarbība transporta un enerģijas jomā ar paplašināšanās valstīm sniedz tiešas priekšrocības Eiropas pilsoņiem un uzņēmumiem. Transporta un enerģijas savstarpējā saistība ir galvenie elementi ES sadarbībā ar visām kaimiņvalstīm, kuras mērķis ir veicināt ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, tirdzniecības un kultūras apmaiņu, nodarbinātību, kā arī uzlabot dzīves apstākļus. Attiecībā uz paplašināšanās valstīm šīs sadarbības mērķis ir arī sagatavot valstis, lai tās varētu pilnībā uzņemties un īstenot *acquis* transporta un enerģijas jomā.

Atrodoties stratēģiskā vietā krustcelēs starp Eiropu, Vidējiem Austrumiem un Kaukāzu, Turcija ir konsekventi attīstījusi un nostiprinājusi savas saiknes ar ES, kā to pierāda nesenie notikumi aviācijas nozarē vai tās nozīme Dienvidu gāzes koridora izveidē. Turpmāka šo saikņu attīstība sniegtu priekšrocības abām pusēm. Dienvidu gāzes koridors veicinātu Eiropas drošību attiecībā uz dabasgāzes piegādi, kā arī sniegtu lielu ieguldījumu piegādes ceļu paplašināšanā un rosinātu konkurenci starptautiskajā gāzes tirgū. Komisija finansiāli atbalsta Turciju turpmākajā tās transporta tīklu izstrādē, īpaši attiecībā uz ātrgaitas dzelzceļu savienojumiem un ostas iekārtu modernizēšanu. Tajā pašā laikā Turcija būtu jānodrošina

padziļināt savu gāzes tirgu, palielinot likviditāti un līgumu fleksibilitāti. Šāds process radītu enerģētikas centra izveidi, kas palīdzētu sasniegt lielāku energoapgādes drošību.

Rietumbalkānu valstīs Dienvidaustrumu Eiropas Transporta novērošanas centra (*SEETO*) ietvaros, kas nosaka reģionālās intereses prioritātes projektus, ir definēts reģionālais transporta tīkls. Rietumbalkānu valstis kopā ar ES dalībvalstīm un citām Eiropas valstīm piedalās Eiropas kopējās gaisa telpas nolīguma īstenošanā, kas tika parakstīts 2006. gadā. Sadarbība transporta jomā ir arī paredzēta saskaņā ar Donavas reģiona stratēģiju.

Kopš 2008. gada Komisija ar Rietumbalkānu valstīm risina sarunas par Transporta kopienas izveidi, ar ko izveido integrētu tirgu infrastruktūras un sauszemes, iekšējo ūdensceļu un jūras transporta jomā. Sarunas ir gandrīz pabeigtas, bet tās kavē atšķirīgie viedokļi Kosovos nosaukuma jautājumā. Komisija aicina attiecīgās puses veikt vajadzīgos pasākumus, kas ļaus drīzumā noslēgt sarunas un parakstīt minēto līgumu.

Komisija ir ierosinājusi pārskatīt ES komunikāciju tīklus transporta jomā (*TEN-T*), lai uzlabotu savienojumus ar valstīm, uz kurām attiecas paplašināšanās un kaimiņattiecību politika⁸.

Enerģētikas jomā ES arī cenšas panākt tīklu integrāciju, īpaši ar Enerģētikas kopienas atbalstu, kas aptver ES un tās dalībvalstis, visas Rietumbalkānu valstis, kā arī dažas kaimiņvalstis⁹. Enerģētikas kopiena, kas veidota uz ES noteikumiem enerģijas jomā, ir pamats atvērtam, pārredzamam un konkurētspējīgam reģionālajam tirgum, kas palīdz piesaistīt ieguldījumus. Enerģētikas kopienas *acquis* jau aptver iekšējo enerģijas tirgu, energoefektivitāti un atjaunojamos enerģijas avotus, kā arī atsevišķas *acquis* daļas vides, sociālajā un konkurences jomā. To paplašinās, lai ietvertu obligāto naftas krājumu veidošanu, papildus elektroenerģijas un gāzes tirgiem.

3. PAPLAŠINĀŠANĀS VALSTĪS PANĀKTAIS PROGRESS UN DARBA KĀRTĪBA 2011.-2012. GADAM

3.1. Rietumbalkānu valstis

Horvātija

Pievienošanās sarunas ar Horvātiju tika slēgtas jūnijā. Tas notika, pateicoties tam, ka pagājušā gada laikā Horvātija izpildīja neizpildītos kritērijus atlikušajās jomās, tostarp sarežģītās sadaļās, piemēram, tiesu iestādes, pamattiesības un konkurences politika. Horvātija ir guvusi ievērojamus panākumus cīņā pret korupciju, ieviesusi jaunu, objektīvu un pārredzamu sistēmu tiesnešu un prokuroru iecelšanai un ir lielā mērā uzlabojusi izmitināšanas programmu īstenošanu bēgļiem, kuri atgriežas. Tās grūtībās esošo kuģu būvētavu restrukturizācija ir ievērojami pavirzījusies uz priekšu.

Pievienošanās sarunu rezultāts tiks ietverts pievienošanās līgumā, ko, kā paredzēts Eiropadomes jūnija sanāksmē, būtu jāparaksta šā gada beigās. Tam būtu jāļauj Horvātijai pievienoties ES 2013. gada 1. jūlijā, ja tiks pabeigtas vajadzīgās ratifikācijas procedūras.

⁸ COM(2011) 415 galīgā redakcija.

⁹ Turcijai ir novērotājas statuss. Iesaistītās kaimiņvalstis ir Ukraina un Moldova, kuras ir pilntiesīgas dalībnieces, un Gruzija un Armēnija, kurām ir novērotājas statuss.

Horvātija ir sasniegusi ļoti augstu sagatavotības līmeni, lai uzņemtos ES dalībvalsts pienākumus pēc pievienošanās. Tā pilnībā atbilst Kopenhāgenas politiskajiem kritērijiem. Ir paredzams, ka ekonomikas un *acquis* kritēriji tiks izpildīti līdz 2013. gada 1. jūlijam. Šis temps ir jā saglabā.

Horvātijai jāturpina izmantot īstenotās reformas un attīstītās spējas pievienošanās sarunu laikā. Komisija cieši uzraudzīs, lai Horvātija izpildītu visas uzsāktās saistības, un tās nepārtraukto gatavošanos uzņemties ES dalībvalsts pienākumus pēc pievienošanās. Tiks uzraudzītas jo īpaši saistības, ko Horvātija uzņēmusies šādās jomās: tiesu iestādes un pamattiesības, tiesiskums, brīvība un drošība, kā arī konkurences politika.

Uzraudzībā ietilps regulāri atjauninātas uzraudzības tabulas, dialogs saskaņā ar stabilizācijas un asociācijas nolīgumu, savstarpējā salīdzinošā izvērtējuma veikšanai paredzētas misijas, pirmspievienošanās ekonomikas programma un fiskālie paziņojumi. Komisija līdz Horvātijas pievienošanās dienai izdos sešus ikmēneša novērtējumus par saistību īstenošanu, ko valsts ir uzņēmusies šajās sadaļās. Eiropas Parlamentam un Padomei 2012. gada rudenī tiks iesniegts visaptverošs pārraudzības ziņojums.

Ja uzraudzības procesā tiks konstatēti problemātiski jautājumi, kurus Horvātija nerisinās, Komisija vajadzības gadījumā nosūtīs agrīnas brīdināšanas vēstules Horvātijas iestādēm un, iespējams, ierosinās Padomei veikt visus attiecīgos pasākumus jau pirms pievienošanās. Turklāt, tāpat kā piektajā paplašināšanās kārtā, pievienošanās līgumā tiks ietverta vispārēja ekonomikas aizsardzības klauzula, iekšējā tirgus aizsardzības klauzula un aizsardzības klauzula tiesiskuma, brīvības un drošības jomā.

Paredzams, ka Horvātija turpinās aktīvi iesaistīties reģionālajā sadarbībā Rietumbalkānu valstīs. Komisija ar nepacietību gaida, ka tiks īstenots robežu arbitrāžas nolīgums starp Slovēniju un Horvātiju. Tas atbalstīs šķīrējtiesas izveidi un darbību, kā noteikts minētajā nolīgumā. Komisija atzinīgi vērtē Horvātijas valdības paziņojumu atbalstīt pārējās attiecīgā reģiona valstis to ceļā uz dalību ES un aicina Horvātiju pirms pievienošanās risināt atlikušos neatrisinātos divpusējos jautājumus ar tās kaimiņvalstīm. Tajā pašā laikā politiskajiem līderiem būtu jāizvairās no paziņojumiem un pasākumiem, kuri varētu apšaubīt pēckonflikta izlīgšanas nozīmi vai paust nevērīgu attieksmi pret kara noziegumu svarīgumu vai to ignorēt.

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika

Jūnijā notikušās parlamenta vēlēšanas Bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā lielākoties atbilda starptautiskajiem standartiem, un valsts turpināja īstenot ar pievienošanās saistītās reformas. Valdošā koalīcija bija stabila. Valsts turpina apmierinoši īstenot politiskos kritērijus. Zināmi panākumi ir gūti attiecībā uz parlamenta, tiesu iestāžu, valsts pārvaldes reformu un mazākumtautību tiesību ievērošanu un aizsardzību, lai gan vēl jāatrisina pamatproblēmas. Vajadzīgi turpmāki centieni, jo īpaši attiecībā uz vārda brīvību plašsaziņas līdzekļos, tiesu iestāžu neatkarību, valsts pārvaldes reformu un korupcijas apkarošanu. Jāstiprina politisko spēku centieni sadarboties.

Valsts turpina pildīt savas saistības saskaņā ar stabilizācijas un asociācijas nolīgumu (*SAA*). Komisija saglabā savu priekšlikumu pāriet uz asociācijas otro posmu, kā noteikts *SAA*, un aicina Padomi bez turpmākas kavēšanās rīkoties šajā saistībā.

Komisija norāda, ka Padome nespēja turpmāk rīkoties pēc Komisijas 2009. gada ieteikuma attiecībā uz pievienošanās sarunu uzsākšanu ar Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas

Republiku. Šis valsts pievienošanās procesa pāreja uz nākamo posmu veicinās reformu īstenošanu un uzlabos etnisko grupu jautājumu risināšanu, kā arī pozitīvi ietekmēs visu reģionu.

Grieķijas un Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas strīds par Maķedonijas nosaukumu tiek risināts jau gandrīz divas desmitgades. Dialogs ANO aizbildniecībā notiek kopš 20. gadsimta 90. gadiem, un no 2009. gada to papildina divpusējie kontakti, tostarp premjerministru līmenī. Tomēr šiem procesiem vēl ir jāsniedz rezultāti. Aizvien ir svarīga labu kaimiņattiecību uzturēšana, tostarp saskaņots un abpusēji pieņemams risinājums nosaukuma jautājumā ANO aizbildniecībā. Komisija uzsver to, ka ir jādivkāršo centieni risinājuma rašanai bez turpmākas kavēšanās. Tā arī atgādina, ka jāizvairās no darbībām un apgalvojumiem, kuri var negatīvi ietekmēt labas kaimiņattiecības. Nosaukuma jautājums bija jāatrisina jau sen.

Melnkalne

Eiropadome 2010. gada decembrī piešķīra Melnkalnei kandidātvalsts statusu un apstiprināja septiņas galvenās prioritātes pievienošanās sarunu atvēršanai, kā noteikts Komisijas atzinumā par Melnkalnes pieteikumu dalībai ES.

Kopš minētā atzinuma pieņemšanas Melnkalne ir panākusi labu progresu, pildot Kopenhāgenas politiskos kritērijus, sasniedzot vispārējus apmierinošus rezultātus, jo īpaši attiecībā uz noteiktajām galvenajām prioritātēm. Ir uzlabots tiesiskais un institucionālais satvars, lai stiprinātu parlamenta darbu, tiesību aktus vēlēšanu jomā, valsts pārvaldes profesionālismu un depolitizāciju, tiesu iestāžu neatkarību un pārskatatbildību, cīņu pret korupciju un organizēto noziedzību, plašsaziņas līdzekļu brīvību un sadarbību ar pilsonisko sabiedrību. Ir vajadzīgi ilgtspējīgi centieni, lai turpmāk panāktu rezultātus tiesiskuma jomā, īpaši attiecībā uz augsta līmeņa korupciju un organizētās noziedzības lietām. Pozitīvi sasniegumi ir gūti diskriminācijas novēršanas politikā un iekšēji pārvietoto personu situācijas uzlabošanā. Līdz ar to patlaban ir praksē jāsamazina diskriminācija attiecībā uz neaizsargātajām grupām, tostarp iekšēji pārvietotajām personām.

Komisija īpašu uzmanību veltīs Melnkalnes progresa uzraudzībai tiesiskuma un diskriminācijas novēršanas jomā, lai saglabātu reformu iniciatīvu minētajās jomās, un turpinās atbalstīt Melnkalni ar ES saistītu reformu īstenošanā.

Albānija

Albānijas iekšējā politiskajā situācijā lielākoties turpinājās politiskais strupceļš un konfrontējoši notikumi. Pret valdību vērstajās demonstrācijās dalībnieku un policijas smagu sadursmju rezultātā dzīvību zaudēja četri cilvēki, un tas palielināja neuzticības gaisotni starp politiskajiem spēkiem, kā arī starp konkrētām valsts iestādēm. Lai arī vietējās vēlēšanas maijā tika novērtētas kā konkurētspējīgas un pārredzamas, tajās neapstrīdami bija nepilnības, kas jārisina. Jo īpaši pretrunas saistībā ar nepareizi iemesto biļetenu balsu skaitu par labu Tirānas mēram palielināja polarizāciju starp valdošo vairākumu un opozīciju.

Albānijas politiskajiem spēkiem ir steidzami atkārtoti jāizveido un jāaglabā politiskā dialoga līmenis, kas ļautu pareizi darboties galvenajām demokrātiskajām iestādēm, īpaši parlamentam, un jāvirzās uz integrāciju ES. Pēdējās divās vēlēšanās konstatētie būtiskie trūkumi pieprasa visaptverošu vēlēšanu reformu, ko veicinātu ārēju konsultantu ieteikumi un vienprātība politisko partiju vidū.

Divas galvenās politiskās partijas ir pieņēmušas ES piedāvājumu atkārtoti konstruktīvi iesaistīties valsts Eiropas integrācijas prioritāšu īstenošanā. Patlaban ir būtiski, lai Albānijas politiskās partijas uzņemtos veikt strukturētu un ilgtspējīgu procesu, kas ietver kopīgu darbu attiecībā uz Eiropas reformām. Turpmākos pasākumos jāietver kopīgās pārskatīšanas process un rīcības plāna pieņemšana, īstenojot atzinumā sniegtos ieteikumus un svarīgu reformu darba kārtība, tostarp attiecībā uz parlamenta darbu un vēlēšanām.

Kopumā Albānija ir panākusi ierobežotu progresu, lai izpildītu dalības politiskos kritērijus un divpadsmit galvenās prioritātes pievienošanās sarunu uzsākšanai, kā noteikts Komisijas atzinumā, kuru Padome apstiprināja 2010. gada decembrī. Neliels progress panākts cīņā pret organizēto noziedzību, ir uzlabota attieksme pret aizturētajiem cietumos un panākti uzlabojumi bērnu tiesību jomā, bet rezultāti aizvien nav pietiekami attiecībā uz tiesu iestādēm, korupcijas apkarošanas politiku, īpašumtiesībām un romu kopienas dzīves apstākļu uzlabošanu papildus darbam, kas vajadzīgs saistībā ar parlamenta procedūru un vēlēšanām. Albānija ir sākusi īstenot rīcības plānu, lai izskatītu Komisijas atzinumā ietvertos ieteikumus. Tomēr ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai nodrošinātu paredzēto darbību efektivitāti un pilnīgumu, tostarp cieši sadarbojoties ar opozīciju. Albānijai būs jāvelta ilgtspējīgi centieni un jāsasniedz uzskatāms progress visos šajos jautājumos, pirms Komisija varēs ieteikt tai piešķirt kandidātvalsts statusu un sākt sarunas par pievienošanos Eiropas Savienībai.

Albānija turpināja vienmērīgi īstenot stabilizācijas un asociācijas nolīgumu. Pateicoties apmierinošiem rezultātiem vīzu liberalizācijas dialogā, 2010. gada decembrī valsts pilsoņiem piešķīra bezvīzu režīmu ieceļošanai Šengenas zonā.

Komisija ir apņēmusies turpināt atbalstīt Albāniju ar ES saistītu reformu īstenošanā un minētajā atzinumā ietverto galveno prioritāšu izpildē.

Bosnija un Hercegovina

Bosnijā un Hercegovinā politiskajiem pārstāvjiem aizvien trūkst kopējas izpratnes par valsts nākotnes vispārējo virzienu un tās iestāžu izveidi. Nav panākta vienprātība, lai nodrošinātu un uzlabotu iestāžu darbību, vienlaikus aizsargājot tās galveno tautu intereses, īpaši ņemot vērā valsts plaši izplatītos mērķus pievienoties ES. Izpildiestāžu un likumdevēju iestāžu izveides process pēc 2010. gada oktobrī notikušajām vēlēšanām vēl ir jāpabeidz, izveidojot valsts līmeņa valdību. Šī ilgstošā kavēšanās neļauj Bosnijai un Hercegovinai veikt tik ļoti vajadzīgās reformas, kuras ļautu valstij panākt turpmāku progresu ceļā uz ES. ES pievienošanās procesam vajadzīgas funkcionālas iestādes visos līmeņos un efektīvs koordinēšanas mehānisms, lai izskatītu ar ES saistītos jautājumus, ļaujot valstij paust vienotu nostāju.

Tā rezultātā vispārējā reformu gaita ir bijusi ļoti ierobežota. Tika panākts neliels progress, īpaši attiecībā uz sasniegumiem, kuru rezultātā valstij attiecībā uz tās pilsoņiem 2010. gada decembrī tika piešķirts bezvīzu režīms uz ES. Jūnijā valsts vadītāji piekrita iesaistīties sarunās ar ES par strukturēto dialogu tiesiskuma jautājumā saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas procesu, kura mērķis ir nodrošināt neatkarīgu, objektīvu un atbildīgu tiesu iestāžu sistēmu.

Atbilstība Eiropas Cilvēktiesību konvencijai ir būtiska pagaidu nolīgumā un stabilizācijas un asociācijas nolīgumā noteiktā prasība. Šajā ziņā nopietnas bažas aizvien rada pastāvīgā kavēšanās, saskaņojot konstitūciju ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu par etnisko

grupu diskrimināciju attiecībā uz pārstāvību valsts iestādēs¹⁰. Jāsteno ticams process, lai izskatītu Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu un likumu par valsts atbalstu, kas pieņemts valsts līmenī. Ir arī jāpanāk progress, lai pieņemtu valsts līmeņa likumu par tautas skaitīšanu, un jāpaātrina reformas, lai atvieglotu valsts integrācijas procesu ES. Globālas fiskālas sistēmas pieņemšana ir prioritāte fiskālajai ilgtspējībai.

Bosnijas un Hercegovinas pārvaldībā aizvien ir iesaistīti starptautiskie dalībnieki, kuriem ir izpildu pilnvaras. Attiecībā uz galīgo lēmumu Brčko apgabala lietā, kas ir viens no mērķiem un nosacījumiem, lai tiktu slēgts Augstā pārstāvja birojs¹¹, progress tika panākts elektroenerģijas jautājumā. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai izpildītu atlikušos mērķus, lai sekmētu pāreju no valsts ar starptautisko pārvaldības un drošības sistēmu uz valsti ar iekšējām iestādēm, kuras pilnībā atbild par saviem politiskajiem un likumdošanas procesiem, saskaņā ar prasībām valstij, kas cenšas kļūt par ES dalībvalsti. Minēto jautājumu atrisināšana ir nepieciešama stabilai politiskajai videi.

Turpmākai virzībai būtu jābalstās uz strukturēta dialoga izveidi tiesiskuma jomā, kā arī uz pieredzi, veicot reformas saskaņā ar vīzu liberalizācijas procesu. Pieņemot Eiropas dialoga un kompromisa pieeju un veltot uzmanību ES darba kārtībai, valsts spēs pakāpeniski pāriet no strupceļa un konfrontācijas uz sadarbību un no starptautiskās uzraudzības uz savu nākotni ES.

ES ir pastiprinājusi savu lomu Bosnijā un Hercegovinā, norīkojot darbā pirmo ES pārstāvi Bosnijā un Hercegovinā. ES turpinās stiprināt savu atbalstu valsts iestādēm, tām īstenojot ES darba kārtības mērķus saskaņā ar Eiropadomes 2011. gada marta sanāksmes secinājumiem.

Serbija

Paralēli šim paziņojumam Komisija ir pieņēmusi arī atzinumu par Serbijas pieteikumu dalībai ES. Minētā atzinuma secinājumi un ieteikumi ir izklāstīti šā paziņojuma pielikumā.

Kosova

Agrīno parlamenta vēlēšanu laikā un ilgstošajās parlamenta veiktajās jauna prezidenta vēlēšanās tika panākts neliels progress attiecībā uz reformu darba kārtību. Pašās vēlēšanās tika konstatēti nopietni trūkumi, kas ir jānovērš. Konstitucionālā tiesa sekmīgi pildīja savus pienākumus.

Jaunā valdība ir pierādījusi apņemšanos attiecībā uz Kosovai Eiropas perspektīvu, tostarp veicot ilgtspējīgus centienus tādās jomās kā vīzas un tirdzniecība, kā arī izveidojot Valsts padomi integrācijai ES. Jaunais parlaments nesen sāka pieņemt attiecīgos tiesību aktus, lai sāktu galvenās reformas. Jāpaveic daudz vairāk, lai novērstu organizēto noziedzību un korupciju. Valsts pārvalde ir vāja, un tiesu iestāžu reformas īstenošana aizvien ir problemātiska.

¹⁰ Lieta *Sejdić-Finci* pret Bosniju un Hercegovinu, 2009. gada decembris.

¹¹ Ir noteikti pieci mērķi: 1) pieņemams un ilgtspējīgs risinājums attiecībā uz īpašuma sadalījumu starp valsti un citiem valdības līmeņiem; 2) pieņemams un ilgtspējīgs risinājums attiecībā uz aizsardzības jomas īpašumiem; 3) galīgais lēmums par piešķirumu Brčko apgabalam; 4) fiskālā ilgtspējība; kā arī 5) tiesiskuma nostiprināšana (par ko liecina kara noziegumu valsts stratēģijas, likuma par ārvalstniekiem un patvērumu un tieslietu nozares reformas valsts stratēģijas pieņemšana), kā arī divi īpaši nosacījumi: 1) stabilizācijas un asociācijas nolīguma parakstīšana, 2) stabila politiskā situācija.

Pēc ANO Ģenerālās asamblejas 2010. gada septembra rezolūcijas ES sekmēja dialogu starp Prištinu un Belgradu. Dialoga mērķis ir veicināt sadarbību, sasniegt progresu ceļā uz ES un uzlabot cilvēku dzīvi. Līdz septembrim tas tika vadīts kopumā konstruktīvā atmosfērā, kā rezultātā tika panākta vienošanās vairākos jautājumos: preču un personu brīva aprīte, civilreģistrs un kadastrs. Šīs konstruktīvās pūles jāturpina, kuru rezultātā jāveic turpmāki pasākumi minēto attiecību normalizēšanai. Panāktās vienošanās jāīsteno godprātīgi.

Ir uzlabojusies Kosovas serbu integrācija *Ibër/Ibar* upes dienvidu daļā. Kosovas serbi piedalījās Kosovas tautas skaitīšanā, un pieauga to daļība nesenajās vispārējās vēlēšanās. No otras puses, Ziemeļkosovā aizvien ir etnisko grupu saspīlējumi un starpgadījumi. Atsevišķas serbu struktūras, ko atbalsta Belgrada, iebilda pret tautas skaitīšanu un ierosināja boikotēt vēlēšanas, kuras organizēja Kosovas iestādes. Komisija aicina visas iesaistītās puses Kosovā mazināt spriedzi un pilnībā sadarboties ar *EULEX*.

Risinājumu meklēšana dialoga veidā un vienpusēju darbību un vardarbības noraidīšana ir vienīgais iespējamais pamats Kosovas nākotnei. Komisija aicina visus dalībniekus noraidīt vardarbību un atturēties no visu pasākumu veikšanas, kuri apdraud stabilitāti.

Kosovai arī ir tāda pati Eiropas perspektīva kā pārējām Rietumbalkānu valstīm. Komisija martā nāca klajā ar priekšlikumu par pamatnolīgumu, ļaujot Kosovai piedalīties ES programmās, kas ir viena no galvenajām iniciatīvām, kuru paziņoja 2009. gada paziņojumā par Kosovu¹². Komisija turpinās atbalstīt Kosovas centienus, lai sasniegtu pārējos divus galvenos mērķus – iespējamo vīzu liberalizāciju un tirdzniecības nolīgumu ar ES, kā arī citus centienus īstenot reformas, kas uzlabo tās Eiropas perspektīvu. Komisija pārskatīs savu 2009. gada paziņojumu, lai nodrošinātu, ka Kosova var turpmāk gūt labumu no ES pievienošanās procesa. Komisija ierosina sākt strukturētu dialogu ar Kosovu par tiesiskumu. Komisija arī uzsver, ka ir svarīgi, lai Kosova sāktu visaptverošu darba kārtību attiecībā uz valsts ziemeļu daļu.

3.2. Turcija

Ar savu dinamisko ekonomiku, svarīgo nozīmi reģionā un savu ieguldījumu ES ārpolitikā un energoapgādes drošībā Turcija ir svarīga valsts Eiropas Savienības drošības un labklājības jomā. Tā jau ir lielā mērā integrējusies ES tirdzniecības un ārvalstu ieguldījuma jomā, izmantojot muitas savienību. Valsts ir kļuvusi par svarīgu rūpniecisko platformu vairākiem vadošajiem Eiropas uzņēmumiem un līdz ar to ir vērtīga Eiropas konkurētspējas daļa. Turcijas IKP augstā izaugsme, kas sasniedza gandrīz 9 % 2010. gadā, un paredzams, ka tā šogad būs 6,1 %, kā arī tās daļība G-20 vēl vairāk palielina valsts ekonomisko nozīmīgumu.

Turcijas ieguldījums Eiropas Savienībā vairākās svarīgās jomās būs pilnībā efektīvs tikai, īstenojot aktīvu un ticamu pievienošanās procesu. Šajā procesā jāievēro ES saistības un noteiktie kritēriji.

Ir būtiski, lai Turcija turpinātu savas reformas attiecībā uz politiskajiem pievienošanās kritērijiem. Šajā ziņā īpašas ES lietu ministrijas izveide ir pozitīvs signāls. Lai arī pēdējos desmit gados ir panākts ievērojams progress, ir jāturpina centieni, lai praksē garantētu pamattiesības, īpaši vārda brīvību, sieviešu tiesības un reliģisko brīvību. Līdz ar Turcijas nesen pieņemtajiem tiesību aktiem par reliģiskajiem fondiem tika atvieglota reliģisko fondu

¹² COM(2009) 534 galīgā redakcija.

konfiscētā īpašuma atgūšana, kas ir būtisks solis uz priekšu. Komisija ir gatava turpmāk palīdzēt Turcijai paātrināt vajadzīgās reformas, tostarp īstenojot iekļaujošu konstitucionālās reformas procesu.

Turcija vēl vairāk pastiprina savu diplomātisko darbību pēc notikumiem Ziemeļāfrikā un Vidējos Austrumos. Tā turpina būt konstruktīva partnere Rietumbalkānos. Tā kā Turcija ir stabila valsts, kurai ir demokrātiskas iestādes un ātri augoša ekonomika, kā arī esot kandidātvalsts, kas piedalās sarunās par pievienošanos ES, Turcijai var būt svarīga nozīme, veidojot stabilitāti un atbalstot reformas tās kaimiņvalstīs, kas ir arī Eiropas Savienības kaimiņvalstis. ES turpina attīstīt savu politisko dialogu ar Turciju abpusējas intereses ārpolitikas jautājumos. Pašreizējā kontekstā ir svarīgi, lai šāds dialogs tiktu turpmāk attīstīts kā papildinājums pievienošanās procesam un ar mērķi palielināt koordināciju.

Ņemot vērā progresu, kas panākts starp divu kopienu vadītājiem saskaņā ar ANO ģenerālsēdētāja labo gribu rast visaptverošu risinājumu attiecībā uz Kipras problēmu, Turcija tiek aicināta konkrēti palielināt savu apņemšanos un ieguldījumu minētajās sarunās. Visaptveroša risinājuma panākšana ir visu pušu interesēs, jo tas vairotu stabilitāti Vidusjūras Dienvidaustrumu reģionā, piedāvātu jaunas ekonomikas iespējas un sniegtu spēcīgu stimulu valsts pievienošanās sarunām par dalību ES, kurās ir iestājies kritisks posms.

Komisija ir norūpējusies par nesenajiem saspīlējumiem attiecībās starp Turciju un Kipru. Tā atgādina, ka Padome ir aicinājusi izvairīties no jebkādiem draudiem, nesaskaņu avotiem vai rīcības, kas varētu sabojāt labas kaimiņattiecības un strīdu mierīgu izšķiršanu. ES ir arī uzsvērusi ES dalībvalstu visas suverēnās tiesības, kuras ietver divpusēju nolīgumu noslēgšanu saskaņā ar ES *acquis* un starptautiskajām tiesībām, tostarp ANO Jūras tiesību konvenciju. Saskaņā ar vairākkārtējām Padomes un Komisijas iepriekšējos gados paustajām nostājām Komisija atkārtoti uzsver, ka ir svarīgi, lai Turcija izpildītu pienākumu pilnībā īstenot Papildprotokolu un panāktu progresu divpusējo attiecību ar Kipras Republiku normalizācijā. Tā arī rosina izvairīties no jebkādiem draudiem, nesaskaņu avotiem vai rīcības, kas varētu sabojāt labas kaimiņattiecības un strīdu mierīgu izšķiršanu. ES turpinās uzraudzīt un pārskatīt paveikto minētajos jautājumos saskaņā ar attiecīgajiem Padomes lēmumiem.

Turcijai jāpaātrina darbs, lai ar savām kaimiņvalstīm atrisinātu divpusējus jautājumus, tostarp robežstrīdus. Grieķija iesniedza ievērojamu skaitu formālu sūdzību par nepārtrauktiem tās teritoriālo ūdeņu un gaisa telpas pārkāpumiem no Turcijas puses, tostarp lidojumiem pāri Grieķijas salām.

Komisija strādās, lai sāktu jaunu efektīvu ciklu pievienošanās procesā ar Turciju. Pamatojoties uz pragmatisku pieeju un ietverot konkrētus pasākumus kopējas intereses jomās, kopīgu izpratni par ierobežojumiem un mēģinot panākt progresu Turcijas tiesību aktu saskaņošanā ar ES, jāizstrādā jauna un pozitīva darba kārtība, lai attīstītu konstruktīvākas un pozitīvākas attiecības.

Minētajā darba kārtībā būtu jāietver daudz un dažādas jomas, tostarp pastiprināts dialogs un sadarbība attiecībā uz politiskajām reformām, vīzām, mobilitāti un migrāciju, enerģētiku, cīņu pret terorismu, turpmāku Turcijas dalību Kopienas programmās, piemēram programmā „Eiropa pilsoņiem”, pilsētu sadraudzību, kā arī tirdzniecību un muitas savienību, lai novērstu pašreizējos tirdzniecības šķēršļus, panāktu ciešāku koordināciju sarunās par brīvās tirdzniecības nolīgumiem un izpētītu jaunus veidus, kā pilnībā izmantot ES un Turcijas kopējo ekonomikas potenciālu. Paralēli pievienošanās sarunām Komisija plāno palielināt savu sadarbību ar Turciju, atbalstot valsts centienus īstenot reformas un saskaņot tiesību aktus ar

acquis, tostarp sadaļās, kurās patlaban nevar atvērt pievienošanās sarunas. Komisija turpinās informēt Padomi, tiklīdz tā uzskatīs, ka Turcija ir izpildījusi svarīgus kritērijus¹³.

3.3. Islande

Islande turpina atgūties no 2008./2009. gada finanšu un ekonomikas sabrukuma. Politiskā situācija ir saglabājusies stabila, lai gan koalīcijas valdība ir pārbaudīta vairākos gadījumos un tās vairākums parlamentā ir samazinājies.

Islandes pievienošanās process turpinājās, un tiek pabeigta Islandes tiesību aktu izskatīšana. Šajā procesā ievērojama priekšrocība ir valsts jau sasniegtais augstais integrācijas līmenis ar ES dažādās politikas jomās. Komisija ņem vērā Islandes īpatnības un cerības tās pašreizējā pieejā pievienošanās sarunās un pilnībā aizsargā Eiropas Savienības principus un *acquis*. Vienmērīgs atklāts un konstruktīvs darbs radīs risinājumus, atspoguļojot augsto sadarbības līmeni starp ES un Islandes iestādēm.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ir sāktas pievienošanās sarunas par konkrētām sarunu sadaļām. Tika atvērtas četras sarunu sadaļas, no kurām divas ir provizoriski slēgtas. Ņemot vērā to, ka kopumā ir sasniegts labs tiesību aktu saskaņošanas līmenis, īpaši sadaļās, uz kurām attiecas Eiropas Ekonomiskās zonas (EEZ) un Šengenas līgumi, sarunu gaitai būtu jānorisinās sekmīgi. Islandei būs vēl jāizpilda pašreizējās saistības, piemēram, tās, kuras noteikusi EBTA Uzraudzības iestāde saskaņā ar EEZ līgumu.

Ir uzsāktas saziņas darbības, kas veicina informētas diskusijas par Islandes pievienošanās procesu. Islandē pievienošanās ES aizvien ir pretrunīgs jautājums. Komisija turpinās sniegt atbalstu informācijas jomā un cilvēku savstarpējo kontaktu līmenī.

4. PAPLAŠINĀŠANĀS PROCESA ATBALSTĪŠANA

4.1. Finansiālā palīdzība

Komisija sniedz finansiālu un tehnisku atbalstu paplašināšanās valstīm, lai tās sagatavotos dalībai ES. Palīdzību sniedz galvenokārt Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta (*IPA*) ietvaros, un laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam kopējais piešķirums ir 11,6 miljardi euro¹⁴.

Kopš 2010. gada Komisija pakāpeniski novirza finansiālo palīdzību no atbalsta individuāliem projektiem uz globālāku, nozares mēroga pieeju, koncentrējoties uz saņēmējvalstu reformu programmas galvenajām jomām. Paplašināšanās valstu valdības tiek aicinātas pieņemt visaptverošu un ilgtspējīgu politiku prioritārajās nozarēs, piemēram, tiesiskuma un iekšlietu, valsts pārvaldes, privātā sektora attīstības, transporta, enerģijas, vides un klimata pārmaiņu, sociālās attīstības, lauksaimniecības un lauku attīstības nozarē.

Daudz gadu indikatīvajos plānošanas dokumentos (DIPD) laikposmam no 2011.–2013. gadam attiecībā uz katru valsti noteiktas galvenās nozares saskaņā ar konkrēto situāciju katrā valstī un to progresu pievienošanās procesā. Īpaša uzmanība tiek veltīta cīņai pret korupciju, pilsoniskās sabiedrības attīstībai un vārda brīvībai. Aptuveni 10 % no pieejamajiem *IPA*

¹³ Piemērs tam ir 20. sadaļa „Uzņēmējdarbības un rūpniecības politika” un 21. sadaļa „Eiropas komunikāciju tīkli”.

¹⁴ Regula (EK) Nr. 1085/2006.

līdzekļiem tiks piešķirti vairāku valstu projektiem Rietumbalkānu valstīs un Turcijā. Komisija šodien pieņēma savu gada pārskatīto daudzgadu indikatīvo finanšu shēmu attiecībā uz palīdzību *IPA* ietvaros, kura attiecas uz laikposmu no 2012.-2013. gadam.

Saskaņā ar 2011. gada jūnija paziņojumu „Budžets stratēģijai Eiropa 2020”¹⁵ Komisija patlaban sagatavo tiesisko satvaru, lai nodrošinātu pirmspievienšanās palīdzību saskaņā ar nākamo daudzgadu finanšu shēmu, kura attieksies uz laikposmu no 2014.-2020. gadam, kā daļu no instrumentu paketes ārējās darbības jomā.

Palīdzība saskaņā ar pašreizējo *IPA* regulu ir izrādījusies lietderīga un efektīva. Priekšlikumā par jaunu finanšu instrumentu, ko iesniegs 2011. gada decembrī, tiks izmantota pieredze, kas gūta, īstenojot pašreizējo instrumentu. Ņemot to vērā, jaunais instruments attieksies uz atbalstu pievienošanās kritēriju izpildei un atbalstu attīstībai sociālajā un ekonomikas jomā.

Iesaistoties dialogā ar saņēmējvalstīm, citiem līdzekļu devējiem un pilsonisko sabiedrību, kā arī izmantojot līdz šim gūto pieredzi, Komisija apsver veidus, kā stiprināt saikni starp finansiālo palīdzību un prioritātēm, kuras noteiktas paplašināšanās stratēģijā, kā arī padarīt finansiālo palīdzību stratēģiskāku, mērķtiecīgāku, elastīgāku un kā vienkāršot procedūras. Šajā kontekstā izskatāmie elementi ietver ilgtermiņa un visaptverošu palīdzības plānošanu, kura aptver visas politikas jomas, lielāku koncentrēšanos uz saņēmējvalstu vajadzībām un prioritātēm, atzinības izteikšanu par panākto pievienošanās procesā, *IPA* līdzekļu izmantošanu, lai piesaistītu vairāk līdzekļu no citiem līdzekļu devējiem un privātā sektora, kā arī pilsoniskās sabiedrības nozīmīguma vairošanu.

4.2. Vīzu liberalizācija un mobilitāte

Bezvīzu režīms ar ES ir ļoti svarīgs visu paplašināšanās partneru pilsoņiem un ir daļa no pievienošanās procesa. Tomēr pasākumus ceļā uz liberalizāciju var veikt, ja attiecīgās valstis izpilda nosacījumus, kuri aizsargā to iekšējo drošību un ES migrācijas politikas intereses.

Islande jau ir Šengenas zonas dalībniece. Rietumbalkānos Horvātijas pilsoņi vienmēr ir ceļojuši uz ES bez vīzām. Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas un Serbijas pilsoņiem bezvīzu režīmu ieeļošānai Šengenas zonā piešķīra 2009. gada decembrī, un pēc gada tādu pašu statusu piešķīra attiecībā uz Albānijas un Bosnijas un Hercegovinas pilsoņiem.

Nesenie lēmumi atcelt vīzu prasības Rietumbalkānu valstu pilsoņiem balstījās uz to, ka minētās valstis izpildīja plānu kritērijus, kuri bija izklāstīti Komisijas vadīto vīzu liberalizācijas režīma dialogu kontekstā. Minētie dialogi bija spēcīgs stimuls reformām, ar ko panāca ES standartu ieviešanu tieslietu un iekšlietu jomā, īpaši nostiprinot administratīvās spējas robežu pārvaldības un dokumentu drošības jomā, kā arī stiprinot tiesiskumu un apkarojot starptautisko organizēto noziedzību, korupciju un nelegālo migrāciju.

Tomēr pēc vīzu prasības atcelšanas dažās ES dalībvalstīs būtiski pieauga patvēruma pieteikumu skaits, kurus iesniedza attiecīgo valstu pilsoņi, īpaši no Serbijas un Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas, kas norāda uz bezvīzu režīma ļaunprātīgu izmantošanu. Reaģējot uz iepriekš minēto, Komisija no 2011. gada janvāra izveidoja uzraudzīšanas mehānismu pēc vīzu režīma liberalizācijas saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas procesu, iesaistoties dialogā ar attiecīgajām valstīm, lai novērtētu reformu un efektīvu korektīvu pasākumu īstenošanu. Kopš tā laika attiecīgās valstis ir nostiprinājušas

¹⁵ COM(2011) 500.

kontroli uz vietas un sākušas informācijas kampaņu, lai informētu pilsoņus par viņu tiesībām un pienākumiem, kas izriet no bezvīzu ceļošanas režīma. Komisija aicina attiecīgo valstu iestādes veikt visus vajadzīgos papildu pasākumus, lai nodrošinātu bezvīzu režīma vienmērīgu darbību. Lai šādi pasākumi vainagotos ar panākumiem, ir jāpalielina atbalsts neaizsargātākajām grupām, tostarp romiem, un jāuzlabo to dzīves apstākļi.

Veicot plašāku ES vīzu politikas pārskatu, Komisija iesniedza Padomei projektu grozījumam vīzu regulā, kas ļautu uz pagaidu laiku apturēt pašreizējo bezvīzu režīmu ar trešo valsti saistībā ar personu pēkšņu pieplūdumu¹⁶.

Līdz ar vīzu liberalizāciju Kosovai tiktu pabeigts šis process attiecībā uz Rietumbalkānu valstīm. Padome 2010. gada decembrī apstiprināja šo perspektīvu, kas tiks īstenota, tiklīdz būs izpildīti visi nosacījumi. Lai šādus nosacījumus izpildītu, Kosova ir pieņēmusi tiesisko satvaru atpakaļuzņemšanas jomā un parakstījusi divpusējos atpakaļuzņemšanas nolīgumus ar 13 Šengenas zonas valstīm. Tā pieņēma atkārtotas integrēšanas plānus un turpināja tos īstenot. Līdz ar to Komisija sāks dialogu par vīzām ar Kosovu šā gada beigās.

ES un Turcija sāka pastiprināt savu *sadarbību vīzu jautājumos*, turpretim Komisija sāka dialogu ar Turciju par *vīzām, mobilitāti un migrāciju* saskaņā ar Padomes 2011. gada februāra secinājumiem. Šā procesa rezultātā sāka izsniegt vīzas Turcijas ceļotājiem un risināt problēmas saistībā ar nelegālo imigrāciju uz ES, un tas arī palīdzēs noteikt konkrētus pasākumus, kas jāveic Turcijai, ņemot vērā gaidāmo vīzu liberalizāciju. Šajā kontekstā Turcija spertu svarīgu soli, ja tā veiktu visas vajadzīgās darbības atpakaļuzņemšanas nolīguma ātrai noslēgšanai.

4.3. Informācija un saziņa

Sabiedrības atbalsts ir paplašināšanas politikas panākumu pamatā. Dalībvalstu un paplašināšanās valstu iestādēm valsts, reģionālajā un vietējā līmenī šajā nolūkā ir svarīga nozīme informācijas un saziņas centienos.

Komisija ir apņēmusies veicināt uz informāciju balstītas sabiedriskās debates par paplašināšanās procesu, kuru pamatā ir lietotājam draudzīga faktiskā informācija, ko sniedz visos plašsaziņas līdzekļos. Debatēs pirmkārt jāiesaista jaunieši un galvenie sabiedriskās domas veidotāji, piemēram, žurnālisti un pilsoniskās sabiedrības organizāciju un uzņēmumu pārstāvji. Arī parlamentārām apmaiņām var būt svarīga nozīme uz informāciju balstītu debašu veicināšanai un paplašināšanās procesa abpusējai izpratnei.

Turpmākajā periodā ar paplašināšanās valstīm tiks apspriesti nākamie pasākumi pievienošanās procesā. Reāli rezultāti ir labākā reklāma ES paplašināšanās politikai. Spēcīgs piemērs var būt sarunu ar Horvātiju sekmīgais rezultāts, kā arī ekonomikas elastīgums Dienvidaustrumeiropā un konkrēti sasniegumi galvenajos jautājumos, piemēram, energoapgādē vai transporta tīklos. Ir svarīgi paskaidrot sabiedrībai, kā paplašināšanās darba kārtības izpilde var palīdzēt ES sasniegt tās mērķus, kuri ir saistīti ar ekonomikas krīzi, darbavietu radīšanu, vidi un klimata pārmaiņām, drošību un migrāciju, vienlaikus paātrinot reformu programmu un uzlabojot dzīves apstākļus paplašināšanās valstīs.

¹⁶ COM(2011) 290.

5. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Pamatojoties uz iepriekš minēto analīzi, Komisija nāk klajā ar šādiem **secinājumiem** un **ieteikumiem**.

1. Paplašināšanās mērķis ir ES miera, stabilitātes, demokrātijas un labklājības teritorijas paplašināšana. Paplašināšanās sniedz labumu ES kopumā un ļauj tai būt labākā pozīcijā, lai risinātu globālās problēmas. Līdz ar pievienošanās sarunu pabeigšanu ar Horvātiju jūnijā Eiropas Savienības paplašināšanās procesā ir iestājies jauns posms.
2. Paplašināšanās politika ir izrādījies spēcīgs sabiedrības transformācijas instruments. Valstis, kuras jau ir pievienojušās ES, un tās, kuras vēl uz to virzās, ir veikušas ievērojamas pārmaiņas, īstenojot ar pievienošanās saistītās demokrātiskās un ekonomikas reformas. Horvātijas attīstība, kopš tā sāka gatavoties dalībai ES, ir jauns pierādījums šim ES **transformējošajam spēkam**.
3. Īstenojot savu paplašināšanās politiku, kuras pamatā ir atjaunota vienprātība, ko apstiprināja Eiropadomes 2006. gada decembra sanāksmē, ES piemēro prasīgus **nosacījumus** un uzrauga progresu, tam veltot pastiprinātu uzmanību. Tā rezultātā kandidātvalstis panāk augstu sagatavotības līmeni, kas sniedz labumu pašām valstīm un ES.
4. Sarunās ar Horvātiju gūtā pieredze lietderīgi noderēs pašreizējās un turpmākajās sarunās. Šajā nolūkā Komisija ierosinās jaunu pieeju attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar tiesu iestādēm un pamattiesībām, kā arī tiesiskumu, brīvību un drošību. Tie būtu jāatrisina pievienošanās procesa agrīnā posmā, un tādējādi būtu jāatver attiecīgās sadaļas, pamatojoties uz rīcības plāniem, jo tie pieprasa sasniegt pārliecinošus rezultātus. Komisija visos procesa posmos regulāri sagatavos ziņojumu par panākto šajās jomās atbilstīgi rīcības plānos noteiktajiem principiem, attiecīgajā gadījumā veicot vajadzīgos koriģējošos pasākumus. Lai atbalstītu šo procesu, tiks izmantot *IPA* līdzekļi.
5. **Ticams paplašināšanās process**, kas nodrošina skaidru pievienošanās perspektīvu, pamatojoties uz stingriem nosacījumiem, ir svarīgs reformu veicināšanai paplašināšanās valstīs un sniedz paplašināšanās valstu pilsoņiem konkrētus rezultātus vēl pirms pievienošanās ES. Nosacījumu izpilde, virzoties uz dalību ES, sniedz spēcīgus stimulus uzsākt sarežģītas reformas. Tā arī ir svarīga, lai dalībvalstis nodrošinātu atbalstu paplašināšanās procesam.
6. Horvātijas sekmīgā virzība uz Eiropas Savienību ir piemērs pārējām paplašināšanās valstīm. Pirmajai Rietumbalkānu valstij pievienojoties ES, reģiona nākotne Eiropā kļūst par realitāti.
7. **Tiesiskuma** nostiprināšana joprojām ir liels šķērslis vairumam paplašināšanās valstu un ir svarīgs nosacījums, lai gūtu panākumus ceļā uz dalību ES. Komisija turpina par prioritāru noteikt tiesu iestāžu un valsts pārvaldes reformu, cīņu pret organizēto noziedzību un korupciju, tostarp īstenojot regulāru uzraudzību, strukturētus dialogus, salīdzinošo pārskatīšanu, iestāžu veidošanu, mērķsadarbību un finansiālo palīdzību.
8. Daudzās paplašināšanās valstīs **vārda brīvības** jomā ir bijušas negatīvas tendences. Ir būtiski, lai paplašināšanās valstis garantētu atvērtu un plurālistisku plašsaziņas

līdzekļu vidi, kas pieļauj kritisku un neatkarīgu žurnālistiku. Komisija cieši uzraudzīs notikumus šajā jomā un turpinās integrēt šos jautājumus pievienošanās sarunās, īpaši saskaņā ar sadaļu par tiesu iestādēm un pamattiesībām.

9. Stabilizācijas un asociācijas procesa būtisks elements aizvien ir reģionālā sadarbība, izlīgšanas panākšana un integrācija ES. Lai arī šīs sadarbības rezultātā papildu progress gūts vairākās jomās, jautājumiem, kuri lielākoties izriet no pagātnes konfliktiem, joprojām ir negatīva ietekme un tie apdraud stabilitāti Rietumbalkānu valstīs. Šīs problēmas ir steidzami jārisina. Steidzama prioritāte ir īpašas iekļautības panākšana reģionālajā sadarbībā. Tam vajadzētu būt iespējamam, neraugoties uz atšķirīgajiem viedokļiem par Kosovas statusu, visām pusēm pieņemot konstruktīvu un pragmatisku pieeju.
10. Iesaistītajām pusēm izlēmīgi jāatrisina **divpusējie jautājumi** labu kaimiņattiecību garā, ņemot vērā ES vispārējās intereses. Šie jautājumi jāatrisina pēc iespējas drīzāk, lai netiktu kavēts pievienošanās process. Šķēršļi, kas saistīti ar divpusējiem jautājumiem, var mazināt paplašināšanās procesa transformējošo spēku. Komisija aicina attiecīgās puses veltīt centienus, lai atrisinātu atlikušos robežjautājumus saskaņā ar noteiktiem principiem un līdzekļiem, tostarp vajadzības gadījumā nododot jautājumus Starptautiskajai Tiesai. Galvenais risinājums ir labas kaimiņattiecības. ES ir gatava veicināt risinājumu meklēšanu un atbalstīt attiecīgās iniciatīvas.
11. Bezvīzu režīma uz ES iegūšana ir ļoti svarīga visu paplašināšanās partneru pilsoņiem. **Vīzu liberalizācijā**, kas ir daļa no pievienošanās procesa, ir panākts turpmāks progress, atceļot vīzu režīmu Bosnijas un Hercegovinas un Albānijas pilsoņiem 2010. gada decembrī, tiklīdz abas valstis bija izpildījušas paredzētos nosacījumus. Komisija aicina Rietumbalkānu valstu iestādes veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai novērstu bezvīzu ceļošanas režīma ļaunprātīgu izmantošanu. No savas puses Komisija ir nostiprinājusi uzraudzību pēc vīzu režīma liberalizācijas, izveidojot dialoga mehānismu ar attiecīgajām valstīm, tostarp nosakot pasākumus, lai mazinātu režīma ļaunprātīgu izmantošanu.
12. Ņemot vērā Kosovas progresu bēgļu atpakaļuzņemšanā un atkārtotā integrēšanā, un saskaņā ar Padomes 2010. gada decembra secinājumiem Komisija sāks dialogu par vīzām ar Kosovu šā gada beigu posmā. ES ir pastiprinājusi sadarbību vīzu jautājumos ar Turciju, un Komisija ir iesaistījies dialogā ar Turciju par vīzu, mobilitātes un migrācijas jautājumiem un noteiks konkrētus pasākumus, kuri jāveic Turcijai, ņemot vērā gaidāmo vīzu liberalizāciju. Ir svarīgi, lai Turcija veiktu visas darbības, kuras vajadzīgas, lai tiktu noslēgts un stātos spēkā atpakaļuzņemšanas nolīgums.
13. Pēc globālās ekonomikas krīzes paplašināšanās valstīs patlaban notiek **ekonomikas atveseļošanās**, lai arī dažādā tempā. Turcija ir pārvarējusi krīzi, kā rezultātā tās ekonomika ir kļuvusi spēcīgāka, un tās izaugsme aizvien ir iespaidīga. Tomēr visām paplašināšanās valstīm nākas saskarties ar svarīgām problēmām. Bezdarba līmenis joprojām ir augsts un lielākajā daļā valstu turpina palielināties. Fiskālā konsolidācija, strukturālas reformas un uzņēmējdarbības vides uzlabošana, tostarp stiprinot tiesiskumu un īstenojot darba tirgus reformu, ir galvenās prioritātes, lai nodrošinātu atveseļošanās ilgtspējību un sasniegtu iekļaujošu izaugsmi. Šajā kontekstā Komisija aicina paplašināšanās valstis kā reformu pamatu izmantot stratēģijā „**Eiropa 2020**” noteiktos mērķus.

14. Komisija 2011. gada decembrī nāks klajā ar shēmu **pirmspievienošanās finansiālās palīdzības** sniegšanai saskaņā ar 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmu, kuras pamatā ir pašreizējā instrumenta ietvaros gūtā pozitīvā pieredze. Izmantojot šo pieredzi, Komisija stiprinās saikni starp palīdzību un paplašināšanās stratēģijas prioritātēm, uzmanību veltot attīstībai sociālajā un ekonomikas jomā, palielinot palīdzības elastību un vienkāršojot procedūras.
15. **Sabiedrības atbalsts** ir paplašināšanas politikas panākumu pamatā. Šajā nolūkā dalībvalstu un paplašināšanās valstu iestādēm valsts, reģionālajā un vietējā līmenī ir svarīga nozīme informācijas un saziņas centienos. Komisija ir apņēmusies veicināt uz informāciju balstītas sabiedriskas debates par paplašināšanās procesu, kuru pamatā ir lietotājam draudzīga faktiskā informācija. Komisija aicina veidot aktīvu pilsonisko sabiedrību, kas būtu būtisks demokrātijas elements un sekmētu uz informāciju balstītas debates par ES paplašināšanos.
16. Komisija pieņēma pozitīvu atzinumu par **Horvātijas** pievienošanos ES no 2013. gada 1. jūlija. Pievienošanās sarunas tika pabeigtas, pateicoties tam, ka Horvātija izpildīja atlikušos neizpildītos kritērijus, tostarp sarežģītajās sadaļās, piemēram, tiesu iestādes un pamattiesības un konkurences politika. Horvātijai jāturpina savu reformu stiprināšana saskaņā ar saistībām, kuras tā uzņēmas pievienošanās sarunu laikā. Komisija cieši uzraudzīs Horvātijas turpmāko sagatavošanos, lai uzņemtos dalības pienākumus pēc pievienošanās. Ir sagaidāms, ka Horvātija turpinās atbalstīt pievienošanās procesu pārējās Rietumbalkānu valstīs.
17. Ņemot vērā tās dinamisko ekonomiku un svarīgo reģionālo nozīmi, **Turcija** ir svarīga valsts Eiropas Savienībai. Uz to norāda pašreizējie reģionālie un globālie politiskie un ekonomiskie notikumi. Turcija turpināja īstenot ar ES saistītas reformas, bet ir jāpieliek būtiski papildu centieni, tostarp, lai garantētu pamattiesības. Diemžēl pievienošanās sarunās jau vairāk nekā gadu nenotiek nekāda virzība. Komisija strādās, lai īstenotu atjaunotu pozitīvu darba kārtību ES un Turcijas attiecībās, ar ko turpinās atbalstīt reformas, īpaši iekļaujošu konstitucionālo reformas procesu un ekonomisku integrāciju. Šī darba kārtība varētu attiekties uz plašu kopējo interešu jomu kopumu, tostarp politiskajām reformām, dialogu ārpolitikas jautājumos, tiesību aktu saskaņošanu ar ES *acquis*, vīzām, mobilitāti un migrāciju, enerģētiku, cīņu pret terorismu, tirdzniecību un dalību ES programmās. Valsts ieguldījums ES būs pilnībā efektīvs tikai ticamas un aktīvas pievienošanās perspektīvas ietvaros.

Komisija ir norūpējusies par neseno saspīlējumu attiecībās starp Turciju un Kipru. Komisija atgādina, ka Padome ir aicinājusi Turciju izvairīties no jebkādiem draudiem, nesaskaņu avotiem vai rīcības, kas varētu negatīvi ietekmēt labas kaimiņattiecības un strīdu mierīgu izšķiršanu. Turklāt ES ir arī uzsvērusi ES dalībvalstu visas suverēnās tiesības, kuras ietver divpusēju nolīgumu noslēgšanu saskaņā ar ES *acquis* un starptautiskajām tiesībām, tostarp ANO Jūras tiesību konvenciju.

ES ir atkārtoti uzsvērusi, cik steidzami ir, lai Turcija izpildītu savas saistības īstenot Asociācijas nolīguma Papildprotokolu pilnīgi nediskriminējošā veidā un panāktu virzību divpusējo attiecību normalizēšanā ar Kipras Republiku. Tas varētu lielā mērā dot ieguldījumu pievienošanās procesā. ES turpinās uzraudzīt un pārskatīt paveikto minētajos jautājumos, uz kuriem attiecas 2005. gada 21. septembra deklarācija,

saskaņā ar attiecīgajiem Padomes lēmumiem. Ja progresa nebūs, Komisija iesaka ES paturēt spēkā 2006. gadā pieņemtos pasākumus.

18. Attiecībā uz **Kipras jautājumu** Kipras grieķu un Kipras turku kopienu vadītāji Apvienoto Nāciju aizbildniecībā ir sākuši intensīvākas sarunas par saskaņotu risinājumu. Komisija stingri atbalsta šos centienus un sniedz tehniskas konsultācijas jautājumos, kuri ir ES kompetencē. Komisija aicina abu pušu vadītājus patlaban panākt vajadzīgo kompromisu, lai sekmīgi noslēgtu sarunas, un aicina visus iesaistītos dalībniekus veltīt centienus un koncentrēties uz Kipras jautājuma visaptverošu risināšanu. Pašreizējā intensīvajā sarunu posmā par Kipras jautājumu ir svarīgi, lai visas attiecīgās puses izrādītu savaldību un darītu visu iespējamo, lai nodrošinātu pozitīvu atmosfēru, kas sekmēs minētā procesa veiksmīgu pabeigšanu, konkrēti sniedzot ieguldījumu visaptverošā risinājumā.
19. **Islandes** pievienošanās procesa ritms kļūst straujāks, un ir sāktas sarunas par īpašām *acquis* sadaļām. Valsts sasniegtais augstais integrācijas līmenis ar ES dažādās politikas jomās ir izrādījusies ievērojama priekšrocība. Komisija ņem vērā Islandes īpatnības un cerības, vienlaikus pilnībā ievērojot savu iedibināto pieeju pievienošanās sarunās un pilnībā aizsargājot Eiropas Savienības principus un *acquis*, kā arī sarunu programmu. Islandē notiekošajās sabiedriskajās debatēs par pievienošanos Komisija turpinās sniegt faktisku informāciju par dalību ES.
20. **Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika** turpina pietiekamā mērā pildīt politiskos kritērijus. Neliels progress panākts pamatreformu īstenošanā. Pieņemto tiesību aktu īstenošana, kā arī vārda brīvības garantēšana plašsaziņas līdzekļos, tiesu iestāžu neatkarības nostiprināšana, valsts pārvaldes reforma, kā arī korupcijas apkarošana joprojām ir svarīgi risināmie jautājumi.

Komisija atkārtoti iesaka Eiropas Savienībai uzsākt pievienošanās sarunas ar Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku. Komisija arī atkārtoti pauž savu priekšlikumu bez turpmākas kavēšanās pāriet uz asociācijas otro posmu, kā noteikts stabilizācijas un asociācijas nolīgumā.

Ir svarīgi uzturēt labas kaimiņattiecības, tostarp ANO aizbildnībā panākt saskaņotu un abpusēji pieņemamu risinājumu par valsts nosaukumu. Nevajadzētu zaudēt vēl vienu gadu.

21. **Melnkalne** ir sekmīgi izpildījusi galvenās prioritātes, ko ES 2010. gadā noteica kā priekšnoteikumu pievienošanās sarunu sākšanai. Valsts ir nostiprinājusi nacionālo vienprātību par Eiropas integrāciju. Ņemot vērā gūto progresu, Komisija uzskata, ka Melnkalne ir sasniegusi vajadzīgo atbilstības līmeni, izpildot dalības kritērijus un īpaši Kopenhāgenas politiskos kritērijus. Tomēr joprojām ir svarīgi saglabāt reformu tempu, īpašu uzmanību veltot tiesību aktu un politikas īstenošanai tiesiskuma jomā. Šajā nolūkā Komisija plāno ierosināt Melnkalnes gadījumā piemērot jaunu pieeju sarunu sadaļām par tiesu iestādēm un pamattiesībām, tiesiskumu, brīvību un drošību, kā minēts iepriekš 4. punktā.

Ņemot vērā minētos apsvērumus un Padomes 2010. gada decembra secinājumus, Komisija iesaka uzsākt pievienošanās sarunas ar Melnkalni.

22. Pēdējā gada laikā **Albānijas** iekšpolitikā lielākoties valdīja politiskais strupceļš starp vadošo koalīciju un opozīciju, kā arī konfrontējoši notikumi. Ņemot vērā nesenos ierosinātos signālus, patlaban ir steidzami, lai politiskie spēki Albānijā atkārtoti izveidotu un saglabātu politiskā dialoga līmeni, kas ļauj funkcionēt galvenajām demokrātiskajām iestādēm, uzlabo tiesību aktus vēlēšanu jomā un īsteno svarīgas reformas. Komisija aicina galvenos dalībniekus kopīgi izveidot konkrētas metodes iekšējo domstarpību izlīdzināšanai, lai īstenotu valsts Eiropas perspektīvu.

23. Komisija šodien nāca klajā ar savu atzinumu par **Serbijas** pieteikumu dalībai ES. Komisija iesaka Eiropadomei piešķirt Serbijai kandidātvalsts statusu, ņemot vērā līdz šim gūtos panākumus un izvirzot nosacījumu, ka Serbija atkārtoti iesaistās dialogā ar Kosovu un godprātīgi notiek ātra virzība uz līdz šim panāktās vienošanās īstenošanu.

Serbija labi veic savas saistības, lai pietiekamā mērā izpildītu Eiropadomes 1993. gada sanāksmē Kopenhāgenā noteiktos politiskos kritērijus, ja šāda virzība turpinās un tiek rasti praktiski risinājumi problēmās ar Kosovu.

Līdz ar to Komisija iesaka sākt sarunas ar Serbiju par pievienošanos Eiropas Savienībai, tiklīdz tā būs sasniegusi ievērojamu papildu progresu, īstenojot galvenās prioritātes:

- turpmāki pasākumi, lai normalizētu attiecības ar Kosovu saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas procesa nosacījumiem, pilnībā ievērojot iekļaujošas reģionālās sadarbības principus, pilnībā ievērojot Enerģētikas Kopienas līguma noteikumus, rodot risinājumus telekomunikāciju un diplomu savstarpējās atzīšanas jomā, turpinot godprātīgi ievērot visas panāktās vienošanās, kā arī aktīvi sadarbojoties ar *EULEX*, lai tā varētu pildīt savas funkcijas visā Kosovos teritorijā.

Tiklīdz Serbija būs sasniegusi pietiekamu progresu, Komisija nāks klajā ar ziņojumu par to, kā Serbija ir īstenojusi iepriekš minētās galvenās prioritātes.

24. ES turpinās sekmēt **dialogu starp Belgradu un Prištinu**, lai veicinātu sadarbību, panāktu progresu ceļā uz dalību ES un uzlabotu cilvēku dzīvi. Līdz šim minētais dialogs ir izrādījies vērtīgs līdzeklis, lai risinātu abu pušu domstarpības, un tā rezultātā ir panāktas vairākas vienošanās jomās, kas ietver preču brīvu apriti un personu brīvu pārvietošanos, civilreģistru un kadastru.

25. Gadā, kurā galvenais notikums bija ilgstošs vēlēšanu process **Kosovā**, reformu programmas ietvaros panāktais progress bija ierobežots. Valsts prezidents un valdība ir izrādījusi apņemšanos Kosovos perspektīvai Eiropas Savienībā. Tā rezultātā tika veiktas dažas sākotnējās reformas. Joprojām jārisina svarīgas problēmas attiecībā uz organizēto noziedzību un korupciju, kā arī valsts pārvaldes stiprināšanu. Komisija ierosina sākt strukturētu dialogu ar Kosovu par tiesiskumu, lai izskatītu šos jautājumus un atbalstītu tiesu iestāžu reformu.

Lai arī Kosovos serbu integrācija ir uzlabojusies valsts dienvidu daļā, Ziemeļkosovā situācija ir saasinājusies. Cilvēkiem valsts ziemeļos arī ir jāgūst priekšrocības no Eiropas perspektīvas. Šajā nolūkā Komisija arī uzsver, cik svarīgi ir, lai Kosova sāktu visaptverošu darba kārtību attiecībā uz valsts ziemeļu daļu.

Komisija turpinās atbalstīt Kosovas centienus turpmāk pildīt atbilstības nosacījumus Eiropas perspektīvai, īpaši attiecībā uz vīzām, tirdzniecības nolīgumu un Kosovas dalību ES programmās saskaņā ar savu 2009. gada paziņojumu. Šajā nolūkā Komisija pārskatīs savu 2009. gada paziņojumu, lai nodrošinātu, ka Kosova var turpmāk gūt labumu no ES pievienošanās procesa. Komisija rosina pielikt pūles, lai novērstu šķēršļus attiecību izveidē starp ES un Kosovu, ko rada atšķirīgie viedokļi par Kosovas statusu.

26. **Bosnijā un Hercegovinā** turpinājās politiskais un institucionālais strupceļš, turpmāk radot šķēršļus valsts darbībā un ar ES saistītu reformu īstenošanā. Valsts līmeņa valdības izveide ir steidzama prioritāte, lai nodrošinātu efektīvu valsts līmeņa pārvaldību. Lai gūtu progresu ceļā uz dalību ES, valstij vēl ir jāizdara grozījumi savā konstitūcijā saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu, lai novērstu uz etnisko izcelsmi balstītu diskrimināciju valsts iestādēs, kā arī lai pieņemtu likumu par valsts atbalstu. Jāpieņem likums par tautas skaitīšanu. Valsts iesaistīšanās strukturētā dialogā par tiesiskumu saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas procesu norāda uz virzību ar dialoga un kompromisa starpniecību, kā arī uzmanības veltīšanu ES darba kārtībai.

Aizvien ir svarīgi gūt panākumus mērķu sasniegšanā un nosacījumu izpildē, kuri ir noteikti, lai slēgtu Augstā pārstāvja biroju. Saskaņā ar Padomes 2011. gada marta sanāksmes secinājumiem pirmā ES pārstāvja iecelšana amatā Bosnijā un Hercegovinā pastiprina ES pārstāvību un atbalstu valstij tās ceļā no starptautiska līmeņa uzraudzības uz tās nākotni Eiropā.

27. ES paplašināšanās politika ir radījusi **demokrātiskas un ekonomiskas pārmaiņas** valstīs, kuras vēlas pievienoties ES. Sasniegtais pagājušajā gadā norāda uz ticamas paplašināšanās politikas vērtību. Tajā pašā laikā, ja konkrētu rezultātu sasniegšanai nepietiek ar politisko gribu un saistībām vai ja tādu nav, pievienošanās process nepavirzīsies uz priekšu un var apstāties. Sarežģītu reformu īstenošana Eiropas Savienībai tuvina stabilas, labāk sagatavotas un labklājīgākas paplašināšanās valstis.

1. PIELIKUMS

Komisijas atzinumos ietvertie secinājumi un ieteikumi par Serbijas pieteikumu dalībai ES

Ņemot vērā pēdējo gadu laikā veiktās būtiskās reformas, Serbija ir guvusi ievērojamus panākumus, pildot Eiropadomes sanāksmē Kopenhāgenā 1993. gadā noteiktos politiskos kritērijus, kuri saistīti ar to iestāžu stabilitāti, kas garantē demokrātiju, tiesiskumu, cilvēktiesības un mazākumtautību aizsardzību un to tiesību ievērošanu, kā arī Stabilizācijas un asociācijas procesa nosacījumus. Serbijā ir visaptveroša konstitucionālā, tiesiskā un institucionālā sistēma, kas kopumā atbilst Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Parlaments ir kļuvis efektīvāks, veicot savas likumdošanas darbības pašreizējā sasaukuma laikā. Tiesiskā un institucionālā sistēma tiesiskuma jomā ir visaptveroša, tostarp korupcijas un organizētās noziedzības apkarošanas jomā, kurā tika gūti pirmie rezultāti. Tiesiskais regulējums cilvēktiesību un mazākumtautību aizsardzības jomā ir labi attīstīts, un ir uzsākta tā īstenošana. Serbija ir sasniegusi pilnībā apmierinošu līmeni sadarbībā ar ICTY un ir sākusi aizvien aktīvāk darboties pēckonflikta izlīguma pasākumos reģionā. Serbija ir piekritusi dialoga procesam ar Kosovu, kura mērķis ir atvieglot cilvēku dzīvi, kā rezultātā ir noslēgti vairāki nolīgumi (preču brīva aprīte un personu brīva pārvietošanās, civilreģistrs un kadastrs), un Serbija ir sākusi veikt pirmos īstenošanas pasākumus.

Attiecībā uz ekonomiskajiem kritērijiem Serbija ir veikusi nozīmīgus pasākumus, lai izveidotu funkcionējošu tirgus ekonomiku, un panākusi zināmu makroekonomikas stabilitātes līmeni, neraugoties uz globālo ekonomikas un finanšu krīzi. Tomēr turpmāk būs jāvelta pūles, lai restrukturētu ekonomiku un uzlabotu uzņēmējdarbības vidi, īpaši stiprinot tiesiskumu un likvidējot birokrātiju, paaugstinot konkurenci un privātā sektora nozīmi, kā arī risinot nepilnības darba tirgū. Lai Serbija vidējā termiņā varētu izturēt konkurences spiedienu un tirgus spēkus Eiropas Savienībā, tai ir jāveic strukturālas reformas, lai atjauninātu ekonomikas ražošanas jaudu un izveidotu palielinātam ārvalstu ieguldījumam labvēlīgu vidi.

Serbija ir panākusi pozitīvus rezultātus, īstenojot savas saistības saskaņā ar stabilizācijas un asociācijas nolīgumu un pagaidu nolīgumu.

Serbijai būs labas izredzes uzņemties dalības saistības vidējā termiņā gandrīz visās *acquis* jomās, ja tā turpinās saskaņot tiesību aktus un ja tiks veltīts ievērojams un ilgtspējīgs turpmāks darbs, lai nodrošinātu tiesību aktu īstenošanu un ieviešanu. Īpaša uzmanība jāvelta lauksaimniecības un lauku attīstības jomai, tiesu iestādēm un pamattiesībām, tiesiskumam, brīvībai un drošībai, kā arī finanšu kontrolei. Pilnīgu atbilstību *acquis* vides un klimata pārmaiņu jomā varētu sasniegt tikai ilgtermiņā, un tam būtu vajadzīgi lielāki ieguldījumi.

Pamatojoties uz provizoriskām aplēsēm, Serbijas pievienošanai būtu ierobežota vispārējā ietekme uz Eiropas Savienības politikas virzieniem, un tā neietekmētu ES spējas saglabāt un padziļināt pašas Savienības attīstību.

Komisija iesaka Padomei piešķirt Serbijai kandidātvalsts statusu, ņemot vērā līdz šim gūtos panākumus un izvirzot nosacījumu, ka Serbija atkārtoti iesaistās dialogā ar Kosovu un godprātīgi notiek ātra virzība uz līdz šim panāktās vienošanās īstenošanu.

Serbija labi veic savas saistības, lai pietiekamā mērā izpildītu Eiropadomes 1993. gada sanāksmē Kopenhāgenā noteiktos politiskos kritērijus, ja šāda virzība turpinās un tiek rasti praktiski risinājumi problēmās ar Kosovu.

Līdz ar to Komisija iesaka sākt sarunas ar Serbiju par pievienošanos Eiropas Savienībai, tiklīdz tā būs sasniegusi ievērojamu papildu progresu, īstenojot galvenās prioritātes:

- turpmāki pasākumi, lai normalizētu attiecības ar Kosovu saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas procesa nosacījumiem, pilnībā ievērojot iekļaujošas reģionālās sadarbības principus, pilnībā ievērojot Enerģētikas Kopienas līguma noteikumus, rodot risinājumus telekomunikāciju un diplomu savstarpējās atzišanas jomā, turpinot godprātīgi ievērot visas panāktās vienošanās, kā arī aktīvi sadarbojoties ar *EULEX*, lai tā varētu pildīt savas funkcijas visā Kosovos teritorijā.

Tiklīdz Serbija būs sasniegusi pietiekamu progresu, Komisija nāks klajā ar ziņojumu par to, kā Serbija īstenojusi iepriekš minētās galvenās prioritātes.

Serbija tiek mudināta saglabāt reformu tempu, panākot vajadzīgo atbilstības līmeni dalības kritērijiem, īpašu uzmanību veltot tiesiskumam, un turpināt savu konstruktīvo dalību reģionālajā sadarbībā un divpusējo attiecību nostiprināšanā ar kaimiņvalstīm. Tiek sagaidīts, ka tiks turpināta pagaidu nolīguma īstenošana, kā arī stabilizācijas un asociācijas nolīguma īstenošana, tiklīdz tas būs stājies spēkā. Komisija turpinās atbalstīt šos centienus, izmantojot *IPA* finanšu instrumentu.

2. PIELIKUMS

Secinājumi par Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, Melnkalni, Albāniju, Bosniju un Hercegovinu, Kosovu¹⁷, Turciju un Islandi

Horvātija

Pēc tam, kad Horvātija bija izpildījusi atlikušos neizpildītos kritērijus, 2011. gada jūnijā tika noslēgtas pievienošanās sarunas. Horvātijai patlaban jāstiprina tiesību aktu saskaņotības augstais līmenis un jāvelta uzmanība atlikušajam darbam pirms pievienošanās. Šis progress ziņojums ir daļa no Komisijas veiktās uzraudzības attiecībā uz to, kā Horvātija izpilda visas saistības, kuras tā uzņēmusies pievienošanās sarunās, un attiecībā uz tās pastāvīgo gatavošanos, lai uzņemtos dalībvalsts pienākumus pēc pievienošanās.

Horvātija turpina pildīt **politiskos kritērijus**. Būtisks progress ir panākts visās jomās, tostarp tiesiskuma jomā, un kļūst jūtami konkrēti rezultāti. Jāturpina centieni, lai konsolidētu minētos rezultātus.

Vēl vairāk tika nostiprināta **demokrātija un tiesiskums**. *Valdība* un *parlaments* turpināja efektīvi darboties. *Valsts pārvaldes* reformas jomā jāvelta papildu darbs, lai konsolidētu tiesiskā satvara efektīvu īstenošanu, lai pilnveidotu modernu, uzticamu, depolitizētu un uz pilsoņiem orientētu sabiedrisko pakalpojumu izveidi.

Horvātija ir panākusi stabilu progresu attiecībā uz *tiesu iestādēm*. Jauni tiesību akti vēl vairāk stiprināja tiesu iestāžu neatkarību, un ir veikti daudzi pasākumi, lai uzlabotu tiesu iestāžu efektivitāti. Ir izveidota jauna sistēma tiesu ierēdņu iecelšanai amatā. Daži jautājumi vēl ir jārisina, īpaši vajadzība turpmāk palielināt tiesu iestāžu efektivitāti un nodrošināt jauno pasākumu praktisku īstenošanu, kuri attiecas uz tiesu iestāžu neatkarību, objektivitāti un pārskatbaidību. Progress ir panākts, objektīvi iztiesājot kara noziegumu lietas. Četrām īpašām kara noziegumu tiesām ir piešķirta ekskluzīva kompetence attiecībā uz visām jaunajām lietām, un to loma turpmāk jānostiprina attiecībā uz neizskatītajām lietām. Tieslietu ministrija pieņēma stratēģiju cīņai ar nesodāmību, īpaši gadījumos, kuros upuri bija etniskie serbi vai aizdomās turētie bija Horvātijas drošības spēku dalībnieki.

Būtiski panākumi gūti *cīņā pret korupciju*. Tika paātrināti centieni korupcijas apkarošanā, kas sniedza pozitīvus rezultātus, tiesību akti ir uzlaboti un attiecīgās iestādes nostiprinātas. Jāuzlabo rezultāti attiecībā uz korupcijas lietu efektīvu izskatīšanu, īpaši augsta līmeņa korupcijā, vietējā līmeņa korupcijā un lietās, kuras saistītas ar publisko iepirkumu un tiesu iestādēm. Jāgūst papildu pieredze, praksē īstenojot nesen pieņemto preventīvo tiesisko satvaru un jāturpina īstenojošo struktūru stiprināšana.

Cilvēktiesības tiek kopumā labi ievērotas, un ir gūti panākumi **cilvēktiesību un mazākumtautību aizsardzības** jomā. Horvātija turpināja veikt dažādus pasākumus, lai vairotu sabiedrības izpratni un uzlabotu cilvēktiesību aizsardzību. Attiecībā uz *pieeju tiesiskumam* turpināja uzlaboties likuma par juridisko palīdzību īstenošana, īpaši vienkāršojot procedūras. Attiecībā uz *cietumu sistēmu* turpinājās darbs pie pašreizējo iekārtu paplašināšanas, kas saistītas ar aizturēšanu un uzturēšanos cietumā, tomēr Horvātijas cietumi joprojām ir

¹⁷ Saskaņā ar ANO Drošības padomes rezolūciju 1244.

pārpildīti. Attiecībā uz *ļauņprātīgu izturēšanos* ombuds turpināja saņemt sūdzības par to, ka policija pārmērīgi lietojusi spēku, attiecībā uz ko jāveic pienācīgi pasākumi.

Vārda brīvība, tostarp plašsaziņas līdzekļu brīvība un plurālisms, Horvātijā ir noteikts ar likumu un kopumā tiek ievērots. Turpmāki panākumi gūti attiecībā uz plašsaziņas līdzekļu īpašumtiesību pārredzamību, bet ierobežots progress sasniegts attiecībā uz iepriekšējo gadu izmeklēšanas gadījumiem, kas saistīti ar to žurnālistu iebiedēšanu, kuri strādā ar korupcijas un organizētās noziedzības lietām. Tiek ziņots tikai par nedaudzām jaunām lietām. Izmeklējošas žurnālistikas attīstību kavē jo īpaši ekonomiskais spiediens. Nav atrisinātas problēmas, ko rada politiska iejaukšanās vietējā līmenī. Nepārtraukta uzmanība jāpievērš *pulcēšanās brīvības* jomai saistībā ar demonstrācijām.

Neliels progress tika panākts attiecībā uz *sieviešu tiesībām* un *dzimumu līdztiesību*. Tomēr sieviešu stāvoklis darba tirgū nav būtiski mainījies, un sieviešu bezdarba procentuālā daļa aizvien ir augsta. Ierobežots progress panākts *bērnu tiesību* jomā. Bērnu tiesību aizsardzības ombuds kļuva aktīvāks lietās, kurās vardarbību pret bērniem pienācīgi nerisināja attiecīgās iestādes.

Ierobežoti panākumi ir vērojami attiecībā uz *sociāli neaizsargāto iedzīvotāju un cilvēku ar īpašām vajadzībām* iekļaušanu. Tiek stiprinātas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām paredzēta ombuda biroja spējas. Tiesību noteikšanas kritēriji netiek vienmērīgi piemēroti, un tiesību akti, kas reglamentē īpašas tiesības, ir sadrumstaloti. Pakāpeniski ir notikusi pāreja no institucionālās aprūpes uz kopienu aprūpes pakalpojumiem. *Darba un arodbiedrību tiesības* kopumā ir ievērotas.

Horvātija ir sākusi gūt panākumus, īstenojot tiesību aktus *par diskriminācijas novēršanu* un tiesību aktus par naida noziegumiem. Ir veikti dažādi izpratnes veicināšanas pasākumi, un tiek stiprināta Cilvēktiesību ombuda biroja darbība. Tiesībaizsardzības iestādes ir sākušas vairākas lietas saskaņā ar tiesību aktiem naida noziegumu jomā. Tomēr gūtie rezultāti ir jāuzlabo un jānovērš homofobiskais un ksenofobiskais noskaņojums, kas valda sabiedrībā.

Zināms progress panākts attiecībā uz *mazākumtautību un kultūras tiesību ievērošanu un aizsardzību*. Ir atkārtoti pausta sabiedrības apņemšanās augstā līmenī ievērot mazākumtautību tiesības, atkārtoti apstiprinot to vietu Horvātijas sabiedrībā. Mazākumtautību organizācijām ir piešķirts finansējums. Ir uzlabojušās policijas veiktās izmeklēšanas lietās pret mazākumtautībām. Ir veikti pasākumi, lai uzlabotu nodarbinātības noteikumu īstenošanu konstitucionālajā likumā par mazākumtautību tiesībām, kā arī tika pieņemts plāns par mazākumtautību nodarbinātību, kas patlaban ir jāīsteno. Tomēr Horvātijai arī turpmāk jāveicina iecietīga attieksme pret mazākumtautībām, īpaši pret Horvātijas serbiem. Turpinās diskriminācija, īpaši publiskajā sektorā vietējā līmenī. Ir panākti uzlabojumi romu mazākumtautības izglītības jomā, īpaši attiecībā uz pirmsskolas izglītību. Turpinājās infrastruktūras uzlabošana dažās romu apmešanās vietās. Romu kopienas dalība izglītības sistēmā joprojām ir problemātiska. Varētu uzlabot romu iesaistīšanos tiem paredzētajos pasākumos. Romu problēmas joprojām ir saistītas ar pieeju pienācīgam mājoklim, sociālajai aizsardzībai un veselības aprūpei, un bezdarba līmenis joprojām ir ļoti augsts.

Labi panākumi gūti *bēgļu atgriešanās* jautājumos. Bēgļi turpināja atgriezties Horvātijā. Progress panākts mājokļu jomā, īpaši nodrošinot mājokli saskaņā ar izmitināšanas programmām bēgļiem, kuri atgriežas. Ir samazināts arī neizskatīto apelāciju skaits, kuras bija iesniegtas par noraidītajiem rekonstrukcijas palīdzības pieteikumiem. Panākumi ir gūti atlikušo īpašumu rekonstrukcijas jomā. Turpinājās lēmuma īstenošana, ar ko paredz pensijas

tiesību validēšanu. Tomēr Horvātijai jāpanāk progress mājokļa nodrošināšanā aptuveni 2500 atlikušajiem izmitināšanas pieteikumu iesniedzējiem. Jāpaātrina centieni vajadzīgo ekonomisko un sociālo apstākļu izveidē, lai bēgļi varētu atgriezties uz pastāvīgu dzīvi.

Attiecībā uz **reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām** Horvātija turpina sadarboties ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*). Valdības aģentūru darba grupa ir izpētījusi svarīgus jaunus veidus savās izmeklēšanās, lai atrastu iztrūkstošos artilērijas dokumentus, kurus pieprasījusi *ICTY* prokuratūra, un izlemtu, ko ar tiem darīt turpmāk. Horvātija nav spējusi sniegt pilnīgu atskaiti par trūkstošajiem artilērijas dokumentiem. Politiskajiem līderiem arī būtu jāizvairās no apgalvojumiem un pasākumiem, kuri varētu apšaubīt izlīgšanas nozīmi un vajadzību ievērot tiesiskumu, izmeklējot kara noziegumus.

Ievērojami panākumi gūti attiecībā uz *Sarajevas deklarācijas procesu*. Pēc sanāksmēm 2011. gada jūnijā un septembrī Bosnija un Hercegovina, Horvātija, Melnkalne un Serbija vienojās par vairākiem jautājumiem, tostarp par kopīgas deklarācijas tekstu, kas jāparaksta ministru konferencē 2011. gada novembrī Belgradā.

Horvātijas valdība jūlijā pieņēma un nosūtīja parlamentam pieņemšanai deklarāciju par Eiropas vērtību veicināšanu Dienvidaustrumeiropā, kurā Horvātija paudusi stingru apņemšanos par to, ka divpusēji jautājumi, piemēram, robežjautājumi, nedrīkst kavēt kandidātvalstu pievienošanos ES no pievienošanās procesa sākuma līdz brīdim, kad stājas spēkā Pievienošanās līgums.

Horvātija turpināja aktīvi piedalīties reģionālajās darbībās, tostarp Dienvidaustrumu Eiropas sadarbības procesā (*SEECp*), Reģionālās sadarbības padomē (*RCC*) un Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (*CBTN*). Divpusējās attiecības ar citām paplašināšanās valstīm un kaimiņos esošajām ES dalībvalstīm turpina attīstīties, tostarp ar Serbiju, bet dažiem jautājumiem jāvelta nepārtraukta uzmanība, īpaši attiecībā uz sadarbību jautājumos par kara noziegumu izmeklēšanu un izskatīšanu tiesā. Attiecības ar *Slovēniju* ir uzlabojušās līdz ar Robežu arbitražas nolīguma stāšanās spēkā.

Horvātijas **ekonomikā** 2010. gadā un 2011. gada pirmajā pusē vēl bija vērojama recesija, neraugoties uz ES un citu tirdzniecības partneru ekonomikas atveseļošanos. Tomēr šā gada pavasarī ekonomiskā aktivitāte palielinājās. Bezdarba līmenis, valsts deficīts un parāds turpināja paaugstināties. Lielais ārējais parāds aizvien rada galvenās svārstības ekonomikā.

Attiecībā uz **ekonomiskajiem kritērijiem** Horvātija ir funkcionējoša tirgus ekonomika. Horvātijai būtu jāspēj tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā, ja tā īstenos visaptverošu reformu programmu, lai novērstu strukturālās nepilnības.

Tika saglabāta plaša politiskā vienprātība par tirgus ekonomikas pamatprincipiem. Ņemot vērā pašreizējos ierobežojumus, makroekonomikas politika lielā mērā ir bijusi piemērota, lai risinātu recesijas radītās problēmas. Centrālajai bankai izdevās saglabāt valūtas maiņas kursu un finanšu stabilitāti, vienlaikus pieturoties pie atbalstošas monetārās politikas, tā kā inflācijas spiediens bija zems. Banku nozare saglabāja elastību pret triecieniem. Fiskālajā jomā iestādes centās ierobežot deficīta palielināšanos, samazinot izdevumus. Ir uzlabota budžeta sistēma fiskālās ilgtspējības sasniegšanai vidējā termiņā. Tekošā konta deficīts turpināja samazināties, jo pieauga eksports, turpretim zemā iekšējā pieprasījuma dēļ imports nepalielinājās. Ekonomikas atveseļošanas programmas ietvaros strukturālo reformu jomā tika sasniegti nelieli panākumi, lai arī ierobežotā mērogā.

Tomēr kopumā strukturālo reformu temps joprojām bija lēns, īpaši attiecībā uz privatizāciju un zaudējumus nesošu uzņēmumu restrukturizāciju. Uzņēmējdarbības vidi joprojām apgrūtināja lielais regulējošais slogs, administratīvu lēmumu neparedzamība, īpaši vietējā līmenī, kā arī vairākas ar nodokļiem nesaistītas maksas. Plānotās reformas attiecībā uz sevišķi neelasīgo darba tirgu tika stipri ierobežotas, un jau zemais nodarbinātības un dalības līmenis samazinājās vēl vairāk. Sociālie maksājumi, kas veido samērā lielu daļu valsts budžetā, aizvien netika mērķtiecīgi novirzīti. Ņemot vērā vajadzību sasniegt vidēja termiņa fiskālo ilgtspējību, budžeta procesu varētu vēl uzlabot. Galvenais uzdevums ir valsts izdevumu efektivitātes uzlabošana.

Attiecībā uz Horvātijas **spēju uzņemties dalības saistības** stabili turpinājās sagatavošanās ES prasību izpildei, un lielākajā daļā nozaru tiesību akti jau ir lielā mērā saskaņoti ar ES noteikumiem. Vairākās jomās panākta turpmāka virzība, tostarp sadaļās, kurās jau ir augsts saskaņošanas līmenis. Vajadzīgi papildu centieni konkrētās jomās, lai stiprinātu administratīvās spējas, kas vajadzīgas *acquis* pareizai īstenošanai. Ir vienmērīgi noritējusi stabilizācijas un asociācijas nolīguma īstenošana.

Labs progress panākts *preču brīvas aprites* jomā. Šajā sadaļā tiesību akti ir lielā mērā saskaņoti ar *acquis*. Tomēr ir vajadzīgi turpmāki centieni, īpaši attiecībā uz atlikušo horizontālo tiesību aktu pārskatīšanu un uz jauno un veco pieeju saistībā ar tiesību aktiem, kas attiecas uz ražojumiem, lai valsts tiesību aktus pilnība saskaņotu ar *acquis*.

Vienmērīgs progress gūts *darba ņēmēju brīvas pārvietošanās* jomā, un notiek raita gatavošanās *acquis* piemērošanai. Nepārtraukta uzmanība jāvelta administratīvo spēju stiprināšanai attiecībā uz sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu.

Turpmāki panākumi gūti attiecībā uz *tiesībām veikt uzņēmējdarbību un brīvību sniegt pakalpojumus*, kur kopumā tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* ir apmierinoša. Jāturpina darbs pie profesionālo kvalifikāciju savstarpējas atzīšanas un pakalpojumu direktīvas transponēšanas un īstenošanas, lai pilnībā saskaņotu tiesību aktus, kā arī turpmāk jāstiprina pasta pakalpojumu regulatora administratīvās spējas.

Turpmāki panākumi gūti *kapitāla brīvas aprites* jomā attiecībā uz *acquis* par maksājumu pakalpojumiem, kapitāla plūsmas liberalizāciju un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanu. Tiesību aktu saskaņošana ir gandrīz pabeigta.

Turpinājās progress *publiskā iepirkuma* jomā. Tiek veikta tiesību aktu saskaņošana ar *acquis*, kas tuvojas beigu posmam. Īpaša uzmanība jāvelta sekundāro tiesību aktu saskaņošanai ar jauno likumu par publisko iepirkumu, kā arī jāstiprina iestādes šajā sektorā, to darbiniekiem piedāvājot nepārtrauktas izglītības un profesionālās attīstības iespējas.

Panākumi gūti *uzņēmējdarbības tiesību* jomā. Tiek raiti veikta tiesību aktu saskaņošana ar *acquis*. Turpmāks progress ir panākts *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā, un tiesību saskaņošana ar *acquis* jau ir sasniegusi ļoti augstu līmeni. Vēl jāstiprina vispārējā izpratne par intelektuālā īpašuma tiesībām.

Nozīmīgi rezultāti ir sasniegti *konkurences politikā*, īpaši apstiprinot kuģu būvētavu pārstrukturēšanas plānus. Tomēr nav parakstīts neviens privatizācijas līgums. Ir panākts augsts tiesību aktu saskaņošanas līmenis. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai turpinātu uzlabot Horvātijas konkurences aģentūras izpildes rezultātus karteļu lietās, ņemot vērā jaunā likuma par konkurenci stāšanos spēkā.

Labi panākumi gūti *finanšu pakalpojumu* jomā, gan tiesību aktu saskaņošanā, gan administratīvo spēju stiprināšanā. Tiesību aktu saskaņošanā sasniegts augsts līmenis.

Horvātija ir panākusi stabilu progresu *informācijas sabiedrības* un *plašsaziņas līdzekļu* jomā, un tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* ir augstā līmenī. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai nodrošinātu elektronisko sakaru tirgus visu segmentu liberalizāciju un sekmētu valsts raidsabiedrību neatkarību.

Labi panākumi vērojami *lauksaimniecības un lauku attīstības* jomā, īpaši attiecībā uz maksājumu aģentūras izveidi un īstenošanu, integrētās administrācijas un kontroles sistēmu, kā arī kopējo tirgus organizāciju. Kopumā sagatavošanās norit sekmīgi. Horvātijai jānodrošina ievērojami centieni visās minētajās jomās, lai ieviestu pilnībā operatīvas un atbilstīgas sistēmas. Nepārtraukti arī jāvelta pūles, lai lauksaimniecības atbalsta sistēmu saskaņotu ar *acquis*. Horvātijai bez turpmākas kavēšanās jāpalielina tās lauku attīstības fondu apgūšanas spēja.

Labs progress vērojams *lauku attīstības, pārtikas nekaitīguma, veterinārās un fitosanitārās politikas* jomā, īpaši transponējot ES tiesību aktus un pieņemot īstenošanas tiesību aktus. Tiesību aktu transponēšana vairākās nozarēs tuvojas beigu posmam. Horvātijai jāturpina centieni atjaunināt un uzraudzīt iestādes, izveidot robežkontroles punktus, uzraudzīt dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu sektoru un nostiprināt savas administratīvās un kontroles spējas.

Horvātija turpināja gūt labus rezultātus, saskaņojot tiesību aktus ar *acquis zivsaimniecības* jomā. Kopumā sagatavošanās norit ļoti sekmīgi. Horvātijai jāturpina centieni attiecībā uz tiesību aktu īstenošanu, īpaši attiecībā uz flotes pārvaldību, inspekciju un kontroli un strukturālo politiku.

Transporta politikas jomā ir gūti turpmāki panākumi, un tiesību aktu saskaņošanas līmenis ir labs. Vajadzīgi papildu centieni, īpaši, lai turpinātu darbu pie Eiropas kopējās gaisa telpas nolīguma otrā posma īstenošanas, lai pabeigtu tiesību aktu saskaņošanu aviācijas nozarē un nodrošinātu dzelzceļa drošības iestādes, kā arī kuģu satiksmes uzraudzības informācijas sistēmas pilnvērtīgu darbību.

Neliels progress panākts *enerģētikas* jomā, kur tiesību aktu saskaņošanas līmenis ir augsts. Vajadzīgi turpmāki centieni, jo īpaši elektroenerģijas un gāzes tirgu atvēršanā un ES mērķu izpildē attiecībā uz atjaunojamajiem energoavotiem un energoefektivitāti. Jāvienkāršo ar atjaunojamo energoavotu projektiem saistītās administratīvās procedūras un administratīvās spējas.

Zināmi panākumi gūti *nodokļu* jomā. Horvātijas sasniegtais tiesību aktu saskaņošanas līmenis ir ļoti augsts, bet vajadzīgs turpmāks darbs, īpaši PVN un akcīzes nodokļu jomā. Horvātijai būtu jāturpina strādāt, lai sagatavotos IT savietojamībai.

Nelieli panākumi gūti *ekonomikas un monetārās politikas* jomā, kur ir pabeigta tiesību aktu saskaņošana ar *acquis*. Būtu vēlams turpināt centienus, lai uzlabotu ekonomikas politikas koordināciju.

Labi panākumi ir gūti *statistikas* jomā. Ir panākts labs tiesību aktu saskaņošanas līmenis. Jāturpina centieni, lai pilnībā saskaņotu Horvātijas tiesību aktus statistikas jomā ar ES prasībām.

Nelieli panākumi gūti *sociālās politikas un nodarbinātības* jomā. Ir sasniegts labs tiesību aktu saskaņošanas līmenis ar *acquis*. Tomēr saskaņošanā ir dažas nepilnības, īpaši attiecībā uz darba tiesību direktīvu transponēšanu ārpus darba likuma un diskriminācijas novēršanas un dzimumu līdztiesības jomā. Jāvelta pienācīga uzmanība, lai risinātu strukturālās nepilnības darba tirgū, kā arī sociālajam dialogam un sociālo partneru spēju veidošanai. Administratīvās spējas nepārtraukti jāstiprina visās jomās.

Horvātija ir guvusi nelielus panākumus *uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas* jomā. Šajā sadaļā tiesību akti ir lielā mērā saskaņoti ar *acquis*. Jāveic turpmāks neatlaidīgs darbs, uzmanību veltot uzņēmējdarbības vides uzlabošanai, samazinot administratīvo slogu, kā arī inovācijām un prasmēm. Jāpabeidz tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* MVU definēšanas jomā. Jāturpina centieni restrukturēt kuģu būves nozari.

Horvātija ir turpinājusi gūt panākumus *Eiropas komunikāciju tīklu* jomā, kur ir pabeigta tiesību aktu saskaņošana ar *acquis*.

Labs progress vērojams *reģionālās politikas un strukturālo instrumentu koordinācijas* jomā. Gatavojoties īstenot kohēzijas politiku visās jomās, Horvātija ir guvusi labus panākumus. Jāveic turpmāks neatlaidīgs darbs, lai palielinātu Horvātijas administratīvās spējas turpmākai kohēzijas politikas īstenošanai un pilnīgi izstrādātas projektu plūsmas attīstīšanai.

Horvātija ir panākusi būtisku progresu *tiesu iestāžu un pamattiesību* jomā. Tika turpināta tiesu iestāžu reforma, pieņemot jaunus tiesību aktus, tādējādi stiprinot tiesu iestāžu neatkarību, un samazinot neizskatīto lietu skaitu. Nepārtraukta uzmanība jāvelta tiesu iestāžu reformai, īpaši attiecībā uz tiesu iestāžu efektivitāti un jaunu pasākumu praktisku īstenošanu, kuri attiecas uz tiesu iestāžu neatkarību, objektivitāti un pārskatatbildību. Horvātija turpināja uzlabot iekšējo kara noziegumu lietu izskatīšanu. Pilnībā jāizskata nesodāmības jautājums. Tika paātrināti centieni korupcijas apkarošanā, kas sniedza pozitīvus rezultātus, īpaši attiecībā uz tiesību aktu uzlabošanu un attiecīgo iestāžu nostiprināšanu. Turpmāk jāuzlabo rezultāti attiecībā uz korupcijas lietu efektīvu izskatīšanu, īpaši augsta līmeņa korupcijā, vietējā līmeņa korupcijā un lietās, kuras saistītas ar publisko iepirkumu un tiesu iestādēm. Jāgūst turpmāka pieredze, praksē īstenojot nesen pieņemto preventīvo tiesisko satvaru. Ir nostiprināta pamattiesību aizsardzība, bet tā turpmāk jāuzlabo praksē, īpaši attiecībā uz mazākumtautībām un bēgļiem.

Labs progress vērojams *tiesiskuma, brīvības un drošības* jomā, kur tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* kopumā ir labā līmenī. Patvēruma jomā tika stiprināts tiesiskais satvars. Uzmanība jāvelta tam, lai uzlabotu to personu integrāciju, kam piešķirta aizsardzība Horvātijā, un nepilngadīgo nelegālo imigrantu aizsardzība. Vīzu jomā jāturpina tiesību aktu saskaņošana ar ES *acquis*. Panākumi ir gūti attiecībā uz ārējām robežām. Tika turpināta robežpolicijas nostiprināšana attiecībā uz darbinieku pieņemšanu darbā un aprikojumu. Horvātijai jāvelta uzmanība savlaicīgai pārskatītā integrētās robežu pārvaldības plāna īstenošanai. Panākumi gūti tiesu iestāžu sadarbībā civillietās un krimināllietās. Labs progress vērojams arī cīņā pret organizēto noziedzību un narkotikām.

Turpinājās attīstība *zinātnes un pētniecības* jomā, tiesību aktu saskaņošanas līmenis ir augsts, bet vajadzīgi centieni attiecībā uz ieguldījumu līmeni pētniecībā un augsti kvalificētiem pētniekiem un to tiesībām. Pienācīgi jāizvērtē sagatavošanās darbi Inovāciju savienībai.

Labi panākumi ir gūti *izglītības, mācību, jaunatnes un kultūras* jomā. Ir sasniegts labs tiesību aktu saskaņošanas līmenis ar *acquis*. No 2011. gada janvāra Horvātija pilnībā piedalās

Mūžizglītības programmā un programmā „Jaunatne rīcībā”. Nepārtraukta uzmanība jāvelta profesionālajai izglītībai un pieaugušo izglītībai.

Panākumi ir gūti *vides* jomā. Kopumā Horvātijas sagatavošanās tuvojas beigu posmam attiecībā uz tiesību aktu saskaņošanu un īstenošanu, īpaši ūdens kvalitātes un ķīmisko vielu jomā. Jāuzlabo horizontālo tiesību aktu īstenošana, jo īpaši efektīva sabiedrības dalība un pieeja tiesiskumam vides jautājumos. Vēl jāiegulda liels darbs, lai turpmāk stiprinātu administratīvās spējas, īpaši attiecībā uz dabas aizsardzību un klimata pārmaiņām. *Klimata pārmaiņu* jautājumos turpmāk jāvelta ievērojami centieni, lai pabeigtu tiesību aktu saskaņošanu un nodrošinātu īstenošanu, īpaši aviācijas, bezmaksas piešķiršanas, reģistru un izsoles jomā.

Nelieli panākumi gūti *patērētāju un veselības aizsardzības* jomā. Sekmīgi norit tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* un sagatavošanās darbi patērētāju aizsardzības jomā. Ir vajadzīgi neatlaidīgi centieni, lai risinātu neatrisinātos jautājumus sabiedrības veselības jomā.

Horvātija turpināja gūt labus panākumus *multas savienības* jomā. Tiesību aktu saskaņošana šajā joma ir ļoti augstā līmenī, un turpmāka saskaņošana tika panākta attiecīgajā laikposmā. Horvātija turpināja pastiprināt savas administratīvās un operatīvās spējas, atjauninot savu aprīkojumu, kas paredzēts fiziskām pārbaudēm, un uzlabojot savas risku analīzes spējas. Sekmīgi norit sagatavošanās IT savietojamības jomā, kas ir jāturpina. Jāvelta centieni, lai pastiprinātu administratīvās spējas iekšējo kontroļu, pēcmuitošanas pārbaūžu un riska pārvaldības jomā.

Horvātija turpināja gūt panākumus *ārējo attiecību* jomā, kurā tā ir sasniegusi tiesību aktu saskaņošanas augstu līmeni, un turpina koordinēt un saskaņot savu nostāju ar ES nostāju starptautiskās organizācijās. Tomēr Horvātijai būtu jāvelta centieni, lai saskaņotu savus starptautiskos nolīgumus ar ES *acquis* un jāturpina centieni stiprināt savas administratīvās spējas attīstības politikas un humānās palīdzības jomā.

Horvātija ir guvusi turpmākus panākumus *ārpolitikas, drošības un aizsardzības politikas* jomā. Tā turpināja piedalīties vairākās ES KDAP misijās. Horvātija šajā jomā ir sasniegusi augstu tiesību aktu saskaņošanas līmeni. Horvātijai jāturpina stiprināt bruņošanās kontroles izpilde, tostarp ar ieročiem saistītas informācijas pārskatāmība.

Horvātija ir guvusi turpmākus panākumus *finanšu kontroles* jomā, kur tā ir sasniegusi augstu tiesību aktu saskaņošanas līmeni. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai uzlabotu vispārējo valsts iekšējo finanšu kontroli un ārējo revīziju Horvātijā centrālajā un vietējā līmenī.

Labi panākumi gūti *finanšu un budžeta noteikumu* jomā. Lielā mērā ir ieviesta administratīvā struktūra un procedūras pašu resursu sistēmas pārvaldībai pēc pievienošanās.

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika turpina pietiekamā mērā pildīt **politiskos kritērijus**. Valsts turpināja īstenot ar pievienošanos saistītas reformas, lai gan vēl jāatrisina pamatproblēmas. Parlamenta vēlēšanas jūnijā kopumā atbilda starptautiskajiem standartiem. Jaunā valdības koalīcija tika izveidota ātri. Zināmi panākumi gūti tiesu iestāžu un valsts pārvaldes jomā, īpaši attiecībā uz tiesisko satvaru. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai nodrošinātu efektīvu īstenošanu, īpaši attiecībā uz vārda brīvību plašsaziņas līdzekļos, tiesu

iestāžu un administratīvo reformu, kā arī korupcijas apkarošanu. Jāstiprina dialogs starp valdību un opozīciju, lai nodrošinātu iestāžu vienmērīgu darbību.

Ohridas pamatnolīgums, kas ir spēkā jau desmit gadus, aizvien ir svarīgs demokrātijai un tiesiskumam valstī. Ir gūti zināmi panākumi, īstenojot likumu par valodu, decentralizāciju un taisnīgu pārstāvību. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai risinātu pašreizējās problēmas, piemēram, izglītības jomā, un lai nodrošinātu harmoniskas attiecības starp visām kopienām.

Uzlabojumi panākti vēlēšanu organizēšanā, kuras bija konkurētspējīgas un labi pārvaldītas visā valstī. Valdībai jānovērš trūkumi un pilnībā jāīsteno Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas un Eiropas Demokrātisko iestāžu un cilvēktiesību biroja (EDSO/DICB) vēlēšanu uzraudzības misijas secinājumi un ieteikumi. Jāpalielina parlamenta līdzekļi, lai ļautu tam pildīt savus pienākumus. Opozīcijas boikots kavēja parlamenta darbību no janvāra līdz vēlēšanām. Pēc vēlēšanām opozīcija ir pārstāvēta jaunajā parlamentā. Neliels progress panākts parlamenta reformu īstenošanā. Ir panākts progress, īstenojot likumu par valodām un reglamentu. Vēl vairāk jāstiprina politiskais dialogs.

Valdības koalīcija ir pārvarējusi grūtības un nostiprinājusi savu iekšējo sadarbību. Jaunā valdība ir sniegusi jaunu stimulu ES reformu procesam. Attiecībā uz vietējo valdību jāpanāk, lai finanšu shēma vietējo pakalpojumu nodrošināšanai būtu pārredzamāka un taisnīgāka.

Ir panākts progress attiecībā uz valsts pārvaldes sistēmu, izveidojot ministriju, kas atbild par valsts pārvaldes reformu. Gūti panākumi e-pārvaldes pakalpojumu jomā, lai uzlabotu pakalpojumus pilsoņiem. Tomēr attiecībā uz reformu kopējo īstenošanu progress bija ierobežots. Ir vajadzīgi būtiski papildu centieni, īpaši attiecībā uz darbā pieņemšanas politiku un civildienesta pārredzamības, profesionālisma un neatkarības principu ievērošanu. Grozījumi likumā par vispārējām valsts pārvaldes procedūrām nenodrošina efektīvu administratīvo pakalpojumu sniegšanu un pilsoņu aizsardzību.

Tika pieņemts tiesību aktu kopums par dažādiem jautājumiem, lai stiprinātu tiesu iestāžu efektivitāti, kura daļas stāsies spēkā laikposmā no 2012. līdz 2015. gadam. Tika izveidota Augstākā administratīvā tiesa, un tādējādi novērstas nepilnības tiesu sistēmā. Lai stiprinātu tiesu iestāžu neatkarību, ir atceltas tieslietu ministra balsstiesības Tiesu padomē. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai praksē uzlabotu neatkarību un profesionālismu, īpaši attiecībā uz darbā pieņemšanas procedūrām. Jāturpina nostiprināt iepriekš uzsāktās reformas.

Tika veikti papildu grozījumi pamata tiesību aktos, kas reglamentē korupcijas novēršanas politiku. Ir izskatīti Pretkorupcijas starpvalstu grupas (*GRECO*) sniegtie ieteikumi, un ir sākta īpašumu deklarāciju sistemātiska pārbaude. Vēl jāpanāk progress augsta līmeņa korupcijas lietu izskatīšanā un jāsistematizē interešu konflikta deklarāciju pārbaude. Valsts izdevumu un politisko partiju finansēšanas pārraudzība vēl nav pietiekama. Korupcija turpina dominēt daudzās jomās un aizvien rada nopietnas problēmas.

Lielā mērā ir ieviests tiesiskais un institucionālais satvars attiecībā uz **cilvēktiesībām un mazākumtautību aizsardzību**. *Civiltiesības un politiskās tiesības* kopumā ir ievērotas, un šajā ziņā panākts neliels progress. Tika atjaunoti daži cietumi, bet valstij vēl ir jāizstrādā efektīva nacionālā stratēģija attiecībā uz cietumu sistēmu. Joprojām vērojami trūkumi attiecībā uz nesodāmības apkarošanu tiesībaizsardzības aģentūrās. Ir uzsākts dialogs saistībā ar nopietnām bažām par vārda brīvības trūkumu plašsaziņas līdzekļos. Redaktori un žurnālisti ziņoja par aizvien lielāku politisko spiedienu un iebiedēšanu. Lietu slēgšana apsūdzībās par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, par galvenajiem televīzijas kanāliem un trīs avīzēm,

kuras kritizēja valdību, radīja bažas par attiecīgās procedūras proporcionalitāti un selektivitāti, samazinot plašsaziņas vides dažādību. Šajā kontekstā žurnālisti un redakcijas politika tiek viegli ietekmēti, kā rezultātā notiek plaša pašcenzūra. Sabiedriskā raidorganizācija nespēja pildīt savas tiesību aktos noteiktās funkcijas.

Ekonomiskās un sociālās tiesības lielākoties ir ievērotas, un šajā jomā ir panākts zināms progress. Tika piemēroti jauni kritēriji attiecībā uz sociālo partneru reprezentatīvu dalību. Darbību uzsākusi valsts padome jauniešu noziedzības novēršanai un komisija, kas atbild par aizsardzību pret diskrimināciju. Likumu par diskriminācijas novēršanu vēl pilnībā jāsaskaņo ar *acquis*, īpaši attiecībā uz diskrimināciju, pamatojoties uz dzimumorientāciju. Jānostiprina diskriminācijas novēršanas komisijas spējas.

Zināmi panākumi gūti *mazākumtautību un kultūras tiesību* jomā. Ohridas pamat nolīguma desmitā gadadiena sniedz labu iespēju uzlabot dialogu starp valstī dzīvojošajām kopienām. Lai atzīmētu šo dienu, svinīgajos pasākumos piedalījās Republikas prezidents un ministru prezidents. Parlamentā tika turpināts darbs, īstenojot likumu par valodām. Etniskās albāņu kopienas pārstāvība civildienestā atbilst kopienas iedzīvotāju daļai, kā arī ir palielinājusies romu un turku pārstāvība. Uzlabojās romu integrācija izglītības sistēmā, palielinoties to personu skaitam, kas uzsāk mācības vidusskolā un universitātē. Jāveic turpmāks darbs, lai veicinātu uzticēšanos, īpaši izglītības, kultūras un valodu jomās. Romiem aizvien nākas saskarties ar ļoti sarežģītiem dzīves apstākļiem un diskrimināciju.

Attiecībā uz **reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām** valsts turpināja pilnībā sadarboties ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*). Jūlijā parlaments pieņēma likuma par amnestiju autentisku interpretāciju, kurā apgalvots, ka amnestija jāattiecinā uz visā lietās aizdomās turētajiem, kas netiks tiesāti *ICTY*. Attiecībā uz Starptautisko krimināltiesu divpusējais imunitātes nolīgums ar Amerikas Savienotajām Valstīm neatbilst ES kopējām nostājām un pamatprincipiem. Valstij ir jāpielāgojas ES nostājai.

Valsts turpināja aktīvi piedalīties reģionālās sadarbības iniciatīvās, tostarp Dienvidaustrumu Eiropas sadarbības procesā (*SEEC*), Reģionālās sadarbības padomē (*RCC*) un Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (*CBTN*).

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika ir aktīvs partneris reģionā, kas turpināja attīstīt savas attiecības ar kaimiņvalstīm un citām paplašināšanās valstīm. Attiecības ar Grieķiju aizvien negatīvi ietekmē neatrisinātais jautājums par valsts nosaukumu. Valsts joprojām risina sarunas ANO aizbildniecībā, kā arī tiešās premjerministru sanāksmēs. Jāizvairās no darbībām un apgalvojumiem, kuri varētu negatīvi ietekmēt labas kaimiņattiecības. Ir svarīgi ANO aizbildnībā turpināt uzturēt labas kaimiņattiecības, tostarp panākt saskaņotu un abpusēji pieņemamu risinājumu par valsts nosaukumu.

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika ir uzlabojusi savu **spēju uzņemties dalības saistības**. Izpildot Asociācijas partnerības prioritātes, ir panākts neliels progress. Tomēr, īstenojot un efektīvi izpildot tiesību aktus, valsts aizvien saskaras ar būtiskiem trūkumiem. Lai pilnībā īstenotu *acquis*, trūkst pienācīgu cilvēkresursu un finanšu resursu.

Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas **ekonomika** sāka atveseļoties 2010. gada otrajā pusē, ko pozitīvi ietekmēja ārējais pieprasījums un lielāki ieguldījumi, īpaši būvniecības jomā. 2010. gada beigās valdība vienojās ar SVF par piesardzīgu kredītlīniju. Tam būtu jāstiprina starptautisko tirgu uzticība. Tika turpinātas strukturālās reformas. Tomēr nopietnas

bažas aizvien rada joprojām augstais strukturālais bezdarba līmenis, īpaši jauniešu un mazizglītoto vidū. Vēl aizvien nav pienācīgi attīstītas valsts pārvaldes iestāžu un regulējošo un uzraudzības aģentūru spējas.

Attiecībā uz **ekonomikas kritērijiem** bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika turpina gūt panākumus. Tā ir panākusi progresu dažās jomās, lai kļūtu par funkcionējošu tirgus ekonomiku, īpaši atvieglot uzņēmumu reģistrāciju, paātrinot tiesu iestāžu procedūras, uzlabojot finanšu tirgu darbību, vairāk vienkāršojot regulatīvo sistēmu un uzlabojot saziņu uzņēmējdarbības vidē. Valstij būtu jāspēj tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā vidējā termiņā, ja tā neatlaidīgi īsteno savu reformu programmu, lai novērstu būtiskas strukturālās nepilnības.

Valstī joprojām pastāv plaša vienprātība attiecībā uz būtiskākajiem elementiem ekonomikas politikā. Ekonomikas jomā ir uzlabojies dialogs ar uzņēmējdarbības kopienu. Monetārās politikas nostāja, kuras pamatā ir faktiskā piesaiste euro, atbalstīja izaugsmi un veicināja makroekonomikas stabilitāti. Fiskālā politika joprojām bija orientēta uz stabilitāti. Nelieli panākumi gūti, atvieglot iekļūšanu tirgū un vienkāršojot regulatīvo sistēmu. Ir saīsināts bankrota procedūru izskatīšanas ilgums, un daļēji ir pabeigta nekustamā īpašuma reģistrācija. Finanšu nozare sāka atgūties no globālās finanšu krīzes. Šajā nozarē ir nelielā mērā uzlabojusies konkurence, kā arī finanšu starpniecības līmenis.

Trūkumi tiesiskuma jomā aizvien kavē tirgus ekonomikas pareizu darbību. Valsts pārvaldes efektivitāte aizvien ir zema, kā pamatā ir smagas procedūras, nepilnības darbinieku pieņemšanā un ierēdņu bieža mainība. Dažām regulatīvajām un uzraudzības aģentūrām joprojām trūkst vajadzīgās neatkarības un līdzekļu piešķiruma, lai efektīvi pildītu savas funkcijas. Līgumu izpilde aizvien ir sarežģīta, kas rada šķēršļus uzņēmējdarbības vidē, īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem. Izglītības un cilvēkkapitāla kvalitāte ir zema. Jāturpina fiziskā kapitāla modernizēšana un padziļināšana. Fiskālās pārvaldības kvalitāte joprojām ir zema, daļēji valsts izdevumu spēcīgas īstermiņa orientācijas dēļ. Tā rezultātā panākumi centienos samazināt īpaši augsto strukturālā bezdarba līmeni joprojām ir ļoti nelieli. Ir palielinājies valsts sektora parāds, kas atspoguļo nepārtrauktus fiskālos deficītus un lielāku ārējo izdevumu līmeni. Neformālais sektors joprojām rada nopietnas problēmas.

Zināmi panākumi vērojami *preču brīvas aprites* jomā. Ir palielināts budžets, lai īstenotu visaptverošu stratēģiju horizontālo iestāžu jomā, tomēr pamata tiesību akti joprojām nav pilnībā saskaņoti ar horizontālajiem *acquis*. Īpašs progress nav vērojams *darba ņēmēju brīvas pārvietošanās* jomā, un tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* vēl ir agrīnā posmā. Notiek virzība attiecībā uz *tiesībām veikt uzņēmējdarbību un brīvību sniegt pakalpojumus*, īpaši pasta pakalpojumu jomā. Ir uzlabojies arī koordinēšanas līmenis dažādu iestāžu vidū, kas atbildīgas par atļaujām pārrobežu pakalpojumu sniegšanai. Attiecībā uz profesionālo kvalifikāciju savstarpēju atzīšanu valsts vēl ir agrīnā posmā. *Kapitāla brīvas aprites* jomā progress galvenokārt tika sasniegts tiesību aktu izpildē nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas apkarošanas jomā. Ierobežojumi pastāv īstermiņa portfolio ieguldījumu un pārrobežu maksājumu pārvedumu jomā, un vēl nav notikusi pāreja uz stabilizācijas un asociācijas nolīguma otro posmu.

Panākumi ir gūti *publiskā iepirkuma* jomā. Iepirkuma procedūras ir pārredzamākas, un tika uzlabota tiesību aktu izpilde. Tiesību akti par koncesijām un valsts un privātā sektora partnerībām vēl jāaskaņo ar *acquis*. Administratīvās spējas tiesiskās aizsardzības līdzekļu un koncesiju jomā, kā arī līgumslēdzēju iestāžu līmenī aizvien ir vājas.

Labs progress tika panākts *uzņēmējdarbības tiesību* jomā, īpaši attiecībā uz turpmāku tiesību aktu saskaņošanu ar *acquis*. Tiesību aktu sistēma revīzijas jomā ir saskaņota tikai daļēji. Zināmi panākumi ir gūti, uzlabojot tiesību aktu sistēmu *intelektuālā īpašuma* jomā. Progress attiecībā uz veikto izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un tiesiskajām darbībām attiecībā uz pirātismu un viltošanu nav apmierinošs, un izpratnes līmenis par intelektuālā īpašuma tiesībām sabiedrībā aizvien ir zems.

Zināmi panākumi gūti *konkurences* jomā. Kvantitatīvi ir uzlabojušies rezultāti attiecībā uz tiesību aktu izpildi uzņēmumu apvienošanās un valsts atbalsta jomā, bet minimāls progress vērojams karteļu jomā. Turpmāk jāuzlabo to lēmumu kvalitāte, kas pieņemti valsts atbalsta jomā. Konkurences aizsardzības komisijai nav pienācīgu budžeta līdzekļu un darbinieku pretmonopola un uzņēmumu apvienošanās jomā.

Labi rezultāti panākti *finanšu pakalpojumu* nozarē. Pakāpeniski tiek piemērota uz risku balstīta uzraudzība. Ir ieviesti jauni tiesību akti, kas reglamentē finanšu pakalpojumus, piemēram, līzingu un ar bankām nesaistītus finanšu uzņēmumus.

Panākumi tika gūti *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomā. Virzība notiek tiesību aktu saskaņošanas jomā ar ES *acquis*, un ir ieviesta lielākā daļa no galvenajiem aizsargpasākumiem konkurences jomā. Apraides padomes spējas efektīvi uzraudzīt tirgu joprojām nav pienācīgi attīstītas.

Turpmāks progress ir panākts *lauksaimniecības un lauku attīstības* jomā. Galvenie lauksaimniecības un lauku attīstības atbalsta politikas virzieni tiek pakāpeniski saskaņoti ar ES prasībām. Vajadzīgs neatlaidīgs darbs tiesību aktu saskaņošanā ar *acquis*. Administratīvās spējas aizvien rada bažas visā nozarē. Labi rezultāti panākti *pārtikas nekaitīguma, veterinārajā un fitosanitārajā politikā*, īpaši attiecībā uz jaunu pamata tiesību aktu pieņemšanu. Pārtikas un veterinārā dienesta administratīvās spējas tomēr vēl nav pietiekamas, lai nodrošinātu *acquis* pienācīgu īstenošanu.

Transporta politikas jomā progress tika panākts īpaši attiecībā uz tahogrāfu lietošanu. Neatrisinātās problēmas ir saistītas īpaši ar transporta jomas regulatīvo un drošības iestāžu vēl nepietiekamajām spējām. Jāievieš drošības sertifikācijas procedūras.

Labi panākumi gūti *enerģētikas nozarē*, īpaši jaunu pamata tiesību aktu īstenošanā un ilgstošā strīda atrisināšanā ar sadales sistēmas operatoru, svarīgu ES ieguldītāju. Vēl jāizveido efektīvi funkcionējošs elektroenerģijas tirgus un jānodrošina konkurences apstākļi. Vēl nav nodrošināta regulatora aizsardzībai pret radiāciju finansiālā neatkarība.

Nelieli panākumi gūti *tiesību aktu saskaņošanā ar acquis nodokļu* jomā. Turpina uzlaboties nodokļu administrācijas operatīvās spējas. Vēl nav ieviesti efektīvi līdzekļi nodokļu krāpniecības apkarošanai, kā arī rīcības kodekss uzņēmumu nodokļu jomā.

Gūti ievērojami panākumi *ekonomikas un monetārās politikas* jomā, īpaši pieņemot attiecīgos tiesību aktus par centrālo banku. Ir uzlabojusies pirmspievienošanās ekonomikas programmas kvalitāte. Labi panākumi ir gūti vairākās *statistikas* jomās, vēl jāiegulda liels darbs, lai uzlabotu īpaši ekonomikas statistiku.

Ierobežots progress tika panākts tiesību aktu saskaņošanā ar *acquis sociālās politikas un nodarbinātības* jomā. Ir sākta pamata tiesību aktu īstenošana diskriminācijas novēršanas jomā. Vēl pilnībā jāaskaņo tiesību akti ar *acquis*. Bažas joprojām rada augstais bezdarba

līmenis un zemā līdzdalība darba tirgū. Romu, cilvēku ar īpašām vajadzībām un citu sociāli atstumto cilvēku integrēšana notiek lēni. Turpmāk jāīsteno efektīva nodarbinātības un sociālās iekļaušanas politika, kā arī jānostiprina sociālais dialogs. Vispārējās administratīvās spējas nav pietiekamas.

Gūti labi, bet nevienmērīgi panākumi *uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas* jomā. Ir gūti nelieli panākumi, vienkāršojot tiesību aktus un administratīvās procedūras uzņēmējdarbības jomā un uzņēmējdarbības izmaksu samazināšanā. Uzņēmējdarbības atbalsta pasākumi ir nevienmērīgi sadalīti vairākās programmās.

Turpmāki panākumi ir gūti *Eiropas transporta tīklu* jomā. Valsts turpina attīstīt savus transporta, enerģijas un telekomunikāciju tīklus, ka arī aktīvi piedalās Dienvidaustrumu Eiropas Transporta novērošanas centra un Enerģētikas kopienas darbā. Koridora X īstenošana kavējas, jo bija vajadzīgs papildu laiks, lai izstrādātu finanšu shēmu.

Neliels progress vērojams *reģionālās attīstības un struktūrfondu koordinācijas* jomā. Zināmi panākumi ir vērojami *IPA* komponentu īstenošanā attiecībā uz operatīvo programmu reģionālajai attīstībai un cilvēkresursu attīstībai. Ievērojamu kavēšanos radīja neatbilstoša pieredze un nepietiekama iestāžu koordinācija. Jāstiprina iestāžu līdzatbildība attiecīgās programmas īstenošanā.

Neliels progress vērojams *tiesu iestāžu neatkarības un efektivitātes* jomā, tostarp grozījumi tieslietu ministra pilnvarās attiecībā uz Tiesu padomi un Augstākās administratīvās tiesas izveidi. Vajadzīgi turpmāki centieni attiecībā uz tiesnešu novērtēšanu un neatceļamību no amata. Nelieli panākumi ir gūti *korupcijas apkarošanas politikas* jomā. Ir turpinājusies tiesību aktu saskaņošana, un tika ieviesta īpašumu deklarāciju sistemātiska pārbaude. Jāuzlabo augsta līmeņa korupcijas lietu izskatīšana. *Pamattiesību* jomā lielā mērā ir ieviests tiesiskais un institucionālais satvars, bet ir jāuzlabo īstenošana. Ir uzsākts dialogs, lai risinātu nopietnas bažas attiecībā uz vārda brīvību plašsaziņas līdzekļos. Zināmi panākumi ir gūti attiecībā uz mazākumtautību un kultūras tiesībām. Ohridas nolīguma īstenošana valstī joprojām ir svarīga demokrātijas un tiesiskuma jomā.

Tiesiskuma, brīvības un drošības jomā ievērojami panākumi gūti attiecībā uz ārējām robežām un Šengenas zonu, tiesu iestāžu sadarbību un sadarbību muitas jomā. Robežpolicijai aizvien trūkst pienācīga tehniskā aprīkojuma un budžeta līdzekļu. Neliels progress panākts migrācijas, vīzu politikas, policijas sadarbības un cīņas pret organizēto noziedzību jomā. Turpinājās politikas reformas īstenošana, tomēr aizvien nav atrisināti strukturālo problēmu, darbinieku trūkuma un budžeta līdzekļu nepietiekamības jautājumi. Patvēruma jomā tiesību aktu īstenošana nav pietiekama, tostarp lai nodrošinātu juridisko palīdzību, tulkošanu un pieeju sociālajām tiesībām.

Progress panākts attiecībā uz Eiropas standartiem *zinātnes un pētniecības* jomā. Tika pieņemta nacionālā stratēģija 2011.–2020. gadam. Ir vēl vairāk paaugstinājusies dalības pakāpe Septītajā ES pētniecības pamatprogrammā. Administratīvās spējas atbalstīt dalību pamatprogrammās ir vājas. Labi panākumi ir gūti, ieviešot Eiropas standartus *izglītības, mācību, jaunatnes un kultūras* jomā. Valsts uzlaboja savu sniegumu attiecībā uz sistēmas „Izglītība un mācības 2020” kopējiem kritērijiem. Mūžizglītības programma un programma „Jaunatne rīcībā” netika īstenota. Problēmas joprojām rada aizvien pieaugošā mijiedarbība starp etniskajām kopienām izglītības jomā.

Neliels progress vērojams vides jomā, īpaši attiecībā uz ES *acquis* transponēšanu valsts

tiesību aktos un daudzpusējo vides nolīgumu ratificēšanu. Ir vajadzīgi ievērojami centieni, lai īstenotu valsts tiesību aktus, īpaši ūdens apsaimniekošanas un rūpnieciskā piesārņojuma kontroles jomā. Attiecībā uz *klimata pārmaiņām* neliels progress ir panākts, saskaņojot tiesību aktus ar ES *acquis* klimata pārmaiņu jomā un tos īstenojot. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai stiprinātu iestāžu spējas un starpiestāžu sadarbību. Nelieli panākumi gūti *patērētāju un veselības aizsardzības* jomā. Šķēršļus aizvien rada ierobežotie finanšu līdzekļi un vajās operatīvās struktūras.

Labi panākumi gūti *muitas savienības* jomā, tiesību aktos par muitu un administratīvajām un operatīvajām spējām.

Progress ir sasniegts *ārējo attiecību* jomā, īpaši saskaņojot tiesību aktus kopējās tirdzniecības politikas jomā.

Panākumi gūti arī *ārpolitikas, drošības un aizsardzības politikas* jomā. Valsts veica pasākumus, lai nodrošinātu labāku koordināciju starp kompetentajām iestādēm, īstenojot starptautiskos ierobežojošos pasākumus. Tā veica tiesību aktu saskaņošanu ar visām ES deklarācijām un Padomes lēmumiem un izrādīja nepārtrauktu apņemšanos piedalīties civilajās un militārajās, kā arī krīzes pārvaldības operācijās.

Progress *finanšu kontroles* jomā galvenokārt bija saistīts ar tiesību aktu saskaņošanu, un jāvelta centieni, lai nodrošinātu īstenošanu, īpaši attiecībā uz finanšu pārvaldības un kontroles sistēmu izveidi. Ir vēl vairāk nostiprinātas valsts revīzijas biroja administratīvās spējas, tomēr tā neatkarība vēl jānosaka konstitūcijā. Nav panākts īpašs progress attiecībā uz *finanšu un budžeta noteikumiem*. Kopumā nepastāv būtiskas atšķirības valsts un ES sistēmās attiecībā uz pamatprincipiem un iestādēm saistībā ar pamata politiku jomās, kas varētu ietekmēt noteikumus par pašu resursu pareizu piemērošanu. Vēl nav ieviesta administratīvā sistēma pašu resursu sistēmas piemērošanai.

Melnkalne

Melnkalne ir panākusi stabilu progresu, izpildot ES dalības **politiskos kritērijus**, kopumā sasniedzot apmierinošus rezultātus, īpaši risinot galvenās prioritātes, kuras noteiktas Komisijas 2010. gadā sagatavotajā atzinumā¹⁸. Ir uzlabota tiesiskā un institucionālā sistēma, lai stiprinātu parlamenta darbu, tiesību aktus vēlēšanu jomā, valsts pārvaldes profesionālismu un depolitizāciju, tiesu iestāžu neatkarību un pārskatatbildību, korupcijas novēršanas politiku, plašsaziņas līdzekļu brīvību un sadarbību ar pilsonisko sabiedrību. Melnkalne ir pastiprinājusi centienus, lai uzlabotu panākumus korupcijas apkarošanā un organizētajā noziedzībā. Ir veikti pasākumi, lai uzlabotu diskriminācijas novēršanas politikas īstenošanu un garantētu iekšēji pārvietoto personu juridisko statusu un nodrošinātu to tiesību ievērošanu. Tomēr neaizsargātākās grupas faktiski vēl saskaras ar diskrimināciju. Melnkalne turpināja konstruktīvi darboties reģionā un vienmērīgi īstenot stabilizācijas un asociācijas nolīgumu.

Attiecībā uz *demokrātiju un tiesiskumu* tiesību akti par mazākumtautību tiesībām un vēlēšanām tika saskaņoti ar konstitūciju.

¹⁸ Galvenās prioritātes attiecas uz šādām jomām: tiesiskais satvars attiecībā uz vēlēšanām un parlamenta likumdošanas un pārraudzības funkciju; valsts pārvaldes reforma, tiesu iestāžu reforma, cīņa pret korupciju, cīņa pret organizēto noziedzību, plašsaziņas līdzekļu brīvība un sadarbība ar pilsonisko sabiedrību, diskriminācijas novēršanas sistēmas īstenošana un iekšēji pārvietoto personu situācija. Pilnu tekstu par galvenajām prioritātēm skatīt COM (2010) 670.

Komisijas atzinumā noteiktā prioritāte, proti, tiesiskais un institucionālais satvars *vēlēšanu* jomā, ir būtiski uzlabota saskaņā ar EDSO/DICB un Venēcijas komisijas galvenajiem ieteikumiem. Jaunajā likumā par vēlēšanām īstenota konstitucionālā apņemšanās attiecībā uz mazākumtautību autentisku pārstāvību, ieviešot apstiprinošu darbību, lai parlamenta vēlēšanās tiktu pārstāvētas visas mazākumtautības. Minētais likums arī uzlabo administrāciju un stiprina vēlēšanu procesa pārraudzību. Progress ir panākts, nostiprinot *parlamentā* likumdošanas un pārraudzības funkciju, kas arī ir viena no atzinumā noteiktajām galvenajām prioritātēm, vairojot atbalstu parlamenta komitejām, labāk plānojot parlamenta darbu un veicot ciešāku uzraudzību, īpaši aizsardzības un drošības jomā. Jāuzlabo parlamenta spējas un līdzekļi veikt tiesību aktu projektu pārbaudi, salīdzinot tos ar ES *acquis*. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai nostiprinātu parlamenta pārraudzības funkciju un uzlabotu tā administratīvās spējas.

Jaunā valdība ES integrācijas procesam piešķir lielu prioritāti. Ir uzlabojusies valdības darba koordinēšana un politikas veidošana, īpaši apspriežu ar pilsonisko sabiedrību kvalitāte. Valdības darbs, īstenojot rīcības plānu, lai risinātu galvenās prioritātes, kuras izklāstītas Komisijas atzinumā, ir bijis sistemātisks un efektīvs. Ministriju spējas nodrošināt konsekvenci un uzraudzīt likumu efektīvu īstenošanu ir zināmā mērā uzlabojušās, bet vēl ir jāattīsta. Lielā mērā jānostiprina administratīvās spējas, kas iesaistītas Eiropas integrācijas koordinācijā, tostarp finansiālās palīdzības jomā. Vēl nav veikti grozījumi tiesību aktos, lai izveidotu pārredzamu, efektīvu un pārskatatbildīgu administrāciju vietējā līmenī.

Melnkalne ir veikusi nozīmīgus pasākumus, lai risinātu galvenās problēmas saistībā ar *valsts pārvaldes reformu*, kas ir viena no atzinumā noteiktajām galvenajām prioritātēm. Valdība ir pieņēmusi un sākusi īstenot valsts pārvaldes reformas stratēģiju, kuras mērķis ir ieviest Eiropas standartus darbā pieņemšanas jomā un veicināt un uzlabot efektivitāti. Civildienesta un valsts pārvaldes jomā ir pieņemti uzlaboti pamata tiesību akti, kuru mērķis ir efektivitāte, depoliticizācija un uz nopelniem balstīta darbā pieņemšana. Ir veikti grozījumi tiesību aktos, kas reglamentē administratīvās procedūras, un ir sākta turpmāka visaptveroša reforma. Ir nostiprināta Cilvēkresursu pārvaldības iestāde. Jāpātrina sagatavošanās darbi pieņemto tiesību aktu īstenošanai un jāvelta uzmanība, lai praksē nodrošinātu administrācijas depoliticizāciju, profesionālismu, efektivitāti un objektivitāti, tostarp uz nopelniem balstītu pieņemšanu darbā un paaugstināšanu amatā. Minētās stratēģijas īstenošanā jāņem vērā vajadzība racionalizēt administratīvās struktūras un stiprināt administratīvās spējas, īpaši jomās, kas saistītas ar Eiropas integrāciju, vienlaikus nodrošinot valsts pārvaldes finansiālo ilgtspējību. Turpmāk jāuzlabo ombuda biroja un Valsts revīzijas iestādes spējas.

Attiecībā uz *tiesu iestāžu sistēmu* Melnkalne ir panākusi progresu, nostiprinot tiesnešu un prokuroru neatkarību, autonomiju, efektivitāti un pārskatatbildību, kas ir viena no atzinumā noteiktajām galvenajām prioritātēm. Tiesiskais satvars ir uzlabots konstitūcijai pakārtoto noteikumu līmenī attiecībā uz tiesu iestāžu neatkarību un prokuratūras autonomiju, kā arī ir pavisinājies uz priekšu konstitucionālās reformas process. Ir nostiprināti noteikumi par tiesnešu un prokuroru pārskatatbildību. Turpmāk būs vajadzīgi ievērojami centieni, lai pabeigtu juridisko reformu un efektīvi īstētu nesen pieņemtos tiesību aktus, tostarp panākot pārlicinošus rezultātus korupcijas un organizētās noziedzības lietās visos līmeņos. Jāizveido viena darbā pieņemšanas sistēma visā valstī, kuras pamatā ir anonīmi testi tiesnešu iecelšanai amatā pirmo reizi. Vēl jāīsteno sistemātiskas mācības visiem tiesnešiem un prokuroriem, īpaši par jaunajiem tiesību aktiem un ES tiesību aktiem. Ir pastiprināti centieni samazināt neizskatīto lietu skaitu tiesās, bet ir jāpanāk konsekvence attiecīgās metodes izmantošanā. Pienācīgas infrastruktūras un aprīkojuma trūkums aizvien rada šķēršļus tiesu iestāžu efektivitātē. Jānodrošina tiesas spriedumu pilnīga publicitāte.

Korupcijas novēršanas politikas jomā ir panākts progress, īstenojot valdības izstrādāto korupcijas apkarošanas stratēģiju un rīcības plānu, kas ir viena no minētajā atzinumā noteiktajām galvenajām prioritātēm. Ir nostiprināts stratēģiskais un tiesiskais satvars korupcijas apkarošanai galvenajās jomās, proti, politisko partiju finansēšana, interešu konflikts, apsūdzības, ziņotāju aizsardzība un publiskais iepirkums. Ir pabeigta risku analīze neaizsargātās nozarēs, lai turpmāk precīzāk definētu novēršanas politiku. Ir atjauninātas tehniskās un administratīvās spējas korupcijas novēršanai un apkarošanai, un ir veiktas vairākas izmeklēšanas korupcijas lietās. Ir veikti pasākumi, lai gūtu stabilus panākumus aktīvas izmeklēšanas, kriminālvajāšanas un spriedumu pasludināšanas jomā korupcijas lietās visos līmeņos, kas ir daļa no atzinumā noteiktās galvenās prioritātes korupcijas novēršanas jautājumā. Tomēr jāpalielina centieni, lai gūtu turpmākus uzlabojumus. Galīgo spriedumu skaits, īpaši augsta līmeņa korupcijas lietās arvien ir zems. Īpašu izmeklēšanas pasākumu veikšanu aizvien kavē pienācīga aprīkojuma un specializētu cilvēkresursu trūkums. Turpmāk jāuzlabo starpaģentūru koordinācija un, jo īpaši, sadarbība starp prokuroriem un policiju. Pamata tiesību aktu īstenošana nav vienmērīga. Apņēmīgi jāīsteno nesen pieņemtie noteikumi interešu konflikta un politisko partiju finansēšanas jomās. Joprojām tiesu iestādēs jāveic stingrāka uzraudzība korupcijas un interešu konflikta jomā. Korupcija turpina dominēt daudzās jomās un aizvien rada nopietnas problēmas.

Melnkalnē ir lielā mēra nodrošināta *cilvēktiesību un mazākumtautību tiesību aizsardzības* ievērošana. Tika pieliktas pūles, lai turpinātu uzlabot attiecīgo tiesisko un institucionālo satvaru. Jānodrošina pašreizējo tiesību aktu īstenošana un administratīvo spēju nostiprināšana.

Nelieli panākumi ir gūti attiecībā uz *cilvēktiesību aizsardzību un veicināšanu*. Lielā mērā ir uzlabota Cilvēktiesību un brīvību aizsardzības biroja (ombuda) autoritāte un ietekme: jaunais likums par ombudu, kurā noteikts, ka ombuds ir valsts mehānisms aizsardzībai pret spīdzināšanu un diskrimināciju, tika pieņemts jūlijā. Tomēr Ombuda birojs turpina saskarties ar nepilnībām attiecībā uz finansiālajām un administratīvajām spējām efektīvi veikt savus pienākumus. Nelieli panākumi ir gūti attiecībā uz *ļauņprātīgu izturēšanos un cīņu pret nesodāmību*. Attiecīgie darbinieki ir piedalījušies turpmākā apmācībā. Aizvien tiek ziņots par atsevišķiem vardarbības gadījumiem, īpaši policijas iecirkņos. Ziņoto gadījumu izskatīšana aizvien ir lēna. Attiecībā uz cietumu *sistēmu* ir izstrādāts tiesiskais un regulatīvais satvars alternatīvu sankciju un kriminālsankciju īstenošanas sistēmas izveidei. Apstākļi cietumos vēl jāsaskaņo ar starptautiskajiem standartiem, īpaši attiecībā uz medicīniskās aprūpes un ģimenes istabu nodrošināšanu. Jārisina arī jautājums par sankciju efektīvu īstenošanu.

Progress tika panākts *vārda brīvības* jomā, kas ir viena no atzinumā noteiktajām galvenajām prioritātēm. Par noziegumiem vairs neuzskata goda aizskaršanu un neslavas celšanu. Augstākā tiesa pieņēma un nosūtīja valstu tiesām pamatnostādnes, ar ko reglamentē finansiālu kompensāciju goda aizskaršanas lietās pret plašsaziņas līdzekļiem saskaņā ar Eiropas standartiem un Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi. Tomēr vēl nav pilnībā izmeklētas un izskatītas tiesā iepriekšējās lietās, kurās iesaistīta vardarbība un atkārtoti draudi pret žurnālistiem.

Biedrošanās un pulcēšanās brīvība lielā mēra ir ievērota. Ļoti labi panākumi gūti, valsts iestādēm sadarbojoties ar *pilsoniskās sabiedrības* organizācijām, kas ir viena no atzinumā noteiktajām galvenajām prioritātēm. Likumu par nevalstiskajām organizācijām pieņēma jūlijā. Valsts iestāžu augstākās amatpersonas ir regulāri uzturējušas kontaktus ar nevalstiskajām organizācijām un turpinājušas vispārēju atklātu un konstruktīvu sadarbību ar attiecīgajām ieinteresētajām aprindām. Ir arī veikti pasākumi, lai uzlabotu sadarbību ar pilsonisko sabiedrību vietējā līmenī.

Melnkalne ir guvusi progresu attiecībā uz *diskriminācijas novēršanas* politiku, kas ir viena no galvenajām atzinumā noteiktajām prioritātēm. Likumu par ombudu pieņēma jūlijā, patlaban ombuda kompetencē ir diskriminācijas novēršanas gadījumi. Septembrī ministru prezidenta birojā tika iecelts padomnieks diskriminācijas novēršanas jautājumos. Ar diskrimināciju, īpaši no valsts iestāžu puses, aizvien saskaras romi, ashkali un ēģiptieši, kā arī cilvēki ar īpašām vajadzībām, lesbietes, geji, biseksuāļi un transeksuāļi (LGBT). Likuma par diskriminācijas novēršanu efektīva īstenošana jāpierāda, uzlabojot ombuda biroja un tiesībsardzības iestāžu spējas pienācīgi izskatīt diskriminācijas lietas. Panākumi ir gūti attiecībā uz *cilvēku ar īpašām vajadzībām* tiesību ievērošanu. Ir pieņemts likums par diskriminācijas novēršanu pret cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un likums par cilvēku ar īpašām vajadzībām profesionālo rehabilitāciju un nodarbinātību. Ir uzsākti iekļaujošas izglītības pasākumi, un ir veltītas pūles, lai veicinātu minēto personu nodarbinātību. Tomēr tiesību aktu sistēmā ir trūkumi, īpaši attiecībā uz pozitīvu rīcību un sankciju mehānismiem, un minētās personas turpina saskarties ar diskrimināciju, sevišķi saistībā ar nodarbinātību un pieeju sabiedriskām vietām. Bažas aizvien rada apstākļi cilvēku ar īpašām vajadzībām institūtā *Komanski Most*. Nelieli panākumi gūti attiecībā uz *sieviešu tiesību* ievērošanas veicināšanu, bet minēto tiesību izpilde, īpaši to upuru aizsardzība, kas cietuši no vardarbības ģimenē, aizvien ir ierobežota. Jāuzlabo sieviešu pieeja atbildīgiem amatiem.

Nelieli panākumi ir gūti *īpašumtiesību* jomā. Īpašuma atgūšanas process joprojām ir ļoti lēns un ir jāpaātrina. Saistībā ar īpašuma dokumentu viltošanas vairākiem gadījumiem ir uzsākti pasākumi, lai stiprinātu kontroli pār kadastra birojiem. Parlaments jūlijā pieņēma grozījumus likumā par valsts veikto zemes mērīšanu un nekustamā īpašuma kadastru, tomēr kadastra sistēmas darbība turpmāk jāuzlabo, īpaši attiecībā uz datu pilnīgumu un precizitāti un valsts mēroga datiem.

Etnisko grupu savstarpējās attiecības Melnkalnē aizvien ir stabilas. Ir pieliktas pūles, lai uzlabotu mazākumtautību politisko pārstāvību, veicot grozījumus likumā par mazākumtautību tiesībām, lai to saskaņotu ar konstitūciju. Progress attiecībā uz *romu, ashkalu un ēģiptiešu* ekonomisko, sociālo un politisko iekļaušanu joprojām ir diezgan ierobežots, neraugoties uz nepārtrauktajiem iestāžu centieniem valsts un vietējā mērogā. Ierobežots progress ir panākts attiecībā uz *iekšēji pārvietoto personu* situācijas uzlabošanu, kas ir viena no atzinumā noteiktajām galvenajām prioritātēm. Neraugoties uz iestāžu centieniem nodrošināt minētajām personām juridisko statusu, apgrūtināšo procedūru dēļ līdz šim tikai neliels skaits personu ir ieguvis legāla rezidenta statusu.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* Melnkalne turpina izpildīt Stabilizācijas un asociācijas procesa nosacījumus par sadarbību ar ICTY un reģionālo sadarbību. Melnkalne turpināja aktīvi piedalīties reģionālās sadarbības iniciatīvās, tostarp Dienvidaustrumu Eiropas sadarbības procesā (SEECP), Reģionālās sadarbības padomē (RCC) un Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (CBTN). 2010.–2011. gadā tā uzņēmās Centrāleiropas iniciatīvas (CEI), Dienvidaustrumu Eiropas sadarbības procesa (SEECP) un Adrijas–Jonijas jūras iniciatīvas (AIJ) priekšsēdētājas pienākumus. Valsts turpina cieši iesaistīties reģionālajā sadarbībā un uzņemties konstruktīvu reģionālo funkciju. Jāatrisina nenokārtoti divpusējie jautājumi.

Ievērojami panākumi gūti attiecībā uz *Sarajevas deklarācijas procesu*. Pēc sanāksmēm 2011. gada jūnijā un septembrī Bosnija un Hercegovina, Horvātija, Melnkalne un Serbija vienojās par vairākiem jautājumiem, tostarp par kopīgas deklarācijas tekstu, kas jāparaksta ministru konferencē 2011. gada novembrī Belgradā.

Attiecībā uz Starptautisko krimināltiesu 2003. gada divpusējais imunitātes nolīgums ar Amerikas Savienotajām Valstīm neatbilst ES kopējām nostājām un pamatprincipiem. Melnkalnei ir jāpielāgojas ES nostājai.

Melnkalnes **ekonomika** 2010. gadā sāka atveseļoties no krīzes sekām, kas apdraudēja valsts ekonomikas politikas sistēmu. Standarta monetārās politikas instrumentu¹⁹ trūkuma dēļ fiskālajai politikai bija jāveic smags uzdevums, proti, jāpanāk līdzsvars starp izaugsmes atjaunošanu un konsolidācijas turpināšanu. Tomēr valstij izdevās uzlabot vispārējo makroekonomikas stabilitāti un valsts finanšu kvalitāti, kā arī saglabāt reformu gaitu. Melnkalnes ekonomikas atveseļošanās process aizvien ir nestabils. Ekonomikas konkurētspēja aizvien ir ierobežota, un diversifikācija visās nozarēs ir zema. Joprojām ir trūkumi tiesiskuma, valsts pārvaldes, cilvēkresursu un infrastruktūras jomā.

Attiecībā uz **ekonomikas kritērijiem** Melnkalne ir guvusi panākumus, tuvojoties funkcionējošai tirgus ekonomikai, pateicoties progresam, kas gūts banku nozares stabilizēšanā un samērā piesardzīgas fiskālās nostājas saglabāšanā, tādējādi pastiprinot makroekonomikas stabilitāti. Melnkalnei būtu jāspēj tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā vidējā termiņā, ja tā neatlaidīgi risinās strukturālās nepilnības, īstenojot savu visaptverošo reformu programmu.

Uz eksportu orientētu rūpniecības nozaru atgūšanās stimulēja ekonomikas izaugsmi un līdz ar zemo iekšējo pieprasījumu un pozitīvām tendencēm tūrisma jomā veicināja aizvien augsto ārējo nelīdzsvarotību samazināšanos. Ekonomikas politika bija konsekventa, un tika īstenotas dažas strukturālās reformas. Valsts pensiju reforma ir solis pretim valsts finanšu augstākai kvalitātei un ilgtspējībai. Tika vēl vairāk uzlaboti mehānismi iekļūšanai tirgū un izklūšanai no tā, līgumu izpilde, kā arī īpašuma reģistrācijas procedūras. Lai uzlabotu nozares izturību, tika izstrādāti tiesību akti finanšu jomā.

Tomēr banku kā finanšu starpnieku nozīme nebija liela, jo bankas centās nostiprināt savu bilanci. Lielā daļa ienākumus nenesošu kredītu aizvien rada nopietnas bažas attiecībā uz finansiālo stabilitāti. Uzņēmumiem joprojām nākas sastapties ar stingriem un dārgiem kreditēšanas nosacījumiem. Bezdarba līmenis ir augsts. Budžeta finansēšanas vajadzību dēļ palielinājās valsts parāds, vienlaikus būtiski paaugstinoties iespējamajām saistībām, ko rada budžeta garantijas un budžeta deficīts. Privatizācijas procesu kavēja negatīva globālā vide. Paralēli tūrismam un preču eksportam ekonomikas darbība aizvien ir koncentrēta uz netirgojamu preču un pakalpojumu nozarēm. Neformālais sektors joprojām rada nopietnas problēmas. Konsekventie šķēršļi tiesiskuma jomā negatīvi ietekmē ieguldījumu un uzņēmējdarbības vidi.

Melnkalne ir guvusi ievērojamus panākumus, uzlabojot savas spējas **uzņemties dalības saistības**, īpaši attiecībā uz publisko iepirkumu, uzņēmējdarbības tiesībām, statistiku, finanšu pakalpojumiem, tiesu iestādēm un pamattiesībām, zinātnei un pētniecību, izglītību, jaunatni un kultūru. Nelieli panākumi gūti citās jomās, piemēram, darba ņēmēju brīva pārvietošanās, brīvība sniegt pakalpojumus, lauksaimniecība, vide, reģionālā politika un struktūrfondu koordinācija. Kopumā Melnkalne turpināja vienmērīgi īstenot savas saistības saskaņā ar **stabilizācijas un asociācijas nolīgumu (SA4)**. Tomēr vēl jānovērš daži trūkumi attiecībā uz valsts atbalstu un tranzīta satiksmi, kur jāvelta papildu centieni tiesību aktu saskaņošanai.

¹⁹ Melnkalne vienpusēji izmanto euro kā vienīgo likumīgo maksāšanas līdzekli.

Preču brīvas aprites jomā ir panākts neliels progress standartizācijā, akreditācijā, metroloģijā un tirgus uzraudzībā. Horizontālo pamata tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* nav īpaši pavirzījies uz priekšu, un vēl nav pilnībā uzsākta *acquis* transponēšana attiecībā uz konkrētām precēm. *Darba ņēmēju brīvas pārvietošanās jomā* ir gūti nelieli panākumi, galvenokārt attiecībā uz sociālās drošības sistēmu koordinēšanu. Pamata tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* vēl ir agrīnā posmā. Īpašs progress nav vērojams attiecībā uz *tiesībām veikt uzņēmējdarbību un brīvību sniegt pakalpojumus*, jo īpaši attiecībā uz būvniecības atļauju izsniegšanu. Nav nodrošināta Elektronisko sakaru un pasta pakalpojumu aģentūras pilnīga neatkarība. Jānostiprina centieni saskaņot tiesību aktus ar ES pakalpojumu direktīvu. Nelieli panākumi gūti *kapitāla brīvas aprites* jomā, īpaši, apkarojot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, īstenojot pasākumus, lai apkarotu terorisma finansēšanu un sadarbību, un sadarbojoties finanšu uzraudzības iestādēm un tiesībaizsardzības aģentūrām. Administratīvās un uzraudzības spējas aizvien ir vājas. Labs progress vērojams *publiskā iepirkuma* jomā. Administratīvās spējas ir nostiprinātas, un procedūru pārredzamība ir uzlabota. Zināmas bažas rada vispārējais institucionālais satvars publiskā iepirkuma jomā. Melnkalne ir guvusi labus panākumus *uzņēmējdarbības tiesību* jomā. Panākumi gūti tiesību aktu saskaņošanā ar *acquis* attiecībā uz uzņēmējdarbības organizēšanu, grāmatvedību un revīziju, kā arī pārņemšanas piedāvājumiem.

Zināmi panākumi ir gūti *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā, īpaši attiecībā uz tiesību aktu saskaņošanu ar *acquis* autortiesību un ar to saistīto tiesību, preču zīmju un rūpniecisko dizainparaugu aizsardzības jomā. Turpmākai virzībai šajā jomā ir būtiski vēl vairāk nostiprināt administratīvas spējas.

Konkurences politikas jomā nelieli panākumi gūti, saskaņojot valsts tiesību aktus ar *acquis*. Tomēr vēl jārisina problēmas saistībā ar Konkurences aizsardzības administrācijas un valsts iestāžu administratīvajām spējām. Turklāt nav pabeigta pamata tiesību aktu saskaņošana ar ES noteikumiem valsts atbalsta kontroles jomā. Bažas rada tas, ka nav pilnībā ievērotas saistības valsts atbalsta jomā saskaņā ar stabilizācijas un asociācijas nolīgumu. Turpmāk jāgarantē valsts atbalsta iestādes darbības neatkarība. Attiecībā uz metālrūpniecību iestādēm jānodrošina pilnīga pārredzamība par valsts atbalsta apjomu, kas piešķirts alumīnija un tērauda ražošanas uzņēmumiem. Nekavējoties jāpieņem lēmumi par līdzatbildību tērauda ražošanas uzņēmumā, kas bija pasludināts par bankrotējušu.

Melnkalne ir panākusi nevienmērīgu progresu *finanšu pakalpojumu*, īpaši banku nozares jomā. Ir nostiprināta sadarbība starp trim regulatīvajām iestādēm. Tiesību aktu saskaņošana apdrošināšanas, finanšu infrastruktūras, vērtspapīru tirgu un investīciju pakalpojumu jomā vēl ir agrīnā posmā, un turpmāk jārisina jautājums par nodrošinājuma fondiem.

Turpmāki panākumi ir gūti tiesību aktu saskaņošanā attiecībā uz *informācijas sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem*. Elektronisko sakaru un informācijas sabiedrības jomā regulatīvās iestādes neatkarība uzlabojās, bet aizvien ir apdraudēta. Jāvelta turpmāki centieni, lai pilnībā īstenotu tiesību aktus un ieviestu konkurētspējīgus aizsardzības pasākumus, kas visiem operatoriem nodrošina vienlīdzīgus nosacījumus. Audiovizuālās politikas jomā Elektronisko plašsaziņas līdzekļu aģentūra ir nostiprināta, bet tās spējas efektīvi uzraudzīt tirgus aizvien nav pietiekamas.

Nelieli panākumi gūti *lauksaimniecības un lauku attīstības* jomā. Tiek veidots pamats precīzai statistikai lauksaimniecības jomā. Progress politikas attīstībā un pieejamās finanšu palīdzības izmantošanā lauku attīstības jomā ir bijis diezgan ierobežots.

Nelieli panākumi gūti *pārtikas nekaitīguma, veterinārās un fitosanitārās politikas* jomā, stiprinot spējas pārtikas nekaitīguma jomā un saskaņojot tiesību aktus ar *acquis* fitosanitārās un veterinārās politikas jomā. Zināmi panākumi ir gūti *zivsaimniecības* jomā, galvenokārt attiecībā uz administratīvo spēju atjaunināšanu, jūras zivsaimniecības resursu inspekcijas un uzraudzības uzlabošanu un datu apkopošanu sistemātiskākā veidā. Zivsaimniecības administrācijas pārvaldības un inspekcijas spējas aizvien ir vājas.

Zināmi panākumi ir gūti *transporta politikas* jomā, saskaņojot tiesību aktus ar *acquis*, īpaši ceļu un transporta jomā. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai pilnībā saskaņotu tiesību aktus transporta jomā ar *acquis*, īpaši ar trešo dzelzceļa pasākumu kopumu. Ir pieņemti lēmumi atcelt diskriminējošās autoceļu izmaiņas attiecībā uz ES transporta līdzekļiem. Tomēr tie vēl pilnībā jāīsteno. Melnkalne ir panākusi progresu *enerģētikas* jomā, īpaši atjaunojamo energoavotu jomā. Ir pieņemta jauna stratēģija par enerģijas politiku līdz 2030. gadam. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai pieņemtu tiesību aktus attiecībā uz naftas krājumiem un izveidotu regulatīvo vidi, kas veicinātu atjaunojamo energoavotu lielāku izmantošanu visās nozarēs. Administratīvās spējas aizvien ir ierobežotas.

Melnkalne panāca nelielu progresu *nodokļu* jomā, galvenokārt attīstot datorizētas reģistrācijas un apkopošanas sistēmu. Administratīvās spējas informācijas tehnoloģiju (IT) jomā un datu sistēmu efektivitāte administratīvās sadarbības un iekšējās kontroles jomā aizvien ir vāja.

Turpmāki panākumi gūti *ekonomikas un monetārās politikas* jomā, kā pamatā galvenokārt ir uzlabojumi tiesiskajā satvarā, precīzu noteikumu pieņemšana attiecībā uz rezerves prasībām, kredītu reģistru un nolietotu banknošu un monētu izņemšanu no apgrozības, nomaiņu un iznīcināšanu.

Labi panākumi gūti *statistikas* jomā. Melnkalne sekmīgi veica tautas un mājokļu skaitīšanu 2011. gada aprīlī un publicēja pirmos pilnīgos rezultātus jūlijā. Tomēr ir jāvelta lielas pūles, lai novērstu konstatētās nepilnības un uzlabotu statistikas infrastruktūru, lai panāktu tiesību aktu saskaņošanas apmierinošu līmeni ar *acquis* statistikas jomā.

Īpašs progress nav vērojams attiecībā uz tiesību aktu saskaņošanu ar *acquis sociālās politikas un nodarbinātības* jomā, īpaši veselības un darba drošības, sociālās iekļaušanas un sociālās aizsardzības jomā. Neliels progress panākts sociālā dialoga jomā. Ir paveikts darbs diskriminācijas novēršanas jomā, īpaši pieņemot likumu par ombudu un organizējot izpratnes vairošanas pasākumus. Valsts nodarbinātības dienesta un aktīva darba tirgus pasākumi aizvien ir vāji līdzdalības un nodarbinātības zemo rādītāju jomā, kā arī attiecībā uz neatbilstību starp vajadzībām un pieejamajām prasmēm. Kopumā valsts finanses negatīvi ietekmē sociālo jomu.

Zināms progress panākts *uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas* jomā, īpaši attiecībā uz politikas attīstību MVU labā. Tomēr jāpastiprina centieni, lai attīstītu rūpniecības politiku un politiku stratēģiski svarīgās ražošanas nozarēs.

Eiropas komunikāciju tīklu jomā īpašs progress nav vērojams. Attiecībā uz Eiropas transporta tīkla (*TEN-T*) infrastruktūrām jāveic papildu darbs, lai uzlabotu autoceļu un dzelzceļa savienojumus. Progress attiecībā uz *TEN-E* tīklu galvenokārt bija saistīts ar elektroenerģijas starpsavienojuma līniju uzlabojumiem.

Īpašs progress nav vērojams *reģionālās politikas un strukturālo instrumentu koordinācijas* jomā, galvenokārt, lai izveidotu *IPA* III un IV komponenta attiecīgās īstenošanas struktūras. Steidzami jāpabeidz minēto struktūru izveide. Jāizstrādā atbilstošas administratīvās spējas,

īpaši stratēģiskās plānošanas, projektu attīstības, projektu pārvaldības un finanšu pārvaldības un kontroles jomā.

Tiesu iestāžu un pamattiesību jomā Melnkalne ir panākusi nelielu virzību, īpaši īstenojot attiecīgās galvenās prioritātes, kuras izklāstītas Komisijas atzinumā. Būs vajadzīgi papildu ilgtspējīgi centieni, lai tiesību aktus saskaņotu ar *acquis* šajā sadaļā, īpaši, lai tos īstenotu un efektīvi izpildītu vidējā termiņā. Turpmāk jāuzlabo smagu noziegumu apkarošana, īpaši augsta līmeņa korupcijas jomā. Neraugoties uz nelielo progresu, kas panākts, nostiprinot tiesisko un institucionālo satvaru, pamattiesību jomā pilnībā jāīsteno pašreizējās tiesiskās garantijas un jāstiprina administratīvās spējas.

Attiecībā uz *tiesiskumu, brīvību un drošību* labi panākumi gūti, stiprinot tiesu iestāžu sadarbību, īpaši krimināljautājumos. Nelieli panākumi ir gūti *migrācijas un patvēruma* jomā. Panākumi ir gūti arī robežu pārvaldības jomā. Tika pieņemta jauna stratēģija terorisma apkarošanai. Panākumi ir gūti, risinot problēmas cīņā pret organizēto noziedzību, īpaši ciešāk sadarbojoties starptautiskā un reģionālā līmenī. Nelielā mērā pieaudzis attiecīgo izmeklēšanu un apcietināšanas gadījumu skaits, īpaši narkotiku tirdzniecības jomā. Veicot finanšu izmeklēšanu divās svarīgās lietās, uz pagaidu laiku tika konfiscēts būtisks apjoms aktīvu. Tomēr kopējais finanšu izmeklēšanu un noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiscēšanas gadījumu skaits ir zems. Jāuzlabo uz izlūkdatiem balstītas kārtības uzturēšana un sadarbība starp aģentūrām. Jāstiprina izmeklēšanas un kriminālvajāšanas mehānismi, īpaši cilvēku tirdzniecības un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas jomā. Vēl nav veikti grozījumi likumos par iekšējām lietām un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanā. Jāturpina saskaņot tiesību aktus vīzu politikas jomā. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai nodrošinātu atbilstošus uzņemšanas apstākļus patvēruma meklētājiem un nelegālajiem migrantiem.

Labi panākumi gūti *pētniecības un inovāciju* jomā. Ir nostiprināts institucionālais un tiesiskais satvars zinātniskās pētniecības darbībām, un ir veikti vairāki pasākumi, lai uzlabotu pētnieku mobilitāti. Pienācīgi jāizvērtē sagatavošanās darbi Inovāciju savienībai.

Neliels progress vērojams *izglītības un kultūras* jomā, īpaši tiesību aktu saskaņošanā ar *acquis*. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai nodrošinātu iekļaujošu izglītību neaizsargātākajām grupām un bērniem ar īpašām vajadzībām.

Vides un klimata pārmaiņu jomā Melnkalne ir paveikusi maz, lai tiesību aktus saskaņotu ar *acquis* un tos īstenotu. Progress panākts galvenokārt, pateicoties tam, ka pieņemti īstenošanas tiesību akti atkritumu apsaimniekošanas un dabas aizsardzības jomās, kā arī ratificēti starptautiskie nolīgumi vides jomā. Ir uzlabojušās Vides aizsardzības aģentūras (EPA) administratīvās spējas, bet tās vēl lielā mērā jānostiprina inspekciju jomā. Melnkalnei jāpaātrina sava stratēģiskā plānošana visās nozarēs, sistemātiskāk jāintegrē vide citās nozarēs, lai rastu ilgtspējīgu finansējumu īstenošanai. Jānostiprina administratīvās spējas vides un klimata pārmaiņu jomā vietējā un valsts līmenī.

Patērētāju un veselības aizsardzības jomā Melnkalne gūst panākumus, saskaņojot tiesību aktus ar ES patērētāju politiku un ES veselības aizsardzības stratēģiju. Tomēr vajadzīgi turpmāki centieni, lai saskaņotu valsts tiesību aktus ar *acquis* un uzlabotu administratīvās spējas. Atbalsts patērētāju aizsardzības organizācijām un izpratnes veicināšanas pasākumiem aizvien ir zems.

Neliels progress panākts *multas savienības* jomā, īpaši saskaņojot kombinēto nomenklatūru

un atceļot muitas maksas, kas neatbilst *acquis* un stabilizācijas un asociācijas nolīguma saistībām. Jāturpina darbs šādās jomās: kvotu pārvaldība, ar drošību saistīti noteikumi un tiesību aktu saskaņošana ar ES muitas kodeksu.

Nelieli panākumi ir gūti *ārējo attiecību* jomā. Institucionālo un administratīvo spēju nostiprināšana ir vajadzīga attiecībā uz tirdzniecības, attīstības un humānās palīdzības politiku. Melnkalne ir guvusi turpmākus panākumus *ārpolitikas, drošības un aizsardzības politikas* jomā. Tā jo īpaši turpināja veikt spēcīgu ieguldījumu reģionālajā stabilitātē.

Melnkalne ir panākusi progresu *finanšu kontroles* jomā, īpaši iekšējās un ārējās revīzijas jomā. Tomēr valsts īstenošanas spējas jāstiprina jomās, kas attiecas uz finanšu pārvaldību un kontroli, lai pilnībā un efektīvi īstenotu tiesību aktus. *Finanšu un budžeta noteikumu* jomā nepastāv būtiskas atšķirības starp Melnkalnes un ES sistēmām attiecībā uz pamatprincipiem un iestādēm pamata politikas jomās, kas reglamentē noteikumu par pašu resursu piemērošanu, tomēr vēl nav ieviesta administratīvā sistēma noteikumu par pašu resursu piemērošanai.

Albānija

Albānijas iekšējā politiskajā situācijā turpinājās nepārtraukts politiskais strupceļš un parlamenta daļēja boikotēšana no opozīcijas puses. Minētais politiskais strupceļš sākās 2009. gada jūnija vispārējās vēlēšanās. Sociālistiskā partija apstrīdēja minēto vēlēšanu iznākumu, neraugoties uz to, ka EDSO/DICB apgalvoja, ka vēlēšanas atbilda vairumam starptautisko standartu, lai arī tajās tika novēroti trūkumi. 2011. gada 21. janvāra vardarbīgie notikumi, kuru rezultātā dzīvību zaudēja četri demonstrāciju dalībnieki, radīja neuzticību starp divām lielākajām politiskajām partijām un arī pret konkrētām valsts iestādēm. Vietējās vēlēšanas 8. maijā, kuras tika organizētas nepareizi iemesto biļetenu balsu skaitu pretrunīgās skaitīšanas un Tirānā apstrīdēto rezultātu dēļ, vēl vairāk saasināja polarizāciju starp valdošo vairākumu un opozīciju. Visi minētie notikumi novērsa politisko uzmanību no ļoti vajadzīgajām ES politikas reformām.

Ņemot vērā šo situāciju, valdība pielika zināmas pūles, lai turpinātu īstenot ES integrācijas darba kārtību un īpaši, lai sagatavotu rīcības plānu Komisijas 2010. gada atzinumā ietverto ieteikumu īstenošanai. Šo centienu rezultātā tika īstenota laba sadarbība starp valdošo vairākumu un opozīciju, izstrādājot rīcības plānu Eiropas Integrācijas parlamentārajā komitejā, un veikts kopīgs darbs, lai panāktu vienošanos par vajadzīgajām reformām. Centieni izveidot darba grupas vēlēšanu reformu jautājumā pakāpeniski apsīka. Opozīcija 5. septembrī pārtrauca boikotu un atgriezās pie darba parlamentā.

Kopumā Albānija ir guvusi nelielus panākumus, izpildot **politiskos kritērijus** dalībai ES. Svarīgas ar ES saistītas reformas kavēja politiskais strupceļš. Progress, īstenojot galvenās prioritātes²⁰ un citas minētajā atzinumā noteiktās problēmas, bija nevienmērīgs. Ir panākts neliels progress, īstenojot pasākumus, lai apkarotu organizēto noziedzību, uzlabotu attieksmi pret aizturētajām personām cietumos, un bērnu tiesību jomā. Tomēr tikai nelieli panākumi

²⁰

Galvenās prioritātes attiecas uz šādām jomām: parlamenta pareiza darbība, likumu pieņemšana ar kvalificētu vairākumu, amatā iecelšanas procedūras un amatā iecelšana galvenajās iestādēs, vēlēšanu reforma, vēlēšanu organizēšana, valsts pārvaldes reforma, tiesiskums un tiesu iestāžu reforma, korupcijas apkarošana, organizētās noziedzības apkarošana, nekustamā īpašuma jautājumu risināšana, cilvēktiesību pastiprināšana un diskriminācijas novēršanas politikas īstenošana, izturēšanās pret aizturētajiem uzlabošana un ombuda ieteikumu piemērošana. Pilnu tekstu par galvenajām prioritātēm skatīt COM (2010) 680.

gūti attiecībā uz parlamenta darbu, vēlēšanām, tiesu iestādēm, korupcijas apkarošanas politiku, īpašumtiesībām un romu kopienas dzīves apstākļu uzlabošanu. Albānijai būs jāīsteno ievērojami un ilgtspējīgi centieni visās jomās, kuras noteiktas pagājušā gada atzinumā.

Attiecībā uz *demokrātiju un tiesiskumu* politiskā dīkstāve, turpmāki konfrontējoši notikumi un pieaugoša neuzticība starp vairākumu un opozīciju negatīvi ietekmēja Albānijas reformu darba kārtību. Darbs turpinās galvenajās reformu jomās, un ir jāpieņem vai jāpabeidz svarīgas tiesību aktu daļas.

Neraugoties uz nelieliem uzlabojumiem parlamenta noteikumos un praksē, un parlamenta administratīvo spēju nelielu palielināšanos, *parlamenta* veikums likumdošanas un pārraudzības funkciju izpildē, kas ir viena no atzinumā noteiktajām prioritātēm, aizvien nav pietiekams. Politiskais strupceļš ir nopietni kavējis parlamenta darbu, kā arī vajadzību pēc ilgtspējīga un konstruktīva politiskā dialoga. Tas arī neļāva panākt vienprātību, lai varētu sākt īstenot svarīgās ES reformas. Opozīcijas īstenotais daļējais boikots radīja šķēršļus parlamenta darbā, tostarp kavējot tiesību aktu pieņemšanu, kam vajadzīgs trīs piektdaļu balsu vairākums. Opozīcijas veikta boikota pārtraukšana un atgriešanās pie darba parlamentā 5. septembrī ir pozitīvs solis ceļā uz politiskā dialoga normalizāciju un sadarbību. Parlamentā jāveicina iekļaujoša politiskā vide, kā rezultātā tiek panākta partiju vienprātība. Polarizācijas un neuzticības atmosfēra starp valdību un opozīciju ietekmēja 8. maija vēlēšanas. Organizējot minētās vēlēšanas, galvenajās jomās tika ievēroti starptautiskie standarti, kas ir viena no galvenajām atzinumā noteiktajām prioritātēm, bet bija jomas, kurās novērota neatbilstība. Vēlēšanu reforma, kas ir viena no atzinumā noteiktajām galvenajām prioritātēm, netiek īstenota. Parlaments vēl nav nodrošinājis sakārtotu uzklaustīšanas un balsošanas procedūru attiecībā uz konstitucionālās un augstākās tiesas ierēdņu iecelšanu amatā, kas arī ir viena no atzinumā noteiktajām galvenajām prioritātēm.

Valdība un Eiropas Integrācijas parlamentārā komiteja strādāja, lai virzītu un koordinētu reformas attiecībā uz integrāciju ES, lai attīstītu un organizētu konsultācijas par rīcības plānu, kurā jāiekļauj Komisijas atzinumā ietvertie ieteikumi, īpaši 12 galvenās prioritātes. Būtiski jāuzlabo likumdošanas aktu izstrādes kvalitāte un apspriešanās ar trešām pusēm. Decentralizācijas reformu procesu negatīvi ietekmēja sarežģītās attiecības starp centrālo un vietējo valdību.

Nav pabeigti būtiski pasākumi *valsts pārvaldes* reformā, kas ir atzinumā iekļauta svarīga prioritāte, tostarp grozījumi likumā par civildienestu. Neraugoties uz dažiem reformu pasākumiem, piemēram ministru padomes 2011. gada jūnija lēmumu par valsts iestāžu struktūru un organizāciju, būtiski tiesību akti vēl nav pieņemti un ir atkarīgi no politiskā strupceļa novēršanas pilnībā un ilgtspējīgā veidā, jo tiesību aktu pieņemšanai vajadzīgas trīs piektdaļas balsu vairākuma parlamentā. Pašreizējo tiesību aktu un administratīvo aktu īstenošana ir vāja. Valsts pārvaldes departamentam (*DOPA*) aizvien nav pietiekamu pilnvaru institucionālā kontekstā, lai tas pilnībā uzņemtos savus pienākumus. Vēl jāpanāk neatkarīga, uz nopelniem balstīta un profesionāla civildienesta izveide, ko neietekmē politiskie spēki. Joprojām amatā nav iecelts ombuds.

Attiecībā uz *tiesu iestādēm* ierobežots progress panākts, pilnveidojot tiesu iestāžu reformu, kas ir atzinumā noteikta svarīga prioritāte. Tiesu iestāžu reformas stratēģija un tās rīcības plāns tika pieņemts jūlijā. Tie veido labu pamatu reformu centieniem. Īstenošanai būs vajadzīgs nodrošināt pienācīgus cilvēkresursus un finanšu līdzekļus, kā arī stabilu starpiestāžu sadarbību. Vēl nav pieņemti svarīgi tiesību akti, kuru pieņemšanai vajadzīgas trīs piektdaļas balsu vairākuma parlamentā, piemēram, likums par administratīvajām tiesām. Tiesu iestāžu

sistēmas efektivitāti apdraud ilga tiesvedība, kas rada šķēršļus. Budžeta apropriācijas tiesu iestādēm kopumā aizvien nav pietiekamas. Rādītāji par lēmumu izpildi aizvien ir vāji. Nav veikti konkrēti pasākumi, lai apkarotu korupciju tiesu iestādēs, tostarp ierobežojot vai atceļot tiesnešu neaizskaramību.

Ierobežots progress ir panākts *korupcijas apkaršanas politikas* jomā, kas ir atzinumā noteikta svarīga prioritāte. Tiesiskais satvars un starpaģentūru struktūras lielākoties pastāv, bet īpašu pasākumu īstenošana aizvien nav efektīva un ir nepietiekama. Sabiedrības izpratnes veicināšanas kampaņas tiek sāktas tikai patlaban. Noteiktu valsts ierēdņu neaizskaramība, aktīvas pieejas un līdzekļu un aprīkojuma trūkums aizvien rada nopietnus šķēršļus efektīvai izmeklēšanai. Visos līmeņos nav sasniegts progress izmeklēšanas, kriminālvajāšanas un notiesājošu spriedumu pieņemšanas jomā. Korupcija dominē daudzās jomās un aizvien rada īpaši nopietnas problēmas.

Albānija ir vēl vairāk uzlabojusi tiesisko un institucionālo satvaru *cilvēktiesību un mazākumtautību aizsardzības* jomā. Panākumi gūti konkrētās galvenajās jomās, piemēram, bērnu tiesību aizsardzības nostiprināšana, pieņemot visaptverošu likumu, un apstākļu uzlabošana cietumos esošajām aizturētajām personām, kā arī alternatīvu izstrāde aizturēšanas jomā. Progress cilvēktiesību jomā tomēr nav bijis vienmērīgs, un atkal radušās bažas konkrētās jomās, piemēram, plašsaziņas līdzekļu brīvība, kur redakcijas neatkarību aizvien kavē politiskās un uzņēmējdarbības intereses. Būtiski jānostiprina tiesisko un politikas instrumentu efektīva īstenošana, kas reglamentē cilvēktiesības un mazākumtautību aizsardzību.

Nekustamā īpašuma tiesības aizvien rada lielas bažas. Īpašs progress nav vērojams virzībā uz visaptverošas nekustamā īpašuma reformu stratēģijas un rīcības plāna pieņemšanu un īstenošanu. Tā minētajā atzinumā noteikta par svarīgu prioritāti. Atbildības sadrumstalotība un koordinācijas trūkums dažādu iesaistīto iestāžu vidū kavē efektīvu politikas īstenošanu un rada tiesisko nedrošību un sistēmisku korupcijas risku.

Daļējs progress panākts, izskatot galveno prioritāti, kurā aicināts nostiprināt cilvēktiesību aizsardzību, īpaši attiecībā uz sievietēm, bērniem un romiem, kā arī efektīvi īstenot diskriminācijas novēršanas politiku. Šajā jomā ir notikusi virzība, tostarp tika pieņemta jaunā valsts stratēģija par dzimumu līdztiesību un cīņu pret vardarbību ģimenē, sākusies likuma par aizsardzību pret diskrimināciju īstenošana. Jānovērš daži trūkumi tiesību aktos, īpaši attiecībā uz *cilvēkiem ar īpašām vajadzībām*, un Albānijai jānodrošina pašreizējo likumdošanas un politikas instrumentu konsekventa īstenošana. Jāpalielina vispārējā izpratne par tiesību aktiem diskriminācijas novēršanas jomā un sūdzību mehānismu. Bažas aizvien rada nepārtrauktā diskriminācija pret konkrētām neaizsargātām grupām, piemēram, lesbietēm, gejiem, biseksuāļiem, transeksuāļiem un romiem. *Romu* kopiena aizvien tiek izstumta no sabiedrības, un tai nav pieejas sociālajai aizsardzībai un pakalpojumiem.

Neliels progress ir panākts, izskatot galveno prioritāti uzlabot attieksmi pret *aizturētajiem* un piemērot ombuda ieteikumu šajā jomā. Ir veikti pasākumi, lai uzlabotu aizturēšanas apstākļus un sistematizētu ombuda ieteikumu turpmāku izpildi. Tomēr aizvien tiek ziņots par *ļauņprātīgas izturēšanās* gadījumiem, īpaši aresta un apcietinājuma laikā. Jāuzlabo izturēšanās pret noziedzniekiem, kas ir garīgi slimas personas. Nopietnas bažas rada tas, ka nepastāv pastāvīgs piemērots risinājums attiecībā uz uzturēšanās vietu aizturētajiem, kam vajadzīga obligāta ārstēšana.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* Albānija turpināja sekmēt reģionālo stabilitāti, veidojot pozitīvas attiecības ar kaimiņvalstīm un reģionālajiem partneriem. Patlaban tā ir ieviesusi bezvīzu režīmu ar visām Rietumbalkānu valstīm. Valsts turpināja aktīvi piedalīties reģionālās sadarbības iniciatīvās, tostarp Dienvidaustrumu Eiropas sadarbības procesā (*SEEC*), Reģionālās sadarbības padomē (*RCC*) un Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (*CBTN*).

Attiecībā uz Starptautisko krimināltiesu divpusējais imunitātes nolīgums ar Amerikas Savienotajām Valstīm neatbilst ES kopējām nostājām un pamatprincipiem. Valstij ir jāpielāgojas ES nostājai.

Albānijas **ekonomika** saglabāja makroekonomikas stabilitāti un pozitīvu izaugsmi globālās krīzes laikā un pēc tam. Tomēr politiskais strupceļš kavēja valdības spējas īstenot vajadzīgās strukturālās reformas. Ekonomikas izaugsme 2010. gadā bija 3,8 %, pateicoties eksportam, turpretim iekšējais pieprasījums bija pieticīgs. Monetārā politika ir veiksmīgi palīdzējusi uzturēt stabilu inflāciju, arī ņemot vērā augstākas starptautiskās patēriņa cenas. Ekonomikas attīstību aizvien kavē trūkumi attiecībā uz līgumu un tiesiskuma izpildi, kā arī vāja infrastruktūra un cilvēkkapitāls, un neformālā ekonomika.

Attiecībā uz *ekonomikas kritērijiem* Albānija panāca nelielu progresu, lai kļūtu par funkcionējošu tirgus ekonomiku, samazinot fiskālo un ārējo deficītu un saglabājot stabilas aplēses par inflāciju, tādējādi pastiprinot makroekonomikas stabilitāti. Albānijai būtu jāspēj tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā vidējā termiņā, ja tā paātrinās savas strukturālās reformas, tostarp pastiprinot tiesību aktu sistēmu, fizisko kapitālu un cilvēkkapitālu.

Neraugoties uz polarizētāku politisko situāciju, tika saglabāta plaša vienošanās par galvenajiem principiem tirgus ekonomikā. Albānijas ekonomikā izaugsme turpinājās, lai gan lēnākā tempā un neatkarīgi no vājajiem ekonomikas apstākļiem, ar ko nākas saskarties tās svarīgiem tirdzniecības partneriem. Monetārā politika aizvien bija stabila, uzturot cenu stabilitāti, turpretim inflācija nepārsniedza plānotās robežas. Tekošā konta deficīts un fiskālā nelīdzsvarotība samazinājās 2010. gadā. Valsts iesaiste ekonomikā ir zema, un subsīdijas aizvien ir ierobežotas. Banku nozare joprojām ir labi finansēta un likvīda. Neliels progress tika panākts, lai vairāk atvieglotu iekļūšanu tirgū. ES aizvien ir Albānijas galvenā partnere tirdzniecības un ieguldījumu jomā.

Tomēr nav panākta ilgstoša samērā augstā valsts parāda samazināšana. Turpmāka ārējo nelīdzsvarotību samazināšana var izrādīties problemātiska, īpaši, ja turpinās samazināties darba ņēmēju naudas pārvedumi. Darba tirgus darbība pasliktinājās 2010. gadā, un bezdarba līmenis joprojām ir augsts. Bankrota procedūru īstenošana aizvien ir nepilnīga, un vājais tiesiskuma līmenis rada šķēršļus līgumu izpildē un uzņēmējdarbības vidē kopumā. Aizvien nav atrisināts jautājums par īpašuma tiesībām. Ienākumus nenesošu kredītu augstais līmenis banku sistēmā aizvien rada bažas. Ieguldījums cilvēkkapitālā un infrastruktūrā nav pietiekams. Neformālais sektors joprojām rada problēmas. Ražošanas koncentrācija nozarēs un eksporta tirgos padara ekonomiku neaizsargātu pret ārējiem satricinājumiem.

Albānija ir guvusi nelielus panākumus, uzlabojot savu **spēju uzņemties dalības saistības**, īpaši tādās jomās kā preču brīva aprīte, uzņēmējdarbība un rūpniecības politika, tiesiskums, brīvība un drošība, kā arī ārējās attiecības un finanšu kontrole. Progress ir ierobežots citās jomās, piemēram, darba ņēmēju brīva pārvietošanās, publiskais iepirkums, intelektuālā īpašuma tiesības, informācijas sabiedrība un plašsaziņas līdzekļi, kā arī enerģētika, vide un

gaisa transports. Kopumā vajadzīgi neatlaidīgi centieni, lai stiprinātu administratīvās spējas tiesību aktu īstenošanas un ieviešanas jomā. Vajadzīgi papildu centieni, lai nodrošinātu savlaicīgu saistību īstenošanu saskaņā ar stabilizācijas un asociācijas nolīgumu.

Labi panākumi gūti *preču brīvas aprites* jomā attiecībā uz standartizāciju. Jāizveido pienācīga tirgus uzraudzības struktūra. *Darba ņēmēju brīvas pārvietošanās* jomā panākts maz, un sagatavošanās darbi ir agrīnā posmā. Zināms progress panākts *tiesību veikt uzņēmējdarbību un brīvību sniegt pakalpojumus* jomā, galvenokārt attiecībā uz pasta pakalpojumiem. Nelieli panākumi gūti *kapitāla brīvas aprites* jomā attiecībā uz tiesību aktu sistēmu, kas reglamentē maksājumu sistēmas un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanu. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai efektīvi īstenotu valsts stratēģiju apkarot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un finanšu noziegumus.

Nelieli panākumi ir gūti *publiskā iepirkuma* jomā. Institucionālās spējas aizvien ir vājas, un visās publiskā iepirkuma iestādēs trūkst skaidri definētas un sadalītas kompetences. Sagatavošanās darbi šajā jomā ir diezgan labā līmenī. Neliels progress panākts *uzņēmējdarbības tiesību* jomā. Tomēr Valsts grāmatvedības padomes spējas un Valsts uzraudzības padomes darbības neatkarība ir vāja. Nelieli panākumi ir gūti *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā, un sagatavošanās darbi nav īpaši pavirzījušies uz priekšu. Intelektuālā un rūpniecības īpašuma tiesību aktu efektīva izpilde aizvien ir vāja. Albānija nav guvusi panākumus, lai laikus izpildītu savu stabilizācijas un asociācijas nolīgumā noteikto pienākumu garantēt tādu aizsardzības līmeni, kas ir līdzīgs ES, tostarp attiecībā uz tiesību aktu izpildi. Nelieli panākumi ir gūti *konkurences* jomā, gan antimonopola, gan valsts atbalsta jomā. Tomēr atbildīgajām iestādēm pietrūkst atbilstīgo administratīvo spēju. Jāaizsargā Valsts atbalsta komisijas darbības neatkarība. Šajā jomā ir uzsākti sagatavošanās darbi.

Neliels progress panākts *finanšu pakalpojumu* jomā. Tika uzlabota regulatīvā sistēma riska pārvaldības un kapitāla pietiekamības jomā. Uzraudzības spējas ar bankām nesaistītās nozarēs aizvien ir vājas.

Nevienmērīgi panākumi gūti *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomā. Uzlabojas tiesību aktu saskaņošana ar ES *acquis* un tirgus liberalizācija elektroniskās komunikācijas jomā. Tomēr tiesību akti par plašsaziņas līdzekļiem vēl nav saskaņoti ar Audiovizuālo plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu direktīvu, un radio un televīzijas regulatīvās iestādes spējas aizvien ir vājas. Sagatavošanās darbi šajā jomā nav īpaši labā līmenī.

Neliels progress ir panākts *lauksaimniecības un lauku attīstības* jomā. Tika panākta virzība, izveidojot struktūras lauku attīstības īstenošanai. Tomēr spējas veikt analīzes, kā arī izstrādāt un īstenot lauku attīstības politiku aizvien ir vājas. Neliels, lai arī nevienmērīgs progress sasniegts *pārtikas nekaitīguma, veterinārajā un fitosanitārajā politikā*. Par pārtikas nekaitīgumu atbildīgās valsts iestādes darbības spējas tika būtiski uzlabotas, un tika gūti uzlabojumi tiesību aktu sistēmā par pārtikas nekaitīgumu un veterinārajiem jautājumiem. Vispārējās spējas un dienestu iekšējā sadarbība un kompetenču noteikšana aizvien ir vāja. Neliels progress panākts *zivsaimniecības* jomā, īpaši attiecībā uz inspekciju un kontroli. Regulatīvās sistēmas izpilde ir nepietiekama fizisko un finanšu resursu trūkuma, kā arī iestāžu vājās sadarbības dēļ.

Neliels, lai arī nevienmērīgs progress panākts *transporta politikas* jomā. Lai gan tiesību aktu saskaņošana virzījās uz priekšu autoceļu transporta un gaisa satiksmes pārvaldības jomā, gaisa satiksmes drošība rada bažas. Papildu centieni jāvelta dzelzceļa un jūras transporta nozarēs. *Enerģētikas* jomā panākumi bija ierobežoti. Energoapgādes drošība nedaudz uzlabojās, bet

tirgus reforma elektroenerģijas nozarē vēl nav efektīvi īstenota, un būs jāvelta papildu pūles, lai nodrošinātu tās ekonomisko dzīvotspēju. Jānostiprina elektroenerģijas, gāzes, radiācijas aizsardzības regulatīvo iestāžu spējas un institucionālā neatkarība. Sagatavošanās darbi šajā jomā norit lēni.

Lai arī panākts zināms progress, saskaņojot tiesību aktus *nodokļu* jomā ar *acquis*, un sagatavošanās darbi virzās uz priekšu, vajadzīgi papildu centieni, lai uzlabotu administratīvās un tehniskās spējas, tostarp nodokļu krāpniecības un izvairīšanās no nodokļu maksāšanas apkarošanas jomā. Progress nav panākts *ekonomikas un monetārās politikas* jomā. Panākumi gūti *statistikas* jomā, īpaši attiecībā uz klasifikācijām un statistikas infrastruktūru. Virzība attiecībā uz nozaru statistiku bija nevienmērīga.

Virzība *sociālās politikas un nodarbinātības* jomā bija nevienmērīga. Lai arī tādās jomās kā veselības aizsardzība un darba drošība, sociālais dialogs un sociālā aizsardzība bija pozitīva attīstība, darba tirgū aizvien vērojama augsta līmeņa neformalitāte un bezdarbība. Politikas vispārējā īstenošana vēl ir nepietiekama, īpaši attiecībā uz sociālo iekļaušanu. Sagatavošanās darbi šajā jomā nav īpaši labā līmenī.

Zināmi panākumi gūti *uzņēmējdarbības un rūpnieciskās politikas* jomā, īpaši uzlabojot regulatīvo sistēmu uzņēmumiem un MVU piekļuvi finansējumam. Ir izveidotas iestādes, lai atvieglotu inovāciju un tehnoloģisko attīstību. Sagatavošanās darbi šajā jomā norit raiti.

Zināmi panākumi ir gūti *Eiropas transporta tīklu* jomā. Progress turpinājās autoceļu koridoru pabeigšanā, un sāka darboties jauns elektroenerģijas starpsavienojums.

Ierobežots progress ir vērojams *reģionālās politikas un struktūrfondu koordinācijas* jomā. Vajadzīgi ievērojami centieni, lai izveidotu vajadzīgās institucionālās un administratīvās spējas un attīstītu pilnīgi izstrādātas projektu plūsmas reģionālās attīstības jomā. Sagatavošanās darbi šajā jomā vēl ir agrīnā posmā.

Attiecībā uz *tiesu iestādēm un pamattiesībām* vēl jānovērš daži svarīgi trūkumi, neraugoties uz centieniem izstrādāt tiesību aktus saskaņā ar Eiropas standartiem. Turklāt likumdošanas un politikas instrumentu īstenošana kopumā vēl nav pietiekama un rada būtiskas problēmas. Albānijas tiesību aktu saskaņošana ar Eiropas standartiem un *acquis* tiesu iestāžu un pamattiesību jomā ir agrīnā posmā.

Albānija ir panākusi progresu *tiesiskuma, brīvības un drošības* jomā. Attiecībā uz pilsoņiem, kuriem ir biometriskās pases, 2010. gada decembrī stājās spēkā bezvīzu režīms ieeļošanai Šengenas zonā. Tika panākts progress cīņā pret organizēto noziedzību, īpaši ar labas starptautiskās sadarbības starpniecību un īstenojot mafijas apkarošanas likumu, tostarp noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiscēšanu. Tomēr organizētā noziedzība aizvien rada problēmas. Jāturpina centieni, lai efektīvi īstētu tiesisko satvaru un stiprinātu cīņu pret organizēto noziedzību, kas Komisijas atzinumā noteikta par svarīgu prioritāti. Tas ietver ticamu rezultātu sasniegšanu, veicot aktīvu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un vajadzības gadījumā pieņemot galīgos notiesājošus spriedumus. Aktīvi jāveic pasākumi, lai padziļinātu izmeklētāju pieredzi un pilnvaras, kā arī palielinātu tiesībaizsardzības aģentūru sadarbību. Jāpastiprina un sistemātiski jāveic cīņa pret narkotiku tirdzniecību, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, cilvēku tirdzniecību un to upuru aizsardzību, kā arī regulāri jāizpilda tiesību aktu sistēma attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju.

Ir gūti panākumi attiecībā uz spēju īstenot *acquis zinātnes un pētniecības* jomā. Uzlabojās administratīvās spējas saistībā ar dalību Septītajā ES pētniecības pamatprogrammā, lai gan valsts spējas pētniecības jomā vēl ir zemas. Neliels progress sasniegts *izglītības un kultūras* jomā, īpaši attiecībā uz profesionālo izglītību un apmācību.

Neliels vispārējs progress panākts attiecībā uz tiesību aktu saskaņošanu *vides* jomā. Tiesību aktu vispārējā īstenošana un izpilde joprojām ir vāja. Papildu centieni vajadzīgi administratīvo spēju stiprināšanai un iestāžu sadarbībai. Attiecībā uz *klimata pārmaiņām* Albānija nav guvusi nekādus panākumus, un institucionālās spējas aizvien ir ļoti vājas.

Nelieli panākumi gūti *patērētāju un veselības aizsardzības* jomā. Progress panākts arī patērētāju aizsardzības regulējumā un izpildē. Tiesiskais satvars kopumā ir uzlabots. Attiecībā uz sabiedrības veselības aizsardzību virzība notikusi tiesību aktu izstrādē par veselības aprūpes apdrošināšanu, un pozitīvas tendences vērojamas infekcijas slimību apkarošanas un garīgās veselības jomā. Tomēr joprojām ir nevienlīdzība attiecībā uz pieeju primārajai veselības aprūpei.

Muitas savienības jomā panākts progress tiesību aktu saskaņošanā, un sagatavošanās darbi šajā jomā virzās uz priekšu. Tomēr atsaucies cenu izmantošana muitas vērtējumā pēc ES standartiem aizvien ir ļoti augsta, un vajadzīgi turpmāki centieni attiecībā uz vienkāršotām procedūrām un tirdzniecības atvieglošanu. Izpildes spējas un cilvēkresursu pārvaldība joprojām ir vāja.

Zināms progress ir sasniegts *ārējo attiecību* jomā, īpaši attiecībā uz kopējo tirdzniecības politiku. Jānostiprina institucionālās un administratīvās spējas. Panākumi gūti *ārpolitikas, drošības un aizsardzības politikas* jomā. Valsts ir saskaņojusi nostāju ar lielāko daļu ES deklarāciju un kopējo nostāju, un turpināja piedalīties KDAP operācijās.

Panākts progress attiecībā uz *finanšu kontroli*. Tika uzlabota primāro tiesību aktu sistēma valsts iekšējai finanšu kontrolei un centralizētajam budžetam. Jāstiprina administratīvās spējas iekšējās kontroles jomā. Sagatavošanās darbi ES finanšu interešu aizsardzības jomā ir agrīnā posmā.

Finanšu un budžeta noteikumu jomā pastāv pamatprincipi un iestādes pamata politikas jomās, kas ietekmē pašu resursu sistēmu. Vēl nav ieviesta administratīvā sistēma noteikumu par pašu resursiem piemērošanai.

Bosnija un Hercegovina

Bosnija un Hercegovina ir panākusi ierobežotu progresu **politisko kritēriju** izpildē.

Demokrātijas un tiesiskuma jomā gadu pēc vispārējām vēlēšanām, kuras tika organizētas 2010. gada 3. oktobrī, jāpabeidz izpildiestāžu un likumdevēju iestāžu izveides process, izveidojot valsts līmeņa valdību. Šī ilgā kavēšanās radīja šķēršļus Bosnijas un Hercegovinas progresā attiecībā uz ļoti vajadzīgajām reformām.

Nopietnas bažas rada ticama procesa trūkums attiecībā uz *konstitūcijas* saskaņošanu ar Eiropas Cilvēktiesību konvenciju. Pirmajai iestāžu darba grupai, kas tika izveidota, lai

īstenotu Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu *Sejdić-Finci*²¹ lietā, neizdevās panākt vienošanos. Jaunas darba grupas izveide, kā to bija ieteikusi Ministru padome, nav notikusi.

Serbijas Republikas valsts asambleja (*RSNA*) pieņēma secinājumus un lēmumu par referendumu rīkošanu, kas apdraudēja valsts līmeņa tiesu iestādes. Pēc ES iesaistīšanās *RSNA* atcēla lēmumu par referendumu un 1. jūnijā veica grozījumus secinājumos. Stabilizācijas un asociācijas procesa paredzēto noteikumu ietvaros Bosnija un Hercegovina ir iesaistījusies ar ES strukturētā dialogā par tiesiskumu.

Tika uzlabotas *parlamentā* administratīvās spējas, bet koordinācijas trūkums starp valsts parlamentiem un iestādēm, kā arī politiskās nesaskaņas starp iestādēm turpināja kavēt parlamentārās asamblejas darbu. *Valdības* iestāžu darbību dažādos līmeņos turpināja ietekmēt sadrumstalota un nekoordinēta politikas veidošana. Trīs prezidentūras dalībnieki uzlaboja centienus kopīgas politikas formulēšanā un īstenošanā, bet ārpolitikas koordinācijā dažos jautājumos turpinājās domstarpības. Jāizveido efektīvs koordinācijas mehānisms starp valsti un iestādēm ES jautājumos, tostarp finanšu palīdzības plānošanā saskaņā ar Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (*IPA*).

Valsts pārvaldes reformas jomā gūtie panākumi ir nelieli. Turpinās valsts pārvaldes reformas stratēģijas īstenošana. Tomēr koordinācija starp dažādām administrācijām joprojām ir vāja, un valsts pārvaldes reformas procesam nav vajadzīgā politiskā atbalsta. Vajadzīgi ilgtspējīgi centieni, lai novērstu politisko iejaukšanos. Ir izveidots valsts līmeņa ombuda birojs, bet nepietiekamais darbinieku skaits un ierobežotās finanses kavē tā efektivitāti. Jāpanāk profesionāla, uzticama, pārredzama un efektīva civildienesta izveide, kura pamatā ir darba izpildes kvalitāte un kompetence.

Bosnijas un Hercegovinas sasniegumi *tiesu sistēmas* uzlabošanā ir nelieli. Tika sākti ES un Bosnijas un Hercegovinas strukturētais dialogs par tiesiskumu, kura mērķis ir nodrošināt neatkarīgu, efektīvu, objektīvu un uzticamu tiesu iestāžu sistēmu. Jāuzlabo rezultāti, īstenojot tieslietu nozares reformas stratēģiju un kara noziegumu stratēģiju. Tika veikti pasākumi, lai samazinātu neizskatīto lietu skaitu, īpaši lietas par komunālo pakalpojumu rēķiniem, bet kopējais neizskatīto lietu skaits joprojām ir augsts. Sadrumstalotais tiesiskais regulējums visās jurisdikcijās tiesu iestādēm rada būtisku tiesisko un finansiālo slogu. Tā kā budžeta jomā nav racionalizēti pienākumi, tas turpina ietekmēt tiesu iestāžu neatkarību un efektivitāti. Nopietnas bažas rada bieži politiskie apvainojumi attiecībā uz tiesu iestādēm un neizskatīto lietu skaits.

Bosnija un Hercegovina ir panākusi ļoti ierobežotu progresu, apkarojot *korupciju*, kas aizvien ir nopietna problēma un dominē daudzās jomās publiskajā un valsts sektorā. Korupcijas apkarošanas stratēģijas un rīcības plāna īstenošana joprojām ir vāja. Vēl pilnībā nedarbojas Korupcijas apkarošanas iestāde. Tiesas veiktie turpmāki pasākumi korupcijas lietās bija lēni, un tika iztiesāts tikai ierobežots skaits augsta līmeņa lietu. Bažas arvien rada tiesību aktu nepietiekama īstenošana un koordinācijas problēmas starp iestādēm. Bosnijai un Hercegovinai vajadzīga stingrāka politiskā apņemšanās un mērķtiecīga rīcība korupcijas apkarošanas jomā.

²¹ Lieta *Sejdić-Finci* pret Bosniju un Hercegovinu, 2009. gada decembris, attiecībā uz etnisko grupu diskrimināciju saistībā ar to personu pārstāvību valsts iestādēs, kas nepieder pie trīs galvenajām tautām.

Lielā mērā ir nodrošināta *cilvēktiesību un mazākumtautību tiesību aizsardzības* ievērošana. Bosnija un Hercegovina ir ratificējusi svarīgākās starptautiskās cilvēktiesību konvencijas, bet to īstenošana kavējas.

Civiltiesības un politiskās tiesības kopumā ir ievērotas. Nelieli panākumi gūti, saskaņojot kriminālsankcijas visā valstī. Vēl nav pieņemts ietvarlikums par bezmaksas juridisko palīdzību, kas vajadzīgs, lai atbilstu ECTK. Jānodrošina *tiesu pieejamība* civillietās un krimināllietās. Nelielā mērā uzlaboti apstākļi cietumos, īpaši attiecībā uz psihiatriskās ārstēšanas iekārtām, bet vēl jārisina jautājums par cietumu pārblīvētību un *ļauņprātīgu izturēšanos* pret aizturētajiem.

Valsts un administratīvo vienību konstitūcijās paredzēta *vārda brīvība* un plašsaziņas līdzekļu brīvība, *biedrošanās* un *pulcēšanās brīvība* un *reliģiskās pārliecības brīvība*. Tomēr ir jāuzlabo pašreizējo tiesību aktu īstenošana. Preses padome pastiprināja pašregulējošās darbības. Preses padome saņem aizvien vairāk pilsoņu sūdzību par preses kodeksa pārkāpumiem. Preses padomes spējas izpildīt profesionālos standartus kavē līdzekļu trūkums. Šajā jomā turpinājās politiskais spiediens uz plašsaziņas līdzekļiem, kā arī etniskie aizspriedumi. Turpināja palielināties arī žurnālistu iebiedēšanas gadījumu skaits. Nav pabeigta valsts sabiedriskās apraides reformas īstenošana. Vēl jāprojām ir apdraudēta Sakaru regulēšanas aģentūras neatkarība, un nav ieceltas valdes amatpersonas. Pilsoniskās sabiedrības attīstībai vajadzīgs turpmāks atbalsts un pārredzamība, veicot finansējuma piešķirumus.

Pašreizējais tiesiskais satvars garantē *ekonomiskās un sociālās tiesības*, bet tā īstenošana bija vāja sadrumstaloto kompetences līmeņu dēļ. Ir pieņemts visaptverošs valsts līmeņa diskriminācijas novēršanas likums, bet tā darbības joma jāprojām ir ierobežota, un īstenošana ir vāja. Jāuzlabo *sieviešu* aizsardzība pret vardarbību, kā arī *bērnu* sociālā aizsardzība. Attiecībā uz etnisko grupu jautājumiem, neraugoties uz to, ka tika izveidota koordinācijas iestāde federācijā, bažas jāprojām rada dalīto skolu skaits (divas skolas tajās pašās telpās) un viendabīgas etniskās skolas. Sociālo pabalstu sistēmas pamatā ir tiesības, nevis vajadzības, kas negatīvi ietekmē *neaizsargātāko grupu*, tostarp garīgi slimu cilvēku, apstākļus. Sociālo dialogu un darba tiesību īstenošanu turpina kavēt atzītu valsts līmeņa sociālo partneru trūkums un sadrumstalota tiesību aktu sistēma.

Ir plaši ievērota *mazākumtautību*²² un *kultūras tiesību ievērošana un aizsardzība*. Progress tika panākts, īstenojot rīcības plānus par romu izmitināšanu un nodarbinātības situāciju. Jāpastiprina centieni, lai nodrošinātu minēto rīcības plānu efektīvu īstenošanu veselības aizsardzības un izglītības jomā, lai uzlabotu resursus un ilgtspējību attiecībā uz rīcības plāniem. *Romu* mazākumtautība aizvien saskaras ar ļoti sarežģītiem dzīves apstākļiem un diskrimināciju. Tas, ka nenotiek dzimšanas reģistrācija un nav pieejas bezmaksas juridiskajai palīdzībai attiecībā uz pilsoņu reģistru, aizvien kavē romu pieeju pamata sociālajām un ekonomiskajām tiesībām. Jāveic turpmāki pasākumi, lai uzlabotu likuma par mazākumtautībām īstenošanu un garantētu mazākumtautību tiesības.

Zināms progress ir panākts attiecībā uz *bēgļiem un iekšēji pārvietotajām personām*. Ir pieņemta pārskatīta stratēģija, kuras mērķis ir atbalstīt bēgļu atgriešanos un garantēt pareizu Deitonā/Parīzes miera nolīguma (DPA) 7. pielikuma īstenošanu. Ir veikti daži pasākumi, lai

²² Saskaņā ar likumu par mazākumtautībām piederīgo personu tiesību aizsardzību Bosnijā un Hercegovinā ir 17 mazākumtautības. Trīs galvenās tautas, proti, bosnieši, horvāti un serbi, neveido mazākumtautības.

īstenotu minēto stratēģiju, īpaši attiecībā uz finansējumu kolektīvajos centros dzīvojošo neaizsargātāko grupu vajadzībām. Tomēr vēl nav pilnībā ieviestas procedūras, lai piešķirtu palīdzību saistībā ar atgriešanos. Nodarbinātības iespēju trūkums, kā arī pieejas trūkums sociālajai aizsardzībai joprojām kavē atgriešanās ilgtspējību un vietējo integrāciju.

Attiecībā uz **reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām** turpinājās Deitonas/Parīzes miera līguma īstenošana, bet Serbu Republikas politiskie pārstāvji bieži apdraudēja valsts teritoriālo integrāciju. Sadarbība ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai bija apmierinoša.

ESĪP pilnvaras no Augstā pārstāvja biroja tika nodotas vienam ES pārstāvim, kas saskaņā ar divkāršām pilnvarām pilda ESĪP un ES delegācijas vadītāja pienākumus.

Turpinājās sadarbība starp tiesām un prokuroriem no Bosnijas un Hercegovinas, Horvātijas un Serbijas. Tiek īstenoti divpusēji nolīgumi par tiesu spriedumu savstarpēju atzīšanu un izpildi krimināllietās. Tomēr centienus kara noziegumu lietu izskatīšanā turpināja kavēt juridiskie šķēršļi kriminālprocesa kodeksā attiecībā uz izraidīšanu no valsts.

Attiecībā uz Starptautisko krimināltiesu divpusējais imunitātes nolīgums ar Amerikas Savienotajām Valstīm neatbilst ES kopējām nostājām un pamatprincipiem. Valstij ir jāpielāgojas ES nostājai.

Ievērojami panākumi gūti attiecībā uz *Sarajevas deklarācijas procesu*. Pēc sanāksmēm 2011. gada jūnijā un septembrī Bosnija un Hercegovina, Horvātija, Melnkalne un Serbija vienojās par vairākiem jautājumiem, tostarp par kopīgas deklarācijas tekstu, kas jāparaksta ministru konferencē Belgradā.

Bosnija un Hercegovina turpināja aktīvi piedalīties reģionālās sadarbības iniciatīvās, tostarp Dienvidaustrumu Eiropas sadarbības procesā (*SEEC*), Reģionālās sadarbības padomē (*RCC*) un Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (*CBTN*). Attīstība turpinājās Bosnijas un Hercegovinas attiecībās ar tās kaimiņvalstīm. Bosnija un Hercegovina septembrī pieņēma lēmumu atzīt Kosovas muitas zīmogus. Tomēr ar kaimiņvalstīm vēl nav atrisināti daži ar robežu saistīti jautājumi.

Pēc nelielas izaugsmes 2010. gadā Bosnijas un Hercegovinas **ekonomikas** izaugsmes tempi 2011. gadā nedaudz paātrinājās. Tomēr atveseļošanās vēl bija vāja, un to galvenokārt sekmēja ārējais pieprasījums. Bezdarba līmenis joprojām bija ļoti augsts. Fiskālā situācija uzlabojās, pateicoties fiskālās pielāgošanas pasākumiem, kurus īstenoja saskaņā ar Starptautiskā Valūtas fonda programmu, un lielākiem ienākumiem. Tomēr vidēja termiņa fiskālo ilgtspējību nopietni kavēja nespēja pieņemt globālās fiskālās sistēmas politiku 2011.–2013. gadam. Apmēršanās veikt strukturālās reformas un nostiprināt valsts finanses bija vāja un nevienmērīga visā valstī, un valsts finanšu kvalitāte aizvien bija zema.

Attiecībā uz **ekonomikas kritērijiem** Bosnijas un Hercegovinas panākumi ceļā uz funkcionējošu tirgus ekonomiku ir nelieli. Jāveic ievērojamas reformas, lai valsts spētu ilgtermiņā izturēt konkurences spiedienu un tirgus spēku iedarbību Eiropas Savienībā.

Ekonomikas atveseļošanās pamatā galvenokārt ir ārējais pieprasījums, bet uzlabojās arī iekšējā pieprasījuma rādītāji, ko veicināja kreditēšanas atsākšana. Rūpnieciskās ražošanas apjomi pieaug. Ievērojami palielinājās tirdzniecības aktivitāte, un saglabājās augsts tirdzniecības integrācijas līmenis ar ES. Saglabājās finansiālā un monetārā stabilitāte.

Attiecībā uz valūtas nodrošinājuma sistēmu joprojām saglabājās ļoti augsta uzticamības pakāpe. Tika panākti nelieli uzlabojumi uzņēmējdarbības vidē attiecībā uz uzņēmējdarbības reģistrāciju un administratīvo procedūru uzlabošanu kopumā.

Tomēr tas, ka netika pieņemta globālās fiskālās sistēmas politika 2011.–2013. gadam, nopietni kavēja Bosnijas un Hercegovinas fiskālās politikas ilgtspēju un ticamību, kā rezultātā fiskālās iestādes nespēja vienoties par vispārējo fiskālo politiku. Politiskā strupceļa dēļ valstī būtiski kavējās 2011. gada valsts līmeņa budžeta pieņemšana un tika atliktas turpmākas apspriedes par programmu ar Starptautisko Valūtas fondu par rezerves vienošanās īstenošanu. Valsts finanšu kvalitāte joprojām bija zema, un kārtējie izdevumi attiecībā pret IKP bija pārāk augsti. Turpina palielināties ārējās nelīdzsvarotības, īpaši tekošā konta deficīts, kā arī inflācija. Uzņēmējdarbības vidi aizvien ietekmē administratīvas nepilnības un vājais tiesiskums. Progress netika panākts plānotās privatizācijas, valsts uzņēmumu restrukturizācijas un ar tīkliem saistītu nozaru liberalizācijas jomā. Ražošanas jauda un ekonomikas konkurētspēja arvien bija zema, jo netika pienācīgi izmantoti iekšējie izaugsmes avoti. Strukturālās nepilnības — augstas sociālo iemaksu likmes, nemērķtiecīgi sociālie pabalsti un darbaspēka zema mobilitāte — turpina kavēt darba vietu radīšanu. Bezdarba līmenis saglabājās ļoti augsts, un ēnu ekonomika joprojām ir nopietna problēma.

Saskaņojot tiesību aktus un politikas virzienus ar **Eiropas standartiem**, Bosnija un Hercegovina guva nelielus panākumus. Zināms progress sasniegts intelektuālā īpašuma, valsts atbalsta, pētniecības, kultūras, transporta jomā un vairākos jautājumos, kas saistīti ar tiesiskumu, brīvību un drošību. Jāveic īpašas reformas attiecībā uz preču, personu un pakalpojumu brīvu apriti, muitas un nodokļu jautājumiem, publisko iepirkumu, nodarbinātību un sociālo politiku, izglītību, rūpniecību un MVU, lauksaimniecību un zivsaimniecību, pārtikas nekaitīgumu, veterināro un fitosanitāro nozari, vidi un klimata pārmaiņām, enerģētiku, informācijas sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem, kā arī statistiku.

Kopumā Pagaidu nolīguma īstenošana netika veikta vienmērīgi. Valsts ir pārkāpusi pagaidu nolīgumu, jo nav panākusi atbilstību Eiropas Cilvēktiesību konvencijai un noteikumiem par valsts atbalstu. Ministru padome augustā pieņēma valsts līmeņa likumu par valsts atbalstu, kas vajadzīgs, lai panāktu atbilstību stabilizācijas un asociācijas nolīgumam, bet to vēl nav pieņēmis parlaments. Prioritārā kārtā jāpieņem valsts līmeņa likums par tautas skaitīšanu, kas vajadzīgs valsts sociālajai un ekonomiskajai attīstībai.

Bosnija un Hercegovina ir panākusi nelielu progresu **iekšējā tirgus** jomās. Attiecībā uz *preču brīvu apriti* neliels progress panākts tirgus uzraudzības un patērētāju aizsardzības jomā. Jāvelta ilgtspējīgi centieni, lai tiesisko satvaru tuvinātu ES tiesību aktiem, uzlabotu administratīvās spējas un izveidotu vienotu ekonomikas telpu.

Neliels progress ir panākts *personu brīvas pārvietošanās, pakalpojumu brīvas aprites un uzņēmējdarbības tiesību* jomā. Abas iestādes pieņēma īstenošanas tiesību aktus finanšu pakalpojumu jomā, un uzlabojās banku uzraudzības koordinācija. Būs svarīgi vēl vairāk vienkāršot uzņēmumu reģistrāciju un tiesību aktu saskaņošanu pasta pakalpojumu jomā.

Virzība nenotika *kapitāla brīvas aprites* jomā. Vajadzīga turpmāka tiesību aktu saskaņošana ar *acquis*, kā arī tiesību aktu saskaņošana visā valstī. *Muitas un nodokļu* jomā panāktais progress bija labs, bet nevienmērīgs. Ir svarīgi turpināt tiesību aktu saskaņošanu un spēju veidošanu, lai nodrošinātu efektīvu intelektuālā īpašuma tiesību īstenošanu un izpildi.

Bosnija un Hercegovina ir panākusi nelielu progresu attiecībā uz *konkurences* noteikumu izpildi. Nekāda virzība nav notikusi *publiskā iepirkuma* jomā, īpaši attiecībā uz likuma par publisko iepirkumu pilnīgu saskaņošanu. Progress turpinājās *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā.

Sociālās un nodarbinātības politikas jomās, kā arī sabiedrības veselības politikas jomā īpašs progress nav vērojams. Valsts mēroga stratēģijas dokumenti ir izstrādāti vai tiek sagatavoti, bet politikas virzieni un tiesību akti vēl ir sadrumstaloti. Ietvarlikumi un stratēģijas ir ieviestas *izglītības* jomā, bet vēl nav īstenotas. Zināms progress panākts *kultūras* jomā. Virzība turpinājās *pētniecības* jomā, un sākās sagatavošanas darbi Inovāciju savienībai. Tika turpinātas sarunas par pievienošanu *Pasaules Tirdzniecības organizācijai*.

Bosnija un Hercegovina ir guvusi nelielus panākumus, ieviešot Eiropas standartus vairākos *nozaru politikas virzienos*. Attiecībā uz *rūpniecību un maziem un vidējiem uzņēmumiem* (MVU) vēl jāpieņem valsts attīstības stratēģija, tostarp rūpniecības politikas elementi, un jāīsteno MVU stratēģija. Neliels progress panākts pārtikas nekaitīguma, veterinārās un fitosanitārās politikas, kā arī zivsaimniecības jomā. Virzība *lauksaimniecības un lauku attīstības* jomā vēl ir ierobežota. Ir būtiski panākt ciešāku sadarbību starp valsti un iestādēm, minētajās jomās saskaņojot tiesību aktus ar *acquis*. Procesa trūkums negatīvi ietekmēja lauksaimniecības produktu tirdzniecību.

Bosnijas un Hercegovinas sagatavošanās darbs *vides* jomā ir agrīnā posmā. Jāizveido valsts vides aģentūra, kā arī saskaņota tiesību aktu sistēma vides aizsardzības jomā. Administratīvās spējas ir vājas, un jānostiprina horizontālā un vertikālā komunikācija starp dažādām iestādēm. Attiecībā uz *klimata pārmaiņām* jāpieliek papildu pūles, lai pieņemtu valsts līmeņa stratēģiju klimata pārmaiņu jomā, saskaņotu tiesību aktus ar *acquis* un vairotu izpratni.

Bosnija un Hercegovina ir panākusi progresu *transporta* nozarē. Veikti daži pozitīvi pasākumi attiecībā uz Eiropas transporta tīklu, autoceļu un gaisa transporta, dzelzceļa un iekšējo ūdensceļu nozarē. Jāpieņem likums par bīstamu preču pārvadāšanu. Nav atrisināts jautājums par transporta infrastruktūras atjaunošanu. Sagatavošanās darbs *enerģētikas* jomā nav pavisam uz priekšu. Tā kā Bosnija un Hercegovina ir Enerģētikas Kopienas līguma dalībniece, tai jāīsteno attiecīgie ES tiesību akti enerģētikas jomā. Tika panākts neliels progress attiecībā uz elektroapgādi *Brčko* apgabalā, un tika uzsākta visaptveroša tiesību aktu pārskatīšana elektroenerģijas jomā visos valdības līmeņos. Lai garantētu elektroapgādes drošību, jānodrošina pilnībā funkcionējošs valsts mēroga pārvades uzņēmums un jāpieņem visaptveroša enerģētikas stratēģija.

Progress *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomā bija ierobežots. Arvien nav atrisināts jautājums par tiesību aktu saskaņošanu sabiedriskās apraides jomā. Nopietnas bažas joprojām rada neatrisinātās problēmas attiecībā uz Komunikāciju regulējošās aģentūras neatkarību, politiskais spiediens un valsts sabiedriskās apraides reformas īstenošanas lēnā gaita.

Zināmi panākumi vērojami *finanšu kontroles* jomā. Centrālās saskaņošanas vienības ir izveidotas valsts un iestāžu līmenī, kā arī uzsākta iekšējās revīzijas ieviešana. Turpmāk jāattīsta finanšu pārvaldība un kontroles sistēmas. Valsts līmeņa revīzijas biroja neatkarība arvien ir problemātisks jautājums. Zināmi panākumi vērojami *statistikas* jomā attiecībā uz klasifikācijām un reģistriem. Jāuzlabo nozaru statistika, piemēram, nacionālie konti vai uzņēmējdarbības un lauksaimniecības statistika. Nav pietiekami attīstīta sadarbība starp valsts statistikas iestādēm valsts un iestāžu līmenī un citām svarīgām valsts līmeņa aģentūrām.

Panākumi gūti dažādās jomā attiecībā uz *tiesiskumu, brīvību un drošību*. Vīzu politikas jomā uzmanība jāvelta prioritāriem jautājumiem. Vīzu režīma atvieglošanas nolīguma īstenošana starp ES un Bosniju un Hercegovinu, kā arī atpakaļuzņemšanas nolīguma īstenošana noritēja vienmērīgi. Attiecībā uz Bosnijas un Hercegovinas pilsoņiem, kuriem ir biometriskās pasēs, 2010. gada decembrī stājās spēkā bezvīzu režīms ieeļošanai Šengenas zonā.

Valsts sagatavošanās darbi *robežu pārvaldības, patvēruma un migrācijas jomā* ir pavisāzījušies uz priekšu. Turpināzās patvēruma un starptautiskās aizsardzības sistēmu, migrācijas plūsmu uzraudzības un sadarbības starp aģentūrām uzlabošanās. Tomēr dažās robežšķērsosanas vietās jānostiprina infrastruktūra. *Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas jomā* īpašs progress nav vērojams. Stratēģijas un rīcības plāna īstenošana attiecībā uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanu joprojām ir ierobežota. Neliels progress panākts cīņā pret *narkotikām*. Efektīva tiesiskā novērtējuma trūkums kavē cīņu pret narkotiku tirdzniecību, kas aizvien ir nopietna problēma.

Turpinās Bosnijas un Hercegovinas sagatavošanās darbi *policijas jomā*. Bosnijas un Hercegovinas policijas spēku sadrumstalotība joprojām apdraud efektivitāti, rezultātus, sadarbību un informācijas apmaiņu. *Cīņa pret organizēto noziedzību* vēl nav pietiekama, jo trūkst efektīvas koordinācijas starp tiesībaizsardzības aģentūrām. Organizētā noziedzība joprojām rada nopietnas bažas un ietekmē tiesiskumu un uzņēmējdarbības vidi. Jāpastiprina centieni apkarot *cilvēku tirdzniecību* un jānovērš nepilnības šādas tirdzniecības upuru noteikšanā. Bosnija un Hercegovina ir panākusi nelielu progresu terorisma apkarošanā. Tika atkārtoti izveidota kopīga darba grupa. Jāuzlabo terorisma novēršanas un apkarošanas stratēģijas īstenošana.

Turpināzās sagatavošanās darbi *personas datu aizsardzībai*, bet turpmāki centieni jāvelta tiesību aktu izpildes jomā un lai nodrošinātu uzraudzības aģentūras neatkarību. Labi funkcionējoša personas datu aizsardzība ir svarīga, lai Bosnija un Hercegovina noslēgtu nolīgumus ar Eiropu un *Eurojust*.

Kosova

Kosovas politikā laikposmā no 2010. gada oktobra līdz 2011. gada aprīlim notika parlamenta un prezidenta vēlēšanas. Vēlēšanu organizēšanā bija novērojami nopietni trūkumi un tehniskas grūtības. Februārī tika izveidota jauna koalīcijas valdība, un aprīlī tika ievēlēts prezidents.

Valsts prezidents un valdība ir izrādījusi apņemšanos īstenot Eiropas darba kārtību. Ir nostiprināta ar ES saistītu reformu koordinācija. Vēlēšanu dēļ kavēzās daudzu svarīgu reformu īstenošana. Patlaban ir vajadzīgas ilgtspējīgas pūles, lai paātrinātu reformas un tās efektīvi īstenotu. Valsts pārvalde un tiesu iestādes ir vājas. Jāpaveic daudz vairāk, lai novērstu organizēto noziedzību un korupciju, tostarp publiskā iepirkuma jomā. Arī ekonomikas situācija ir nopietna, un valdībai ir jāveic steidzami pasākumi, lai uzlabotu budžeta situāciju, cieši sadarbojoties ar Starptautisko Valūtas fondu. Raugoties no pozitīvāka skatpunkta, Kosova turpināja centienus tās galvenajās Eiropas darba kārtībā noteiktajās jomās, piemēram, vīzu un tirdzniecības jautājumos.

Pamatojoties uz ANO Ģenerālās asamblejas 2010. gada 9. septembrī pieņemto rezolūciju, kuru kopīgi izstrādāja Serbija un 27 ES dalībvalstis, martā sākās dialoga process starp Belgradu un Prištinu. Līdz septembrim tas tika vadīts kopumā konstruktīvā atmosfērā, kā rezultātā tika panākta vienošanās vairākos jautājumos: preču un personu brīva aprīte,

civilreģistrs un kadastrs. Līdz šim panākie nolīgumi jāīsteno godprātīgi. Jāpanāk papildu rezultāti, lai prioritārā kārtā īstenotu iekļaujošas un funkcionālas reģionālās sadarbības principus, kā arī lai nodrošinātu ilgtspējīgus risinājumus ar ES *acquis* saistītajos jautājumos, piemēram, enerģētikas un telekomunikāciju nozarē.

Pārskata laikā uzlabojās Serbu kopienas integrācija *Ibër/Ibar* upes dienvidos. Serbi izmantoja tiesisko satvaru, kas aizsargā viņu tiesības. Pieauga serbu dalība vēlēšanās, kā arī tautas skaitīšanā. Serbijas atbalstīto skolu pasniedzēji sāka parakstīt līgumus ar Kosovā pašvaldības izglītības nodaļām.

Ziemeļkosovā Serbijas atbalstītās struktūras turpināja darboties, un integrācija neatīstījās. Serbijas atbalstītās pašvaldības iebilda pret tautas skaitīšanu ziemeļos, un vispārējās vēlēšanās Serbu vēlēšanu aktivitāte Ziemeļkosovā bija zema. Serbi ziemeļos arī apstrīdēja *EULEX* pilnvaras. Situācija Ziemeļkosovā un robežu/robežas kontroles jautājums izraisīja vardarbību, kā rezultātā jūlijā un septembrī daudzi guva ievainojumus un viens cilvēks gāja bojā. Minētās situācijas dēļ no Kosovā vadības biežāk izskanēja naidu kurinoši izteikumi. Lai mazinātu spiedienu Ziemeļkosovā, visām pusēm jāsniedz savs ieguldījums, dodot piekrišanu preču un personu brīvai aprītei par labu attiecīgā reģiona iedzīvotājiem.

Iestādes sadarbojas ar *EULEX*, lai izmeklētu sūdzības rezolūcijā, ko pieņēma Eiropas Padomes parlamentārā asambleja, par necilvēcīgu izturēšanos pret cilvēkiem un cilvēku orgānu nelegālo tirdzniecību Kosovā. Kosovā iestādēm arī jānodrošina konsekventa un efektīva sadarbība ar *EULEX* visās tās pilnvaru jomās.

Attiecībā uz **demokrātiju un tiesiskumu** īpaši tiesiskums aizvien rada nopietnas bažas, un Kosovā valdībai, asamblejai un tiesu iestādēm steidzami jāvelta uzmanība šim jautājumam.

Asamblejas pilnvaras ceturto reizi piešķīra 21. februārī pēc vispārējām vēlēšanām. Vēlēšanu procesā tika novēroti nopietni trūkumi. Kosovā jāveic steidzami pasākumi, lai novērstu nepilnības, vienkāršojot sistēmu, ievērojot starptautiskos standartus, kā arī izmeklējot un tiesā izskatot vēlēšanās novērotos pārkāpumus. Asambleja pieņēma budžetu un virkni likumu par svarīgām reformām, kas attiecas uz Eiropas darba kārtību. Asamblejas spējas veikt tiesību aktu projektu pārbaudi un valdības darbs arvien ir vājš. Pastāv bažas par to, ka asamblejas statūti ne vienmēr tiek ievēroti.

Jauna koalīcijas *valdība* sāka darbu 22. februārī. Martā valdība pieņēma tiesību aktu, ar ko izveido un nostiprina Eiropas integrācijas nodaļu funkciju ministrijās. Eiropas integrācijas ministrija nostiprināja savu pozīciju kā Eiropas darba kārtības un līdzekļu devēju koordinatore un pieprasīja paātrināt reformas. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai noteiktu konkrētus mērķus un izmērāmus rezultātus, kas labāk palīdzētu valdībai veikt reformas. Turpinājās centieni decentralizācijas jomā. Valdībai ir jārod risinājumi nesen izveidotu serbu vairākuma pašvaldību ilgtermiņa ilgtspējībai. Vienlaikus Kosovā turpināja darboties Serbijas atbalstītās struktūras, kavējot decentralizācijas pilnīgu īstenošanu.

Nelieli panākumi gūti attiecībā uz *valsts pārvaldes reformu*. Regulatīvā sistēma tika nostiprināta, bet tā vēl ir jāpilnveido. Vēl nav īstenota pārskatītā valsts pārvaldības stratēģija 2010.–2013. gadam. Valsts pārvaldes reforma aizvien ir svarīga problēma, un valsts pārvalde ir ļoti vāja. Ombuda birojam nepietiek pienācīgu līdzekļu, telpu un politiskā atbalsta.

Ir gūts progress attiecībā uz *tiesu iestāžu sistēmu*, īpaši Konstitucionālajai tiesai pieņemot svarīgus spriedumus. Asambleja pieņēma svarīgus tiesību aktus, piemēram, likumus par

liecinieku aizsardzību, par juridisko personu krimināltiesisko atbildību par kriminālnoziedzīgiem un likumu par starptautisko tiesisko sadarbību. Jāturpina reformu process. Apmierinošā līmenī turpinās četru reformu likumu īstenošana, kuri pieņemti iepriekšējā pārskata laikposmā. Tieslietu ministrijas starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļa pastiprināja savas spējas un profesionāli izskatīja lietas. Kosovas Tiesu padome sāka risināt prioritāros jautājumus. Amatā tika iecelti visi deviņi Kosovas Prokuroru padomes locekļi, un darbību sāka padome. Tika paaugstinātas tiesnešu un prokuroru algas. Tajā pašā laikā Kosovas tiesu iestāžu sistēma ir vāja. Aizvien ir būtisks neizskatīto lietu skaits. Joprojām tiek ziņots par tiesnešiem izteiktajiem draudiem un to iebiedēšanu, un nopietnas bažas rada politiskā iejaukšanās tiesu iestāžu darbā. Ir vajadzīga prokuroru un tiesnešu aktīvāka pieeja, lai izmeklētu un pieņemtu lēmumus organizētās noziedzības un korupcijas lietās. Pastāv nopietnas bažas par pārrēķināmību, īstenojot likumu par apžēlošanu.

Kosova ir panākusi nelielu progresu *korupcijas* apkarošanā, īpaši sākot risināt dažas no korupcijas lietām. Korupcija aizvien dominē daudzās jomās un joprojām ir nopietna problēma, kas arī ietekmē pilsoņu pieeju pakalpojumiem. Tika nostiprināta korupcijas apkarošanas darba grupa. Tika uzlabots tiesiskais satvars cīņā pret korupciju, pieņemot vairākus svarīgus likumus, pat ja tas vēl nav pabeigts un ir vēl jānostiprina. Likumā par politisko partiju finansēšanu ir būtiskas nepilnības un ir jāuzlabo arī tā īstenošana. Bažas aizvien rada iepirkuma noteikumu pārkāpumi saistībā ar korupciju. Aktīvu deklarāciju jomā joprojām pastāv neatbilstības starp deklarētajiem aktīviem un faktiskajiem ienākumiem.

Kosovas konstitūcijā iestrādāti stingri noteikumi, lai garantētu starptautiskos standartus *cilvēktiesību un cieņas pret mazākumtautībām un to aizsardzības* jomā. Dažādas iestādes, kas atbild par pamattiesību veicināšanu, izpildi un uzraudzību, pienācīgi nekoordinē savas darbības. Valdības izpildvaras iestādēm nav pietiekamu spēju, to atbildības jomas un pilnvaras ir vāji definētas, un tās bieži vien dublējas ar citu iestāžu pienākumiem. To politiskā un praktiskā ietekme ir ierobežota. Ir jāpaveic vairāk, lai izmantotu tiesiskos un administratīvos līdzekļus, novēršot cilvēktiesību pārkāpumus. Ir uzlabojusies serbu kopienas locekļu integrācija, īpaši *Ibër/Ibar* upes dienvidos. Jāpieliek lielākas pūles, lai izskatītu serbu vajadzības visā Kosovā, bet īpaši ziemeļu daļā.

Ierobežots progress ir panākts *civilo un politisko* tiesību jomā. Jāturpina valdības centieni attiecībā uz *spīdzināšanas un ļaunprātīgas izturēšanās* novēršanu. Jāveic papildu pasākumi, lai novērstu *nesodāmību*. Dažos *cietumos* jārisina jautājums par pārlīvētību un vietas trūkumu. *Tiesu pieejamība* nav pilnībā garantēta, īpaši *Mitrovicē/Mitrovica* pilsētas ziemeļu daļā, kur apgabaltiesa darbojas ar ierobežotām spējām kopā ar *EULEX*. Tas apdraud tiesiskumu šajā Kosovā daļā.

Attiecībā uz *vārda brīvību* ir panākts ierobežots progress. Plašsaziņas līdzekļu īpašumtiesību pārrēķināmību garantē likums, un likums ir pareizi izpildīts. Žurnālisti joprojām saskaras ar politisko spiedienu un draudiem. Nav garantēta sabiedriskās raidorganizācijas (*RTK*) neatkarība un objektivitāte. *Biedrošanās un pulcēšanās brīvība* lielā mērā ir ievērota. Tiesības apvienoties ir nodrošinātas, pieņemot grozījumus likumā par apvienošanās brīvību nevalstiskās organizācijās. Būtiski jāuzlabo vide, kurā darbojas *pilsoniskā sabiedrība*. Valdībai labāk jāizmanto pilsoniskās sabiedrības pieredze.

Vārda, apziņas un reliģijas brīvības jomā policija turpināja labi pārvaldīt atbildības par vēsturiskajām un reliģiskajām vietām, tostarp Serbijas pareizticīgo vietām nodošanu no *KFOR*. Kosova ir guvusi panākumus, atjaunojot serbu pareizticīgo vietas, sadarbojoties ar attiecīgajiem baznīcas un Serbijas iestāžu pārstāvjiem.

Vajadzīgi turpmāki centieni, lai pilnībā garantētu *ekonomiskās un sociālās tiesības*. Zināmi panākumi vērojami attiecībā uz *sieviešu tiesībām*, īpaši palielinot to pārstāvību politikā un uzlabojot tiesību aktu sistēmu, lai garantētu to tiesības. Jānostiprina attiecīgās iestādes un jāpalielina budžets, lai īstenotu tiesību aktus. Līdz ar nepilngadīgo tiesību kodeksa īstenošanu ir uzlabojusies *bērnu tiesību aizsardzība*. Tika izveidota Bērnu aizsardzības un tiesību padome. Bērnu aizsardzība aizvien ir vāja, un bērnu nabadzības līmenis ir augsts. Neliels progress panākts attiecībā uz *sociāli neaizsargātajām grupām un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām*. Tika publicēts ziņojums par rīcības plāna īstenošanu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Šajā nozarē jāuzlabo rīcības plāna un attiecīgo tiesību aktu īstenošana, īpaši pašvaldības līmenī un skolēniem ar īpašām vajadzībām nodrošinot pieeju skolām.

Valdība veica izpratnes veicināšanas kampaņas par *diskriminācijas novēršanas likumu*. Diskriminācija aizvien rada bažas. Attiecībā uz *darba un arodbiedrību tiesībām* ir panākts neliels progress. Tika pieņemts darba likums, kā arī likums par arodbiedrībām un likums par Ekonomikas un sociālo padomi. *Īpašuma tiesību* jomā progress ir bijis mainīgs. Tika uzlabota tiesību aktu sistēma, un tika iecelts īpašumu tiesību koordinators. Ievērojams neizskatīto lietu skaits šajā jomā liedz cilvēkiem izmantot savas īpašumtiesības. Jāpieliek lielākas pūles, lai īstenotu spēkā esošos tiesību aktus.

Kosova ir panākusi zināmu progresu attiecībā uz *mazākumtautību un kultūras tiesību ievērošanu un aizsardzību*. Nesen izveidotās serbu vairākuma pašvaldības saskaras ar daudzām problēmām, piemēram, zemes pārvaldību. Ierobežots progress ir panākts attiecībā uz *mazākumtautību kopienu pieeju izglītībai*. Serbu kopiena *Ibër/Ibar* upes ziemeļos un dienvidos aizvien izmanto mācību grāmatas un izglītības sistēmu, ko nodrošina Serbija. Kosovos iestādēm jāpiedāvā alternatīva un jāattīsta mācību programma serbiem. Serbu valoda nav pieejama kā otra oficiālā valoda skolās, kas atrodas ārpus apgabaliem, kurus pārsvarā apdzīvo serbi. Attiecībā uz *valodu izmantošanu* gūtie panākumi ir nelieli. Pamata tiesību aktu īstenošana ir neatbilstoša. Nav ieviesti daudzvalodu sabiedriskie pakalpojumi. Ir uzlabojusies situācija attiecībā uz serbu *mazākumtautību plašsaziņas līdzekļiem*, īpaši līdz ar kanāla „TV Mreža” darbības uzsākšanu.

Attiecībā uz romu, ashkalu un ēģiptiešu ģimeņu pārvietošanu no svina piesārņotajām teritorijām 2010. gada oktobrī tika slēgta *Česmin Lug/Česmin Lug* nometne. *Osterode* nometne nav slēgta, jo *Mitrovicē/Mitrovica* pilsētas ziemeļu daļā netika piešķirta alternatīva valsts zeme. Valdība ir veicinājusi minēto kopienu pilsoņu reģistrāciju, tostarp organizējot bezmaksas reģistrēšanos. Tika publicēts ziņojums par romu, ashkalu un ēģiptiešu kopienu integrācijas stratēģijas īstenošanu. Vienlaikus joprojām nopietnas problēmas rada minēto kopienu dzīves apstākļi un to pieeja nodarbinātībai, izglītībai, veselības aprūpei un sociālajai aizsardzībai.

Bēgļu un iekšēji pārvietoto personu atgriešanās Kosovos iestādēm vēl ir risināms jautājums. Valsts budžets, kas piešķirts minētajam mērķim, tika samazināts par 40 % un ir ļoti zems. Tādi jautājumi kā aizkavējusies lietu izskatīšana par īpašuma atgriešanu un ekonomisko iespēju trūkums joprojām ir galvenie šķēršļi, lai bēgļi brīvprātīgi un ilgtspējīgi atgrieztos. Daudzas iekšēji pārvietotās personas aizvien dzīvo smagos apstākļos. Attiecībā uz *kultūras tiesību* izpildi gūtie panākumi ir ierobežoti. Ir uzlabojusies sadarbība starp attiecīgajām ministrijām un centrālajām un pašvaldības struktūrām. Tiesību akti kultūras mantojuma aizsardzības jomā un minēto tiesību aktu īstenošana joprojām ir vāja.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* Kosova turpina sadarboties ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai. *EULEX* veica

vairākas operācijas, tostarp arestus un galīgos spriedumus kara noziegumu lietās, dažās no tām bija iesaistītas vecākās politiskās amatpersonas, tostarp bijušais ministrs. Svarīgs notikums ir likums par pazudušām personām, ko pieņēma augustā. Minētais likums garantē, ka tiek atzītas ģimeņu tiesības zināt, tiesības uz kompensāciju, kā arī nodrošina pazudušo personu juridisko statusu. Valdībai ir jāpalielina centieni sniegt informāciju un līdzekļus, lai noskaidrotu pazudušo cilvēku likteni. Eiropas Padomes parlamentārās asamblejas janvāra rezolūcijā tika ietvertas nopietnas apsūdzības saistībā ar 1999. gada konfliktu. Lai izmeklētu minētās apsūdzības, *EULEX* ir izveidojusi darba grupu, kas strādā Briselē un kurai ir sadarbības birojs Prištinā. Šajā izmeklēšanā iestādes sadarbojas ar *EULEX*.

Kosova piedalījās Reģionālās sadarbības padomes sanāksmē Melnkalnē jūnijā pirmo reizi kopš 2010. gada vasaras. Kosova veiksmīgi organizēja CBTN sanāksmes 2011. gadā. Belgradas un Prištinā dialoga ietvaros ir panākta vienošanās par muitas zīmogiem. Jāpanāk vienošanās par ilgtspējīgu risinājumu Kosovai dalībai reģionālajos forumos. Visām iesaistītajām pusēm pilnībā jāīsteno iekļaujošas un funkcionējošas reģionālās sadarbības principi.

Kosovas **ekonomiku** aizvien raksturo svārstīga izaugsme un būtiskas iekšējās un ārējās nelīdzsvarotības, ko pasliktināja neparedzama fiskālās politikas nostāja. Augstais inflācijas līmenis un nefunkcionējošs darba tirgus rada lielas problēmas ekonomikas un sociālajai kohēzijai. *Ad hoc* pasākumu kopums un saistību trūkums no iestāžu puses neļāva īstenot ar Starptautisko Valūtas fondu (SVF) noslēgtās rezerves vienošanos. Jaunā vienošanās ar SVF par līdzekļu nepiešķiršanu, kas turpināsies līdz 2011. gada beigām, ir svarīga pārbaude Kosovai, lai atgūtu ticamību ekonomikas un fiskālajā politikā. Lielā nenoteiktība aizvien bija šķērslis privātā sektora attīstībai. Uzņēmumi saskaras ar vāju pārvaldību, uzticamas elektropadeves trūkumu, slikti kvalificētiem strādniekiem, vāju infrastruktūru un nepilnīgu tiesiskumu.

Attiecībā uz **ekonomikas kritērijiem** Kosova nav guvusi nekādus panākumus funkcionējošas tirgus ekonomikas izveidē. Vajadzīgas vērienīgas reformas un ieguldījumi, lai valsts spētu ilgtermiņā tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus spēku iedarbību Eiropas Savienībā.

Monētārā sistēma turpināja darboties samērā labi, lai gan var veikt uzlabojumus, īpaši finanšu nozares regulēšanā un uzraudzībā. Finanšu starpniecība turpināja padziļināties, un banku nozare saglabāja stabilitāti un bija peļņu nesoša, neraugoties uz pieaugošo skaitu ienākumus nenesošu kredītu. Zināms progress panākts, veicot privatizācijas procesu.

Makroekonomikas politikas risinājumu pareizu darbību aizvien vairāk apdraudēja neparedzama fiskālā politika, neilgtspējīgs valdības izdevumu pieaugums un ierobežotas finansēšanas iespējas. Vāja pārvaldība un *ad hoc* pasākumi negatīvi ietekmē privāto sektoru, un dziļas strukturālas problēmas turpina kavēt ekonomikas attīstību. Inflācija bija augsta un svārstīga. Bezdarba līmenis aizvien ir ļoti augsts, un nav radīts pietiekams skaits darbavietu, lai samazinātu spiedienu darba tirgū un piedāvātu nodarbinātības iespējas, īpaši jaunajiem tirgus dalībniekiem. Ārējās nelīdzsvarotības arī bija augstas, īpaši preču tirdzniecībā, un ražošanu veicinošas ārvalstu ieguldījuma plūsmas bija ierobežotas. Valsts elektroenerģijas uzņēmums turpināja saņemt ievērojamas subsīdijas no valsts budžeta un izdevumus, kuri paredzēti uzņēmuma ieguldījumu programmas finansēšanai. Vājais tiesiskums un problēmas, kas saistītas ar īpašumtiesībām, turpināja negatīvi ietekmēt uzņēmējdarbības vidi. Ēnu ekonomika joprojām rada nopietnas problēmas.

Saistībā ar vēlēšanu kampaņu pirms agrīnām vispārējām vēlēšanām, kam sekoja process, lai izveidotu jaunu valdību un ievēlētu prezidentu, asamblejai un valdībai bija maz laika, lai pieņemtu tiesību aktus un politikas virzienus saskaņā ar **Eiropas standartiem**. Progress bija mainīgs. Kapitāla plūsmas sistēma ir labi attīstīta. Kosova ir panākusi progresu patvēruma un migrācijas jomā, īpaši repatriēto personu atpakaļuzņemšanā un atkārtotā integrēšanā.

Zināmi panākumi gūti tiesību aktu jomā attiecībā uz konkurences politiku, enerģētikas nozari un informācijas sabiedrību, un plašsaziņas līdzekļiem. Zināmi panākumi gūti šādās nozarēs: nodokļi, intelektuālā īpašuma tiesības, nodarbinātība, sociālā politika un sabiedrības veselība, finanšu kontrole, statistika, robežu pārvaldība un cilvēku tirdzniecības apkarošana. Turpmāk jāattīsta transporta infrastruktūra. Ierobežoti rezultāti ir sasniegti vides, lauksaimniecības un pārtikas nekaitīguma jomā, narkotiku tirdzniecības, organizētās noziedzības apkarošanā un cīņā pret terorismu. Maz ir darīts, lai saskaņotu tiesību aktus ar *acquis* šādās jomās: personu pārvietošanās, pakalpojumi un tiesības veikt uzņēmējdarbību, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošana un personas datu aizsardzība.

Attiecībā uz ES **iekšējo tirgu** zināms progress gūts saistībā ar tiesību aktiem, kas attiecas uz preču brīvu apriti. Neliels progress ir vērojams *atbilstības novērtēšanas, metroloģijas un tirgus uzraudzības* jomā. Ierobežots progress ir panākts *standartizācijas* jomā. Netika panākts progress tiesību aktu jomā attiecībā uz *patērētāju aizsardzību*. Tiesību aktu tuvināšana ar ES *acquis* preču brīvas aprites jomā ir ierobežota. Šajā jomā vajadzīga tiesību aktu saskaņošanas procesa labāka koordinācija un stratēģija attiecībā uz visu *acquis*. Administratīvās spējas, vajadzīgā īstenošana un izpildes pasākumi nav pietiekami. Tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* *personu brīvas pārvietošanās, pakalpojumu brīvas aprites un uzņēmējdarbības tiesību* jomā, kā arī *uzņēmējdarbības tiesību* jomā ir agrīnā posmā. *Kapitāla plūsmas* sistēma ir ļoti liberāla un labi attīstīta. Ir vēlams veikt turpmākas reformas, lai ieviestu Bāzele II riska prasības un lai izveidotu tiesību aktu sistēmu pilnīgi saskaņā ar ES standartiem.

Kosovas tiesību akti *multas jomā* lielākoties ir saskaņā ar ES multas kodeksu. Jāturpina centieni attiecībā uz cīņu pret kontrabandu un viltošanu. Neatkarīgajai pārskatīšanas valdei jādarbojas efektīvāk un jāsamazina neizskatīto lietu skaits. Zināms progress panākts *nodokļu* jomā, kas galvenokārt attiecas uz reformu īstenošanu, lai atbalstītu nodokļu atbilstības stratēģiju. Administratīvās spējas, lai izpildītu nodokļu maksājumus un samazinātu lielu neformālo sektoru, aizvien ir vājas.

Neliels progress tiesību aktu jomā panākts attiecībā uz *konkurences politiku*, īpaši *pretmonopola politikas* jomā, kā arī *valsts atbalsta* jomā, jo ir pieņemts likums par valsts atbalstu. Tiek uzlabota pretmonopola politikas īstenošana. Progress ir gūts *publiskā iepirkuma* jomā, pieņemot grozīto likumu par publisko iepirkumu, kas ir solis pretim tiesību aktu saskaņošanai ar ES standartiem. Ir jāpildinveido tiesību aktu sistēma un jāuzlabo sadarbība starp attiecīgajām iestādēm.

Nelieli panākumi gūti *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā, īpaši attiecībā uz *rūpnieciskā īpašuma tiesībām*. Tiesību aktu sistēma vēl nav pabeigta, un intelektuālā īpašuma tiesību noteikumu izpilde nav pietiekama. Neliels progress panākts, saskaņojot tiesību aktus ar ES standartiem *nodarbinātības, sociālās un sabiedrības veselības politikas* jomā. Šo pamata tiesību aktu īstenošana ir svarīga, lai palīdzētu bezdarbniekiem un citām neaizsargātajām grupām uzlabot to dzīves apstākļus. Administratīvās spējas šajās jomās arī ir ļoti ierobežotas, īpaši pašvaldības līmenī. Neliels progress ir panākts, saskaņojot tiesību aktus ar Eiropas standartiem *izglītības un pētniecības* jomā. Jānostiprina spējas centrālajā un pašvaldību līmenī, lai nodrošinātu efektīvu tiesiskā un stratēģiskā satvara īstenošanu. Pētniecības un

inovāciju jomā gūtie panākumi ir nelieli. Nopietni jāstrādā, lai izveidotu vajadzīgās pētniecības un inovāciju spējas. Tiesību aktu sistēmas īstenošana jāuzlabo, cita starpā uzlabojot koordināciju starp centrālajām un vietējām struktūrām. Lai pilnībā izmantotu līdzekļu devēju atbalstu, izglītības un pētniecības projektiem jāpiešķir pienācīgi cilvēkresursi.

Attiecībā uz nozaru politiku jāpieņem MVU paredzētais īstenošanas plāns un rūpniecības stratēģijas, jāpiešķir pienācīgs budžets un jānostiprina atbildīgās iestādes. Koordinācija un sadarbība starp ieinteresētajām aprindām aizvien ir problemātiska. Kosova ir panākusi ierobežotu progresu *lauksaimniecības* un *pārtikas nekaitīguma* jomā. Ir vēltītas pūles, lai attīstītu administratīvās spējas, īpaši pārtikas nekaitīguma jomā. Galvenokārt nepietiekamu budžeta līdzekļu dēļ ierobežots progress panākts, nostiprinot tiesību aktu un administratīvo sistēmu *vides* un *klimata pārmaiņu* jomā.

Turpmāk jāattīsta *transporta* infrastruktūra. Bažas joprojām rada Kosovas galvenais autoceļu infrastruktūras projekts, autoceļa būvniecība no Kosovas līdz Albānijas robežai, tā neproporcionāli augsto izmaksu, kā arī ilgtermiņā nepieciešamā ieguldījuma līmeņa dēļ. Nelieli panākumi ir gūti *aviācijas* jomā.

Enerģētikas nozarē neliels progress panākts, saskaņojot tiesību aktus un īstenojot Enerģētikas Kopienas līgumu. Lai piesaistītu ieguldījumu, nepārtraukti jāvelta centieni, lai uzlabotu elektroenerģijas rēķinu piestādīšanu un strāvas raksturlielumu noņemšanu, kā arī jāievieš nesubsidizēts, izmaksas atspoguļojošs tarifs. Kavējās Kosovas plānotās jaunās elektrostacijas īstenošana. Tas ietekmēja grafiku, kurā bija paredzēts slēgt smagi piesārņojošo Kosovas A elektrostaciju. Atšķirīgo viedokļu dēļ par tās statusu Kosova arvien nespēj piedalīties reģionālajos jaudas pārnese mehānismos. Tas apdraud Kosovas energosistēmu un nozīmē to, ka Kosova zaudē ienākumus no tranzīta.

Informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu jomā Kosova ir pieņēmusi dažus noteikumus par telekomunikācijām, lai piemērotu ES standartus. Svarīgi likumi par valsts raidsabiedrības ilgtspējīgu finansējumu un par Neatkarīgu plašsaziņas līdzekļu komisiju tika dzēsti no asamblejas darba kārtības, jo tie neatbilda ES standartiem, kā arī neaizsargāja minētās komisijas un valsts raidsabiedrības neatkarību. Abi jautājumi jārisina steidzamā kārtā.

Zināms progress ir panākts *finanšu kontroles* jomā. Valsts iekšējās finanšu kontroles prakse aizvien ir agrīnā posmā. Budžeta organizācijās jāvairo vadītāju izpratne par finanšu pārvaldības un kontroles nozīmīgumu. *Statistikas* jomā Kosova ir panākusi zināmu progresu, īpaši apmierinoši veicot tautas un mājokļu skaitīšanu.

Kosovas progress **tiesiskuma, brīvības un drošības** jomā bija mainīgs. Iekšlietu ministrija veica pasākumus, lai izsniegtu biometriskās pases. Labs progress ir panākts, pieņemot pienācīgus tiesību aktus un uzlabojot pilsoņu reģistru uzticamību. Vēl jāvelta centieni, lai nodrošinātu dokumentu drošību.

Zināms progress ir panākts *robežu pārvaldības* jomā. Tika izveidota kopīga darba grupa, kurā iesaistīta muita un policija, lai apkarotu pārrobežu noziedzību. Aģentūras organizēja kopīgas patruļas uz robežas un kopīgas operācijas robežšķērsošanas punktos. Kopīgas un sinhronizētas policijas patruļas tika organizētas kopā ar kolēģiem no Albānijas un Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas. Policija pārņēma papildu pienākumus no *KFOR*, lai aizsargātu zaļo robežu ar Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku un Melnkalni. Jāuzlabo robežpārbaužu kvalitāte un konsekvence.

Progress ir panākts *patvēruma* jomā. Kosova ir saskārusies ar lielāku patvēruma meklētāju skaitu. Tika pieņemti daudzi lēmumi par patvēruma pieteikumiem. Patvēruma procedūrā aizvien ir nepilnības, īpaši attiecībā uz tulkošanas pakalpojumu nodrošināšanu, personu izcelsmes noteikšanu un apelācijas procedūrām. Kosova ir panākusi progresu *migrācijas* jomā. Tā turpināja parakstīt jaunus atpakaļuzņemšanas nolīgumus ar Eiropas valstīm. Pilsonības, patvēruma un migrācijas nodaļa turpināja efektīvi izskatīt atpakaļuzņemšanas pieteikumus, kas saņemti no Eiropas valstīm. Kosova ir panākusi ievērojamu progresu attiecībā uz repatriēto personu atkārtotu integrāciju, tostarp pašvaldības līmenī. Vajadzīgi ilgtspējīgi centieni, lai nodrošinātu efektīvu īstenošanu.

Kosova ir panākusi ierobežotu progresu *nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas* un ekonomikas/finanšu noziedzības apkarošanas jomā. Ir sākusies pakāpeniska finansiālās izmeklēšanas centra pienākumu nodošana Kosovai no *EULEX*. Kosovai spējas veikt izmeklēšanu un tiesvedību ekonomiskās noziedzības jomā aizvien ir ierobežotas. Nopietnas bažas joprojām rada ekonomikas/finanšu noziedzība un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana.

Policija palielināja konfiskāciju un arestu skaitu par noziegumiem saistībā ar narkotiskajām vielām, tostarp narkotiku tirdzniecību, bet konfiscētie apjomi aizvien ir ierobežoti. Būtiski jāuzlabo centieni apkarot *narkotiku tirdzniecību*, lai aptvertu to problēmu apjomu, ar ko saskaras Kosova. Zināms progress ir panākts *kārtības uzturēšanas* jomā. Policija no *KFOR* pārņēma aizvien vairāk pienākumu. Patlaban policijai jāatrisina strukturālas un organizatoriskas problēmas un jāuzlabo savas spējas apkarot sarežģītus organizētās noziedzības veidus.

Ierobežots progress panākts cīņā pret *organizēto noziedzību*. Organizētās noziedzības lietās ir sasniegts zināms skaits izmeklēšanu, arestu, apsūdzību un galīgo spriedumu. Lai apkarotu organizēto noziedzību, tiesībsardzības aģentūrām un tiesu iestādēm jāpieņem aktīvāka pieeja. Jānostiprina cilvēkresursi un tehniskās spējas, un būtiski jāuzlabo izmeklēšanu kvalitāte. Kosovai spējas apkarot organizēto noziedzību aizvien ir agrīnā posmā. Vajadzīgi nopietni centieni, lai risinātu šo problēmu. Kosova ir panākusi nelielu progresu, apkarojot *cilvēku tirdzniecību*. Identificēto upuru skaits pārskata laikposmā nedaudz palielinājās. Tika pieņemta stratēģija un rīcības plāns 2011.–2014. gadam par cilvēku tirdzniecības apkarošanu. Uzlabojās tās policijas nodaļas efektivitāte, kas atbild par izmeklēšanu cilvēku tirdzniecības lietās. Tajā pašā laikā Kosovai prokuroru un tiesu spējas izmeklēt, izskatīt un piespriest spriedumus cilvēku tirdzniecības lietās aizvien ir vājas.

Kosova ir panākusi ierobežotu progresu *cīņā pret terorismu*. Kosovai spējas īstenot attiecīgos tiesību aktus un stratēģijas dokumentus, piemēram, likumu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanu, terorisma apkarošanas stratēģiju un citus, aizvien ir vājas. Maz ir panākts attiecībā uz *personas datu aizsardzību*, un tas rada nopietnas bažas.

Turcija

Turcija turpina apmierinoši īstenot **politiskos kritērijus**. 2011. gada 12. jūnijā notika brīvas un godīgas parlamentārās vēlēšanas. Valdība sāka īstenot 2010. gada konstitucionālo reformu paketi. Dominējošajā politiskajā vidē trūkst pienācīga dialoga un kompromisa politisko partiju starpā, un attiecības starp galvenajām iestādēm ir saspringtas, šī atmosfēra kavēja reformu procesa turpināšanu. Pēc vēlēšanām tika uzsākts jauns process, lai veiktu reformas konstitūcijā. Vajadzīgi būtiski centieni, lai garantētu pamattiesības vairumam jomu. Tas jo īpaši

attiecas uz vārda brīvību, kur nopietnas bažas radīja vairākas tiesvedības pret rakstniekiem un žurnālistiem, kā arī joprojām bieži neproporcionālie tīmekļa vietņu aizliegumi.

Attiecībā uz **demokrātiju un tiesiskumu** *Ergenekon* lietas un citu iespējamo lietu izskatīšana apsūdzībās par plāniem rīkot apvērsumu pret valdību vēl ir iespēja Turcijai atklāt iespējamās noziedzīgās darbības pret demokrātiju un tādējādi stiprināt uzticību tās demokrātisko iestāžu un tiesiskuma pareizai darbībai. Nopietnas bažas bija par izmeklēšanu organizēšanu, tiesvedības norisi un kriminālprocesu piemērošanu, kas apdraud aizsardzības tiesības un ietekmēja izskatāmo lietu leģitimitāti.

Attiecībā uz *valsts pārvaldes reformu* zināms progress panākts tiesību aktu reformā. Jāvelta uzmanība, lai izveidotu ombuda iestādi. Lai īstenotu valsts pārvaldes reformu un decentralizāciju, nepieciešams lielāks politiskais atbalsts.

Labs progress panākts, konsolidējot *civilās kontroles pār drošības spēkiem* principu. Īpaši tika pastiprināta civilā kontrole pār militārajiem izdevumiem. Augstākās militārās padomes lēmumi tika nodoti civilai tiesiskai pārskatīšanai. Vēl jāveic papildu reformas, lai konsolidētu civilo kontroli iekšējā drošības sektorā, īpaši žandarmērijā, un turpinātu virzību militārās tiesvedības sistēmas jomā.

Panākumi ir gūti *tiesu iestāžu* jomā. Tiesību aktu pieņemšana par Tiesnešu un prokuroru augsto padomi un Konstitucionālo tiesu nodrošina sistēmu tiesu iestāžu uzlabotai neatkarībai un objektivitātei. Ir veikti pasākumi, lai uzlabotu tiesu iestāžu efektivitāti un risinātu jautājumu par aizvien pieaugošo neizskatīto lietu skaitu. Papildu pasākumi jāveic visās jomās, tostarp kriminālās tiesvedības sistēmā. Turcijai ir liels apjoms neizskatītu smagu kriminālnoziedzumu, tomēr lielai daļai ieslodzīto vēl nav piespriests galīgais spriedums. Turklāt jāuzrauga īstenošana, jo līdz šim veiktie pasākumi ir sadalījuši valsts tiesību jomas pārstāvjus un pilsonisko sabiedrību. Tiesvedība nav pietiekami pārredzama. Tiesas un prokuratūras nesniedz informāciju ieinteresētajām personām vai sabiedrībai kopumā par sabiedrības interešu jautājumiem. Jāpārskata tiesu iestāžu reformas stratēģija, piedaloties visām ieinteresētajām pusēm, Turcijas tiesību jomas pārstāvjiem un pilsoniskajai sabiedrībai.

Minētās stratēģijas un *korupcijas apkarošanas* rīcības plāna īstenošana ir agrīnā posmā. Korupcija joprojām dominē daudzās jomās. Lielas problēmas joprojām rada pārredzamības trūkums attiecībā uz politisko partiju finansēšanu un imunitātes darbības jomu. Ir vajadzīgs lielāks politiskais atbalsts, lai stiprinātu un īstenotu pamata tiesību aktus korupcijas apkarošanās jomā. Attiecībā uz izmeklēšanu par labdarības sabiedrību *Deniz Feneri* saistībā ar krāpšanas lietu Vācijā tika aizturēts bijušais Radio un televīzijas augstākās padomes (RTUK) vadītājs un televīzijas kanāla *Kanal 7* četras vecākās amatpersonas. Turcijai jāgūst rezultāti attiecībā uz izmeklēšanām, apsūdzībām un notiesāšanu korupcijas jomā.

Neliels progress panākts *cilvēktiesību un mazākumtautību aizsardzības* jomā. Tomēr vajadzīgi ievērojami centieni vairumā jomu, īpaši vārda brīvības un reliģiskās pārliecības brīvības jomā.

Attiecībā uz *starptautisku tiesību aktu ievērošanu cilvēktiesību jomā* gūti nelieli panākumi, īpaši ratificējot ANO Konvencijas pret spīdzināšanu fakultatīvo protokolu (OPCAT). Daudzas reformas netiek veiktas jau vairākus gadus. Tiesību aktus par pamattiesību aizsardzības iestādēm pilnībā jāaskaņo ar ANO principiem.

Turpinājās pozitīvā tendence *spīdzināšanas un ļaunprātīgas izmantošanas* novēršanā attiecībā uz tiesībsardzības ierēdņu veiktās ļaunprātīgas izmantošanas biežumu un smagumu. Minētie ierēdņi aizvien izmanto neproporcionālu spēku, īpaši ārpus oficiālajām aizturēšanas vietām. Tika saņemtas ticamas apsūdzības par fizisku ļaunprātīgu izturēšanos, kas attiecās galvenokārt uz pārmērīgu spēka lietošanu aresta laikā. Progress nav panākts *nesodāmības* jautājuma risināšanā, tostarp tiesā iesūdzēto lietu izskatīšanā par iespējamo ļaunprātīgo izturēšanos.

Attiecībā uz *cietumiem* ieslodzīto skaita palielināšanās rada nopietnu pārlīvētības problēmu, kas kavē centienus uzlabot aizturēšanas apstākļus. Jau sen bija jāveic pārmaiņas sūdzību sistēmā cietumos. Paredzams, ka *OPTAC* īstenošana sekmēs dažu minēto jautājumu risināšanu. Īpašas pūles jāvelta attiecībā uz medicīniskās aprūpes pakalpojumiem ieslodzītajām personām, kā arī nepilngadīgo personu aizturēšanas apstākļiem.

Attiecībā uz *vārda brīvību* turpinājās atklātas diskusijas par delikātiem jautājumiem, piemēram, kurdu un armēņu jautājumiem, mazākumtautību un kultūras tiesībām, kā arī militāro spēku nozīmi. Tomēr tiesības uz vārda brīvību apdraud liels skaits tiesas prāvu un izmeklēšanu pret žurnālistiem, rakstniekiem, akadēmisko aprindu pārstāvjiem un cilvēktiesību aizstāvjiem. Tas rada pašcenzūru un līdz ar nepamatotu spiedienu uz plašsaziņas līdzekļiem rada nopietnas bažas. Spēkā esošie tiesību akti pietiekami negarantē vārda brīvību saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvenciju un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, un tiesu iestādes var piemērot tikai ierobežojošu interpretāciju. Nopietnas bažas rada arī biežie aizliegumi attiecībā uz tīmekļa vietnēm. Kopumā Turcijas tiesību akti un tiesu prakse rada šķēršļus brīvai apmaiņai ar informāciju un idejām.

Attiecībā uz *biedrošanos* panākumi gūti uz vietas: dažādas demonstrācijas, tostarp *Newroz* (kurdu Jaunais gads) un 1. maija demonstrācija, noritēja mierīgi. Dienvidaustumos un citās provincēs notikušajās valsts demonstrācijās, kas saistītas ar kurdu jautājumu, studentu tiesībām, augstākās izglītības padomes *YÖK* darbībām un arodbiedrību tiesībām, tika izmantots neproporcionāls spēks.

Tiesību akti par *biedrošanās brīvību* kopumā atbilst ES standartiem. Vēl tiek veiktas pārmērīgas kontroles un notiek likuma ierobežota interpretācija. Virzība nenotiek attiecībā uz grozījumiem tiesību aktos par politisko partiju slēgšanu.

Ierobežots progress panākts *vārda, apziņas un reliģijas brīvības* jomā. Pielūgsmes brīvība kopumā ir ievērota. Turpinājās dialogs ar alevītu kopienu un tādām reliģiskajām kopienām, kas nav musulmaņi. Ekstrēmisti turpināja apdraudēt minoritāšu reliģijas pārstāvjus. Jāizveido tiesiskais satvars saskaņā ar ECTK, lai tādām reliģiskām kopienām, kas nav musulmaņi, un alevītu kopienai nebūtu jāsaskaras ar nepamatotiem ierobežojumiem.

Lielākās problēmas joprojām ir *sieviešu tiesību* aizsardzība, dzimumu līdztiesības veicināšana un vardarbības pret sievietēm apkarošana. Kopumā ir izveidots tiesiskais satvars, kas garantē sieviešu tiesības un dzimumu līdztiesību. Tomēr vajadzīgs turpmāks darbs, lai minētais tiesību aktu kopums tiktu faktiski īstenots politiskajā, sociālajā un ekonomiskajā jomā. Tiesību akti jāīsteno konsekventi visā valstī. Slepkavības ģimenes goda vārdā, agrīnas un piespiedu laulības, kā arī vardarbība ģimenē pret sievietēm aizvien ir nopietnas problēmas. Ir nepieciešama turpmāka apmācība un izpratnes vairošana par sieviešu tiesībām un dzimumu līdztiesību, īpaši policijā.

Attiecībā uz *bērnu tiesībām* vēl jāizveido pietiekams skaits nepilngadīgo tiesu saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem. Bērni netiek aizturēti uz minimālo vajadzīgo laikposmu vai piemērotos apstākļos. Centieni, tostarp attiecībā uz preventīvajiem un rehabilitācijas pasākumiem, jānostiprina visās jomās, piemēram, izglītībā, bērnu darba apkarozāšanā, veselības aizsardzībā, administratīvajās spējās un koordinācijā.

Turpinājās centieni uzlabot *sociāli neaizsargāto iedzīvotāju un/vai cilvēku ar īpašām vajadzībām* situāciju. Vēl jāveic papildu pasākumi, lai palielinātu minēto personu dalību sociālajā un ekonomikas dzīvē.

Papildu centieni vajadzīgi cīņā pret *diskrimināciju*. Trūkst visaptverošu tiesību aktu diskriminācijas novēršanas jomā.

Daudzas problēmas nav atrisinātas *darba un arodbiedrību tiesību* jomā. Spēkā esošie tiesību akti nav saskaņā ar ES standartiem un SDO konvencijām. Šajā jomā virzību kavē ilgstošas nesaskaņas starp sociālajiem partneriem un pienācīgas politiskās gribas trūkums.

Attiecībā uz *īpašumtiesībām* jauns tiesību akts, ar ko groza 2008. gada likumu par fondiem, atvieglo nekustamo īpašumu atgriešanu reliģiskajām kopienām, kas nav musulmaņi.

Turcijai joprojām ir konstruktīva pieeja *mazākumtautībām*. Vēl pilnībā jāpanāk tas, ka valoda, kultūra un pamattiesības tiek pilnībā ievērotas un aizsargātas saskaņā ar Eiropas standartiem. Turcijai jāvelta turpmāki centieni, lai sekmētu toleranci un iekļaujošu attieksmi pret mazākumtautībām. Vēl nav veikta spēkā esošo tiesību aktu visaptveroša pārskatīšana un aizsardzības mehānismu vai īpašu iestāžu izveide, lai apkarotu rasismu, ksenofobiju, antisemitismu un neiecietību.

Turcija ir panākusi progresu *kultūras tiesībās*, īpaši attiecībā uz to valodu izmantošanu, kas nav turku valoda, valsts radio un televīzijas kanālos, kā arī vairāku valodu izmantošanu pašvaldībās. Ir piešķirta atļauja kurdu valodas un literatūras nodaļas atklāšanai *Muş Alparslan* universitātē. Vēl pastāv ierobežojumi to valodu, kas nav turku valoda, izmantošanā politiskajā dzīvē, saziņā sabiedrisko pakalpojumu sfērā un cietumos. Pamata tiesību aktu par to valodu, kas nav turku valoda, izmantošana ir pakļauta ierobežotai interpretācijai, un īstenošana aizvien nav konsekventa visā valstī.

Zināms progress panākts *romu* jautājumā, īpaši veicot grozījumus diskriminējošos tiesību aktos. Nav visaptverošas politikas, lai risinātu romu situāciju.

Attiecībā uz *Austrumiem un Dienvidaustrumiem* netika pilnībā īstenota 2009. gada demokrātiskās atvērtības iniciatīva. Bažas radīja ievēlēto politiķu un pamattiesību aizstāvju aizturēšana. Veicot pienācīgu tiesvedību, jāuzzina patiesība par nogalināšanu bez tiesas sprieduma un spīdzināšanu, ko veica Dienvidaustrumos 20. gadsimta 80. un 90. gados. Bažas aizvien rada sauszemes mīnas un ciemu apsargāšanas sistēma.

Pastiprinājās teroristu uzbrukumi. *PKK* ir iekļauta ES teroristu organizāciju sarakstā.

Turpināja izmaksāt kompensācijas *iekšēji pārvietotajām personām (IDP)*. Vēl jānovērtē minētās shēmas vispārējā efektivitāte. Vēl nav izstrādāta nacionālā stratēģija, lai labāk izskatītu *IDP* vajadzības. Neraugoties uz dažiem uzlabojumiem, visaptverošas pamata tiesību aktu sistēmas trūkums attiecībā uz bēgļiem un patvēruma meklētājiem rada šķērslī pienācīgas attieksmes nodrošināšanā. Jāturpina uzlabot ārvalstnieku aizturēšanas centru vispārējie apstākļi.

Attiecībā uz **reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām** Turcija atkārtoti izteica savu atbalstu sarunām starp abu kopienu vadītājiem saskaņā ar ANO ģenerālsekretāra labo gribu rast visaptverošu risinājumu attiecībā uz *Kipras problēmu*. Tomēr, neraugoties uz vairākkārtējiem Padomes un Komisijas aicinājumiem, Turcija vēl nav izpildījusi savas saistības īstenot Asociācijas nolīguma Papildprotokolu pilnīgi nediskriminējošā veidā un nav novērsusi visus šķēršļus preču brīvai aprītei, kā noteikts Eiropas Kopienas un tās dalībvalstu 2005. gada 21. septembra deklarācijā un Padomes secinājumos, tostarp 2006. gada decembra un 2010. gada decembra secinājumos. Nav panākts progress abpusējo attiecību normalizēšanā ar Kipras Republiku.

Attiecībās ar Grieķiju tiek turpināti centieni uzlabot divpusējās attiecības. Turpinājās divpusējās izpētes sarunas. Grieķija iesniedza ievērojamu skaitu formālu sūdzību par nepārtrauktiem teritoriālo ūdeņu un gaisa telpas pārkāpumiem no Turcijas puses, tostarp lidojumiem pāri Grieķijas salām.

Turcija ir būtiski pastiprinājusi kontaktus *Rietumbalkānos*, izsakot stingru apņemšanos veicināt mieru un stabilitāti reģionā.

Turcijas **ekonomikā** patlaban notiek stabila ekonomikas atveseļošanās. Valsts finanses uzlabojas, un pieaug uzticība ilgstošai valsts ekonomikas perspektīvu transformācijai un stabilitātei. Tomēr ekonomikas aktivitātes straujā paplašināšanās, ko sekmēja spēcīgs iekšējais pieprasījums, ir radījusi būtiskas un pieaugošas ārējās nelīdzsvarotības, kas apdraud makroekonomikas stabilitāti.

Attiecībā uz **ekonomikas kritērijiem** Turcija ir funkcionējoša tirgus ekonomika. Tai būtu jāspēj tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā vidējā termiņā, ja tā paātrinās savu visaptverošo strukturālo reformu programmu.

Ekonomika strauji attīstījās 2010. gadā un 2011. gada pirmajā pusē. Paralēli augstajai IKP izaugsmei spēcīgās nodarbinātības izaugsmes dēļ samazinājās bezdarba līmenis. Sākotnēji augstāku ciklisko ieņēmumu un zemāku procentu sloga rezultātā tika turpināta valsts finanšu konsolidācija. Finanšu nozare bija izturīga, pateicoties iepriekšējām reformām, savukārt tiesiskā sistēma turpina darboties salīdzinoši labi. Turklāt jaunais likums par valsts atbalsta uzraudzību un regulatīvās iestādes darbību var palielināt pārredzamību un samazināt valsts atbalstu. Ir apstiprināta tirgus spēku brīva mijiedarbība. Privatizācija ir paātrinājusies. ES aizvien ir Turcijas vissvarīgākā tirdzniecības partnere un ieguldītāja.

Tomēr palielinās tirdzniecības un tekošā konta deficīts, un patlaban uzmanības centrā ir ārējās neatbilstības. Monetārajai politikai tikai nelielā mērā izdevās iegrožot kredītu izaugsmi, kas līdz ar augstajām patēriņa preču cenām turpina veicināt Turcijas pieaugošo tekošā konta deficītu. Tiek sagatavots lielāks atbalsts no fiskālās jomas un daži īpaši un mērķtiecīgi mikrouzraudzības pasākumi, tostarp pasākumi, ko veiks bankas regulators, lai palīdzētu ekonomikai pielāgoties un atvieglotu slogu, ar ko jāsaskaras monetārajai politikai. Turcijas cenu un izmaksu eksporta konkurētspēja ir nelielā mērā pasliktinājusies. Inflācija sāk pieaugt, lielākoties tā spiediena dēļ, ko rada enerģētikas un pārtikas tirgus, ekonomiskās aktivitātes uzplaukums un administratīvo cenu straujš kāpums. Tiek sagaidīts, ka strukturālās reformas tiks īstenotas apņēmīgāk. Pasākumi, lai palielinātu fiskālo pārredzamību un nostiprinātu fiskālo politiku, bija pieticīgi, savukārt tie varētu Turcijai palīdzēt iegūt ticamību tirgos. Iziešana no tirgus aizvien ir sarežģīta, un bankrota procedūras joprojām ir salīdzinoši apgrūtināšas.

Turcijas spējas uzņemties dalības saistības turpināja uzlaboties. Progress tika panākts vairumā jomu. Tiesību aktu saskaņošana ir pavisam uz priekšu noteiktās jomās, tādās kā preču brīva aprīte, pretmonopola politika un valsts atbalsts, ekonomikas un monetārā politika, uzņēmējdarbība un rūpniecības politika, patērētāju aizsardzība, statistika, Eiropas komunikāciju tīkli, kā arī zinātne un pētniecība. Jāturpina centieni, lai saskaņotu tiesību aktus tādās jomās kā vide, publiskais iepirkums, brīvība sniegt pakalpojumus, sociālā politika un nodarbinātība un nodokļi. Tiesību aktu izpilde jāstiprina tādās jomās kā intelektuālā īpašuma tiesības un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošana. Attiecībā uz muitas savienību un ārējām attiecībām jāpabeidz tiesību aktu saskaņošana, īpaši tādās jomās kā vispārējā preferenču sistēma. Aizvien nav atrisinātas ilgstošas problēmas tirdzniecības jomā. Ir svarīgi, lai Turcija pilnībā ievērotu savas saistības saskaņā ar muitas savienību. Vairumā jomu ir svarīgi, lai Turcija uzlabotu savu administratīvo spēju pielāgoties *acquis*.

Attiecībā uz *preču brīvu aprīti* tiesību aktu saskaņošana ir labā līmenī, bet pārskata laikposmā gūtie panākumi ir nelieli. Tehniskie šķēršļi tirdzniecībā turpina kavēt preču brīvu aprīti, un tādējādi tiek pārkāptas Turcijas saistības saskaņā ar muitas savienību. Gandrīz nekāda virzība nav notikusi *darba ņēmēju brīvas pārvietošanās* jomā, kur sagatavošanās darbi *acquis* piemērošanai vēl ir agrīnā posmā. Tāpat sākuma stadijā ir tiesību aktu saskaņošana tādās jomās kā *tiesības veikt uzņēmējdarbību un brīvība sniegt pakalpojumus*. Nav panākts progress tādās jomās kā tiesības veikt uzņēmējdarbību, brīvība sniegt pārrobežu pakalpojumus, pasta pakalpojumi un profesionālo kvalifikāciju savstarpēja atzīšana. Attiecībā uz *kapitāla brīvu aprīti* Turcija guva zināmus panākumus, īpaši attiecībā uz kapitāla plūsmu un maksājumiem. Nav notikusi nekāda virzība pakāpeniskā liberalizācijā attiecībā uz nekustamā īpašuma iegādi, ko veic ārvalstnieki, kur aizvien ir dažādi šķēršļi. Ierobežojumi kapitāla plūsmās aizvien ir vairākās nozarēs, tostarp tiešajos ieguldījumos, kuru izcelsme ir ES. Pamata tiesību aktu sistēma terorisma finansēšanas apkarošanā nav pilnveidota, un Finanšu darījumu darba grupa ir ievietojusi Turciju melnajā saraksta par tās stratēģiskajām nepilnībām šajā jomā.

Ierobežots progress vērojams *publiskā iepirkuma* jomā. Ir pabeigta iestāžu izveide, bet jāuzlabo administratīvās spējas. Ir sagatavots, bet vēl ir jāpieņem saskaņošanas stratēģijas projekts ar rīcības plānu noteiktam termiņam. Turcija vēl ievēro atkāpes, kas ir pretrunā *acquis*. Tai turpmāk jāaskaņo savi tiesību akti, īpaši komunālo pakalpojumu, koncesiju un valsts un privāto partnerību jomā. Attiecībā uz uzņēmējdarbības tiesībām būtisks progress panākts pēc jaunā Turcijas tirdzniecības kodeksa pieņemšanas, kas, kā sagaidāms, veicinās atvērtību, pārredzamību un grāmatvedības standartu un starptautisko revīzijas standartu ievērošanu. Tiesiskā un institucionālā sistēma revīzijas jomā vēl nav ieviesta, kā arī nav uzlabotas saimnieciskās tiesas darbības spējas. Samērā labi panākumi gūti tiesību aktu saskaņošanā *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā, bet to izpilde joprojām ir vāja. Nesen izveidotā Intelektuālo īpašumtiesību (*IPR*) darba grupa kopā ar Komisiju izskata galveno jautājumu pievienošanās sarunās. Vēl nav pieņemti atjaunināti tiesību aktu priekšlikumi, kas reglamentē intelektuālā un rūpnieciskā īpašuma tiesības, tostarp preventīvas kriminālsankcijas. Ir svarīga koordinācija un sadarbība starp dažādām *IPR* ieinteresētajām aprindām un valsts iestādēm, kā arī vispārējās izpratnes kampaņas par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu riskiem.

Konkurences politikā Turcijas tiesību aktu saskaņošana pretmonopola un uzņēmumu apvienošanās jomā ir augstā līmenī. Konkurences iestāde efektīvi īsteno noteikumus pretmonopola jomā, un tai ir apmierinošs neatkarības līmenis. Labi panākumi gūti valsts atbalsta jomā. Jo īpaši, ir izveidota Valsts atbalsta uzraudzības iestāde. Tomēr vairākas svarīgas valsts atbalsta shēmas vēl ir jāaskaņo ar muitas savienības noteikumiem.

Ir gūti turpmāki panākumi *finanšu pakalpojumu* jomā, turklāt banku regulators veica pasākumus, lai stiprinātu finanšu stabilitāti. Tomēr vēl nav pabeigta vispārīgā saskaņošana ar *acquis*, īpaši apdrošināšanas nozarē. Attiecībā uz *informācijas sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem* nelieli panākumi gūti elektronisko sakaru jomā, kā arī progress sasniegts audiovizuālajā politikā.

Zināms progress gūts *lauksaimniecības un lauku attīstības* jomā. Būtiski panākumi gūti, īstenojot Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta lauku attīstībai (*IPARD*) programmu, kā rezultātā Komisija pieņēma lēmumu piešķirt ES līdzekļu pārvaldību, kā arī sagatavošanās darbos, kas izpildīti *IPARD* programmas otrajam posmam. Lauku atbalsta politika būtiski atšķiras no KLP, un tiesību aktu saskaņošanai šajā politikā stratēģija vēl nav izstrādāta. Lielu šķērslī rada arī nespēja pilnībā novērst šķēršļus liellopu importam. *Pārtikas nekaitīguma, veterinārās un fitosanitārās politikas* jomā ir sasniegts progress *acquis* transponēšanā un īstenošanā. Lauksaimniecības un lauku lietu ministrijas restrukturēšana ir pozitīvs solis ceļā uz oficiālās kontroles sistēmas nostiprināšanu. Vispārējā kontroles sistēma nav pilnībā saskaņota ar ES *acquis*. Jāvelta būtiski centieni dzīvnieku veselības aizsardzības jomā un tam, lai panāktu lauksaimniecības pārtikas uzņēmumu atbilstību ES higiēnas un strukturālajām prasībām. *Zivsaimniecības* jomā kopumā panākts neliels progress. Īpaši nelieli panākumi gūti, izveidojot administratīvās struktūras, kā arī resursu un flotes pārvaldībā. Paredzams, ka Turcija turpinās gūt panākumus citās jomās, piemēram, inspekcijās un kontrolēs.

Neliels progress ir panākts tiesību aktu saskaņošanā *transporta nozarē*, izņemot dzelzceļa nozari. Tiesību aktu saskaņošana jūras un sauszemes transporta jomā ir labā līmenī, un gaisa satiksmes jomā saskaņošana norit lēnāk. Sakaru trūkums starp gaisa satiksmes kontroles centriem Turcijā un Kipras Republikā aizvien nopietni apdraud gaisa satiksmes drošību. Jūrniecības nozarē paredzams, ka pozitīvus rezultātus iegūs no SJO dalībvalstu brīvprātīgās revīzijas sistēmas, lai kļūtu par dalībnieci starptautiskajās konvencijās. Īstenošanas spējas ir ierobežotas, īpaši attiecībā uz bīstamām precēm sauszemes un jūras transporta jomā.

Nevienmērīgs progress vērojams *enerģētikas* nozarē. Labi panākumi gūti elektroenerģijas iekšējā tirgū un attiecībā uz atjaunojamajiem energoavotiem. Īpaši jāveic pasākumi, lai nodrošinātu pēc iespējas augstākus standartus kodoldrošības, drošuma, aizsargpasākumu un kodolieroču neizplatīšanas jomā. Papildu centieni vajadzīgi arī attiecībā uz energoapgādes drošību, gāzes sektoru un energoefektivitāti.

Nodokļu jomā ir gūti nelieli panākumi tiesību aktu saskaņošanā, īpaši novēršot diskriminējošu praksi attiecībā uz nodokļu piemērošanu tabakai. Akcīzes nodokļa paaugstināšana alkoholiskajiem dzērieniem ir pretrunā rīcības plānam, kas minētajā jautājumā saskaņots ar Komisiju. Lai šajā sadaļā gūtu panākumus, galvenais ir atcelt diskriminējošu praksi nodokļu jomā. Nekāda virzība nav notikusi tiešo nodokļu jomā.

Turcija ir guvusi zināmus panākumus *ekonomikas un monetārās politikas* jomā. Centrālā banka pieņēma jaunu politikas pasākumu kompleksu, lai nodrošinātu finanšu stabilitāti, samazinātu procentu likmes, vienlaikus palielinot rezerves prasības banku nozarei. Turcija nav pabeigusi tiesību aktu saskaņošanu ar *acquis* ekonomikas un monetārās politikas jomā, īpaši attiecībā uz centrālās bankas pilnīgu neatkarību un aizliegumu publiskajam sektoram attiecībā uz privilēģētu pieeju finanšu iestādēm. Kopējais sagatavošanās līmenis ir labs.

Panākts būtisks progress *statistikas* jomā, kurā ir augsts kopējais tiesību aktu saskaņošanas līmenis ar *acquis*. Turpmāk jāaskaņo tiesību akti, īpaši attiecībā uz nacionālajiem kontiem un lauksaimniecības statistiku.

Turcijas panākumi *sociālās politikas un nodarbinātības* jomā ir ierobežoti. Nelielā mērā uzlabotas administratīvās spējas. Konstitūcijas grozījumos par arodbiedrību tiesībām nav veiktas turpmākas izmaiņas tiesību aktos, kuru mērķis ir piešķirt pilnīgas arodbiedrību tiesības saskaņā ar ES standartiem un SDO konvencijām. Joprojām jārisina jautājumi par apjomīgā nedeklarētā darba samazināšanu un sieviešu nodarbinātības līmeņa palielināšanu. Darba likuma darbības joma aizvien ir ierobežota. Jāpaātrina tiesību aktu izpilde attiecībā uz veselības aizsardzību un drošību darbā. Nabadzības risks joprojām ir ļoti augsts, īpaši lauku iedzīvotāju un bērnu vidū. Vēl nav pieņemti tiesību akti, ar ko izveido par dzimumu līdztiesības jautājumiem atbildīgu iestādi.

Turcija ir guvusi panākumus *uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas* jomā, kur Turcijas tiesību aktu saskaņošanas ar *acquis* līmenis ir pietiekams. Minētie sasniegumi ir saistīti ar rūpniecības stratēģijas un rīcības plāna pieņemšanu laikposmam no 2011. līdz 2014. gadam, uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas instrumentu plašāku pieejamību, nozaru stratēģiju pieņemšanu un tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos.

Turcija ir panākusi progresu *Eiropas komunikāciju tīklu* jomā, īpaši *TEN* transporta jomā. Vajadzīgi turpmāki centieni attiecībā uz uzticamiem datiem par transportu. Zināmi panākumi gūti arī *TEN* enerģētikas jomā.

Neliels progress vērojams *reģionālās politikas un strukturālo instrumentu koordinācijas* jomā. Notika kavēšanās, lai izveidotu iestādes, kuras pārņemtu finanšu pārvaldību un kontrolētu pienākumus attiecībā uz pirmspievienošānās līdzekļiem šajā politikas jomā. Lai arī institucionālais satvars pirmspievienošānās līdzekļu īstenošanai ir pabeigts un ir uzlabotas administratīvās spējas, vēl vairāk jāstiprina šīs spējas un uzlabota koordinācija starp visām attiecīgajām iestādēm, lai paātrinātu īstenošanu.

Kopumā panākumi ir gūti *tiesu iestāžu* jomā.

Attiecībā uz *korupcijas apkarošanu* ierobežots progress ir panākts minētās stratēģijas un rīcības plāna par korupcijas apkarošanu īstenošanā. Liela problēma joprojām ir pārredzamības trūkums attiecībā uz politisko partiju finansēšanu un imunitātes darbības joma. Turcijai jāuzlabo rezultāti izmeklēšanu, apsūdzību un notiesāšanu jomā.

Tiesiskuma, brīvības un drošības jomā sasniegtais progress bija nevienmērīgs. Prioritāte aizvien ir likuma par ārvalstniekiem un starptautiskās aizsardzības pieņemšana, lai nodrošinātu stabili juridisko pamatu efektīvai patvēruma un migrācijas pārvaldes sistēmai, kā arī aizsargpasākumi migrantu un bēgļu tiesībām. Ir panākts tikai neliels progress tiesu iestāžu sadarbībā civillietās un krimināllietās. Neliels progress vērojams narkotiku un organizētās noziedzības apkarošanas jomā. Ierobežots progress vērojams policijas sadarbības un terorisma apkarošanas jomā. Nelieli panākumi gūti vīzu politikas un muitas sadarbības jautājumos. Ļoti ierobežots progress sasniegts robežu pārvaldības jomā, kur galvenie jautājumi ir likuma par jaunas robežu drošības aģentūras izveidi pieņemšana un aģentūru sadarbība. Turcija joprojām ir svarīga nelegālo imigrantu tranzītvalsts un galamērķa valsts. Vajadzīgi centieni, lai novērstu nelegālo migrāciju un atkārtoti uzņemtu nelegālos migrantus.

Turcija ir labi sagatavojusies, lai kļūtu par dalībvalsti, *zinātnes un pētniecības* jomā. Labi panākumi gūti, lai integrētos Eiropas pētniecības telpā un sagatavotos Inovāciju savienībai. Kopumā palielinās Turcijas dalība un panākumi Septītajā ES pētniecības pamatprogrammā,

bet vajadzīgi turpmāki centieni, lai izpildītu izcilības prasību un konkurētspējīgu līdzdalību ES pētniecības programmās.

Neliels progress sasniegts *izglītības un kultūras* jomā, īpaši attiecībā uz *izglītību un apmācību*. Turpināja palielināties interese par Kopienas programmām. Neliels progress panākts kultūras jomā, bet nekādi panākumi nav gūti tiesību aktu saskaņošanā.

Vides jomā Turcija ir guvusi labus panākumus atkritumu apsaimniekošanā, turpretim tikai ierobežots progress panākts attiecībā uz horizontālajiem tiesību aktiem, gaisa kvalitāti un rūpnieciskā piesārņojuma kontroli, kā arī riska pārvaldību. Turcija panāca ļoti ierobežotu progresu attiecībā uz ūdens kvalitāti, ķīmiskajām vielām un administratīvajām spējām. Nekāda virzība nav notikusi dabas aizsardzības jomā. Attiecībā uz *klimata pārmaiņām* Turcija ir panākusi ierobežotu progresu, vairojot izpratni par ES prasībām klimata pārmaiņu jautājumos, bet vēl jāizveido stabilāka un vērienīgāka politika klimata jomā iekšējā un starptautiskā mērogā. Jāuzlabo administratīvās spējas.

Neliels progress panākts *patērētāju un veselības aizsardzības* jomā. Patērētāju aizsardzības jomā vēl jāpieņem pārskatīti pamata tiesību akti par patērētāju aizsardzību un produktu vispārējo drošību. Lai uzlabotu tirgus uzraudzības pasākumus, jāpiešķir papildu finanšu līdzekļi un cilvēkresursi un jānostiprina sadarbība ar patērētāju NVO. Sabiedrības veselības jomā Turcija vēl nav pabeigusi tiesību aktu saskaņošanas procesu, kā arī nav izveidojusi administratīvās spējas, lai uzlabotu tiesību aktu izpildi, lai uzlabotu iedzīvotāju veselību un drošību.

Turcija ir sasniegusi augstu tiesību aktu saskaņošanas līmeni ar ES muitas jomā, pateicoties savai muitas savienībai. Beznodokļu veikali ierašanās vietās un prasības importētājiem sniegt informāciju par ES brīvā apritē esošu produktu izcelsmi pirms muitošanas nav saskaņā ar muitas savienību. Vēl jāpārskatī tiesību akti par brīvajām zonām, uzraudzību un tarifa kvotām. Uzlabotas uz risku balstītas pārbaudes un vienkāršotas procedūras atvieglotu likumīgu tirdzniecību, samazinot fizisko kontroļu skaitu. Vēl netiek efektīvi izpildītas intelektuālā īpašuma tiesības muitā un nav veikti pasākumi, lai novērstu tirdzniecību ar viltotām precēm.

Turcija ir sasniegusi augstu līmeni tiesību aktu saskaņošanā *ārējo attiecību* jomā, pateicoties muitas savienībai. Aizvien vērojamas dažas neatbilstības tādās jomās kā vispārējā preferenču sistēma attiecībā uz tās ģeogrāfisko pārklājumu.

Turpinājās tiesību aktu saskaņošana ES *kopējās ārpolitikas un drošības politikas* jomā, kopumā pārskata laikposmā samazinājās Turcijas tiesību aktu saskaņošana ar KĀDP deklarācijām, un Turcija nesaskaņoja savu nostāju ar ES ierobežojošajiem pasākumiem par Irānu, Lībiju vai Sīriju. Dažādos ārpolitikas jautājumos Turcija vēlējās iesaistīties dialogā un apspriesties ar ES. Turcija ir centusies normalizēt attiecības ar kaimiņvalstīm, piemēram, ar Irāku, tostarp ar kurdu reģionālo valdību, un Sīriju. Nekāds progress netika sasniegts, lai normalizētu attiecības ar Armēniju. Attiecības ar Izraēlu vēl vairāk pasliktinājās kopš kuģu konvoja incidenta Gazas joslā 2010. gadā. Pēc neatkarīga ANO ziņojuma publicēšanas Turcijas attiecības ar Izraēlu pasliktinājās, un tā pārtrauca nolīgumus ar Izraēlu militārajā jomā.

Turcija turpina sniegt ieguldījumu KDAP un mēģina lielākā mērā iesaistīties KDAP darbībās. Vēl jāatrisina jautājums par ES un NATO sadarbību, kas iesaistītu visas ES dalībvalstis, pārsniedzot „Berlin Plus” nolīguma ietvarus. Turcija nav pievienojusies ES nostājai attiecībā uz dalību Vasenāras nolīgumā.

Neliels progress panākts *finanšu kontroles* jomā, kas jau norāda uz samērā attīstītu tiesību aktu saskaņošanas līmeni. Pilnībā ir ieviesti tiesību akti, ar ko īsteno valsts finanšu pārvaldību un kontroles likumu. Jāpārskata dokuments par valsts iekšējo finanšu kontroli un rīcības plāns. Likuma par Turcijas Revīzijas palātas darbību pieņemšana bija svarīgs solis, lai turpinātu saskaņot tiesību aktus ārējās revīzijas jomā ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem. Turcijas sadarbības struktūrai korupcijas apkarošanas jomā jāturpina nostiprināt savu koordinācijas funkciju, savu operatīvo neatkarību un operatīvo tīklu.

Ir panākts ierobežots progress *finanšu un budžeta noteikumu* jomā. Administratīvie sagatavošanās darbi pašu resursu sistēmas izveidei ir agrīnā posmā.

Islande

Islande turpina pildīt **politiskos kritērijus**. Islandē ir funkcionējoša demokrātija ar stabilām institūcijām un senām pārstāvības demokrātijas tradīcijām. Valstī aizvien ir augsta līmeņa tiesu iestāžu sistēma, un Islande nepārtraukti nostiprina savu jau tā augsto pamattiesību aizsardzības līmeni.

Koalīcijas valdības vienotība tika pārbaudīta vairākas reizes, bet saglabāja stabilitāti. Jautājumā par pievienošanos ES iekšējo atmosfēru raksturo atšķirīgi viedokļi starp politiskajiem spēkiem un iedzīvotājiem. Ir uzsāktas saziņas darbības, kas veicina informētas diskusijas par Islandes pievienošanās procesu.

Valdība un parlaments turpināja labi darboties. 2011. gada aprīlī tika izveidota konstitucionālā padome, lai pārskatītu konstitūciju un ierosinātu veikt pārmaiņas konstitūcijā. Tika izstrādāti arī tiesību aktu priekšlikumi, lai stiprinātu parlamenta efektivitāti un valsts pārvaldi.

Labs progress vērojams speciālās izmeklēšanas komitejas ieteikumu turpmākā īstenošanā attiecībā uz finanšu krīzes politiskajām un administratīvajām sekām. Saskaņā ar minētajiem ieteikumiem Atstādināšanas tiesai 2011. gada martā bija jāpieņem nolēmums lietā pret bijušo ministru prezidentu. Tā rezultātā 2011. gada maijā viņš tika apsūdzēts rupjā nolaidībā. Vienlaikus īpašā prokurora birojs efektīvi turpināja savu darbu. Tas izmeklēja vairākus iespējamus krāpnieciskās uzņēmējdarbības gadījumus banku nozarē, kā rezultātā tika apcietinātas dažas personas.

Progress panākts, turpmāk stiprinot tiesu iestāžu efektivitāti un korupcijas novēršanas sistēmu. Amatā tika iecelti vairāki tiesneši saskaņā ar noteikumiem grozītajā likumā par tiesu iestādēm, un ANO konvencija par cīņu pret korupciju tika ratificēta 2011. gada februārī. Attiecībā uz interešu konfliktiem Islande sāka noteikt īpašus rīcības kodeksus ministriem un vairākām nodarbināto kategorijām.

Islande turpināja aizsargāt pamattiesības, tostarp ekonomikas un sociālās tiesības. Jāratificē Eiropas Padomes Vispārējā konvencija par mazākumtautību aizsardzību.

Islandes **ekonomika** lēnām atveseļojas no finanšu krīzes radītajām sekām un tai sekojošās dziļās un ilgās recesijas, bet izaugsmes perspektīvas aizvien ir vājas, jo mājāsaimniecības un uzņēmumi turpina saskarties ar augstu parāda līmeni. Ekonomikas politika aizvien bija orientēta uz stabilizāciju, ko stabili veicināja sekmīga SVF programmas pabeigšana. Nesen pieaugošā inflācija mudināja centrālo banku palielināt procentu likmes, turpretim fiskālā politika bija elastīga. Uz izdevumiem balstīta fiskālā pielāgošana, lai samazinātu valsts parādu līdz ilgtspējīgiem līmeņiem, aizvien ir problemātiska. Bezdarba līmenis ir augsts, īpaši

attiecībā uz jauniešiem un ilgtermiņa bezdarbu. Neraugoties uz progresu banku nozares restrukturizācijā, ekonomikā aizvien problēmas rada nefunkcionējošs finanšu sektors, un kapitāla kontroles atcelšana ir svarīgākā problēma.

Attiecībā uz **ekonomikas kritērijiem** Islandi var uzskatīt par funkcionējošu tirgus ekonomiku. Tomēr finanšu nozares trūkumi un kapitāla aprites ierobežojumi vēl kavē efektīvu resursu piešķiršanu. Islandei būtu jāspēj tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā vidējā termiņā, ja tā turpinās risināt pašreizējās strukturālās nepilnības, īstenojot piemērotu makroekonomikas politiku un veicot strukturālās reformas.

Dažādie politikas virzieni, stingri koncentrējoties uz valūta maiņas kursa stabilizāciju un fiskālo konsolidāciju, ir palīdzējuši atkārtoti izveidot makroekonomiskās stabilitātes augstāko pakāpi. Reaģējot uz tirdzniecības pārpalikumu un valūtas maiņas kursa palielināšanos, centrālā banka turpināja samazināt savu procentu likmi 2010. gada otrajā pusē, bet nelielā mērā iegrožoja monetāro politiku no 2011. gada augusta, reaģējot uz vājāku valūtu un ievērojami augstāku gada inflāciju. Turpinājās centieni stiprināt valsts ieņēmumus un īstenot tēriņu samazinājumus. Ņemot vērā valsts parāda augsto līmeni, tika veikti pasākumi, lai samazinātu refinansēšanas risku un stiprinātu vietējās valdības finanses. Ārvalstu valūtas rezerves turpināja palielināties, un nesenās bankas aplēses norāda uz pārvaldāmāku ārējā parāda pozīciju. Tika veikti jauni pasākumi, lai paātrinātu privātā sektora parādu restrukturizāciju. Tika pieņemta pārskatīta stratēģija kapitāla kontu liberalizācijai, un tās īstenošana vēl ir problemātiska. Darba tirgus aizvien bija elastīgs, un dalības rādītāji bija salīdzinoši augsti. Valstij ir laba pamata infrastruktūra, bagātīgi dabas resursi un kopumā izglītoti iedzīvotāji.

Tomēr makrofinansiālie riski aizvien ir augsti. Iekšējais pieprasījums ir audzis, bet atveseļošanās ir lielākoties balstīta uz pagaidu pasākumiem, kas atbalstīja privāto patēriņu. Aizvien pastāv riski un neskaidrības attiecībā uz nākotnes izaugsmes avotiem un tās ilgtspējību. Finanšu nozarē aizvien ir vāja aktīvu kvalitāte, un efektīvu finanšu starpniecību kavē nepilnīgs privātā sektora parādu restrukturizācijas process. Valsts parāds ir pieaudzis virs 90 % no IKP. Fiskālās konsolidācijas politika nav bijusi stingra, un valsts finanšu jomā aizvien jāīsteno nopietni izdevumu samazinājumi, lai uzlabotu ilgtermiņa ilgtspējību. Fiskālie riski rodas no lielām iespējamām saistībām un neatrisinātā *Icesave* jautājuma. Darba tirgu aizvien nopietni ietekmē dziļa pēckrīzes recesija, līdz ar to valstī ir nebijis augsts bezdarba līmenis, īpaši attiecībā uz jauniešiem un lielu daļu ilgtermiņa bezdarba. Izaugsmi, ieguldījumu un attīstību kavē trūkumi uzņēmējdarbības vidē, piemēram, nopietni šķēršļi iekļūšanai tirgū noteiktās nozarēs. Rūpniecības struktūra joprojām ir dažādota tikai nelielā mērā.

Saskaņā ar pirmajā progresā ziņojumā izmantoto metodi Islandes spējas **uzņemt dalības saistības** arvien tika novērtētas, ņemot vērā tās dalību Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ) un EEZ piešķirtos atbrīvojumus, kā arī ES tiesību aktus, uz kuriem neattiecas EEZ darbības joma. Kopējais sagatavotības līmenis, lai izpildītu ES *acquis* prasības, ir labs, īpaši pateicoties Islandes dalībai Eiropas Ekonomikas zonā.

Nav atrisināts strīds *Icesave* jautājumā. Neraugoties uz centieniem vadīt sarunas, jaunais likumprojekts par noteikumiem un nosacījumiem par aizdevuma atmaksāšanu Apvienotajai Karalistei un Nīderlandei referendumā tika noraidīts 2011. gada aprīlī. Valdība apstiprināja, ka minētā referendumā iznākums neietekmētu Apvienotajai Karalistei un Nīderlandei paredzēto maksājumu uzsākšanu, kuri sāksies 2011. gada beigās. 2011. gada maijā valdība nosūtīja savu atbildi uz EBTA Uzraudzības iestādes (EUI) 2010. gada maija oficiāla paziņojuma vēstuli. EUI 2011. gada jūnijā sāka pārkāpumu procedūras otro posmu, proti,

pamatota atzinuma izdošanu. Minētajā atzinumā pilnībā atkāroti apstiprināti iepriekšējā oficiāla paziņojuma vēstulē ietvertie fakti, proti, ka Islande ir pārkāpusi direktīvu par noguldījumu garantiju sistēmām. Eiropas Komisija piekrīt EUI juridiskajai analīzei. Islandes valdība sniedza atbildi uz EBTA Uzraudzības iestādes pamatoto atzinumu septembra beigās. Iestāde patlaban sīki izskata minēto atbildi, pirms tiek pieņemts lēmums par turpmāku rīcību šajā lietā. Šajā posmā strīds *Icesave* lietā nav atrisināts.

Sagatavošanās uzņemties dalības saistības turpinājās, lai gan samērā lēni, jomās, kuras daļēji ietilpst EEZ, kā arī sarunu sadaļās, uz kurām EEZ neattiecas. Islandē joprojām lielākoties ir saskaņoti tiesību akti, un tā piemēro ievērojamu daļu *acquis* EEZ ietilpstošajās jomās, piemēram, preču brīva aprīte, darba ņēmēju brīva pārvietošanās, tiesības veikt uzņēmējdarbību un brīvība sniegt pakalpojumus, publiskais iepirkums, uzņēmējdarbības tiesības, intelektuālā īpašuma tiesības, konkurence, finanšu pakalpojumi, informācijas sabiedrība un plašsaziņas līdzekļi.

Progresā ziņojumā apstiprināts, ka pievienošanās procesā, visticamāk, problemātiskas būs šādas jomas: finanšu pakalpojumi, lauksaimniecība un lauku attīstība, vide, zivsaimniecība, kapitāla brīva aprīte, kā arī pārtikas nekaitīgums, veterinārā un fitosanitārā politika, nodokļi un muiža.

No administratīvo spēju viedokļa uzmanība būtu jāvelta, lai nodrošinātu, ka tiek darīti pieejami cilvēkresursi un finanšu resursi vajadzīgajiem sagatavošanās darbiem saistībā ar pievienošanos ES.

Islandes tiesību akti arvien cieši atbilst *acquis preču brīvas aprītes* jomā. Tomēr Islandē nav notikusi virzība tiesību aktu jomā attiecībā uz horizontālajiem pasākumiem un veco pieeju tiesību aktiem, kas attiecas uz ražojumiem. Jāpabeidz tiesību aktu transponēšana vairākās jomās, kurās tika pieņemts jauns ES *acquis*.

Islande aizvien saglabā augstu tiesību aktu saskaņošanas līmeni ar *acquis darba ņēmēju brīvas pārvietošanās* jomā.

Tiesību akti par *tiesībām brīvi veikt uzņēmējdarbību un sniegt pakalpojumus* kopumā ir saskaņoti, izņemot pasta pakalpojumu direktīvu. Par pakalpojumu direktīvas īstenošanu paziņoja 2011. gada jūlijā.

Islande lielākoties piemēro *acquis kapitāla brīvas aprītes* jomā ar dažiem izņēmumiem. Tomēr pēc finanšu krīzes Islande turpina piemērot kapitāla kontroles, kuras būs jāatceļ līdz pievienošanās dienai ES.

Publiskā iepirkuma jomā Islande lielākoties ir saskaņojusi tiesību aktus ar *acquis*. Nav veikta tiesību aktu saskaņošana ar tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un aizsardzības jomas iepirkumu.

Uzņēmējdarbības tiesību jomā Islande jau ir sasniegusi augstu tiesību aktu saskaņošanas līmeni, jo šajā jomā tā piemēro ievērojamu daļu *acquis*. Tomēr vēl ir jāpanāk pilnīga tiesību aktu saskaņošana ar grāmatvedības standartiem un starptautiskajiem revīzijas standartiem.

Islande aizvien saglabā augstu tiesību aktu saskaņošanas līmeni ar *acquis intelektuālā īpašuma tiesību* jomā, un tai ir vajadzīgās administratīvās spējas, lai to īstenotu. Jāīsteno visaptveroša īstenošanas politika.

Islande ir saskaņojusi tiesību aktus augstā līmenī *konkurence politikas* jomā. Valsts atbalsta pasākumu īstenošana, kas veikti, reaģējot uz finanšu krīzi, notiek apmierinoši.

Vajadzīgi turpmāki centieni, lai īstenotu *acquis finanšu pakalpojumu* jomā, un jo īpaši, lai nodrošinātu to efektīvu īstenošanu un nozares pienācīgu uzraudzību. Nav atrisināts strīds *Icesave* jautājumā.

Informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu jomā transponēšanā jānovērš dažas nepilnības.

Islandes politika *lauksaimniecībā un lauku attīstībā* kopumā nav saskaņota ar *acquis*, un ir jāizveido pienācīga administratīvā sistēma īstenošanai.

Daļa no Islandes tiesību aktu un administratīvās sistēmas nav saskaņota ar *acquis pārtikas nekaitīguma, veterinārajā un fitosanitārajā politikā*. Īpaša uzmanība jāvelta, lai novērstu atlikušās nepilnības atbilstīgi ES tiesību aktiem attiecībā uz dzīvniekiem, augu aizsardzību un jauniem pārtikas produktiem.

Zivsaimniecības jomā Islande nav sākusī tiesību aktu saskaņošanu ar ES *acquis* un mehānismu izveidi ES atbalsta pasākumu īstenošanai un uzraudzībai. Spēkā esošie ierobežojumi attiecībā uz ārvalstu ieguldījumu zivsaimniecības jomā, kuri netiek mainīti, nav saskaņā ar *acquis*.

Nelieli panākumi gūti *transporta* jomā, īpaši autoceļu un jūras transporta jomā. Tomēr vēl ir vairākas jomas, kurās Islandei jātransponē attiecīgie ES tiesību akti.

Tiesību akti *enerģētikas* jomā kopumā ir saskaņoti, izņemot attiecībā uz naftas krājumiem, regulatīvās iestādes neatkarību un energoefektivitāti.

Islandes *tiesību akti nodokļu jomā* ir daļēji saskaņoti ar *acquis*. Jādefinē stratēģija, lai panāktu IT savietojamību un savstarpējo savietojamību ar ES IT sistēmām nodokļu jomā.

Attiecībā uz *ekonomikas un monetāro savienību* nav pabeigta tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* monetārajā politikā, un turpmāk jānostiprina attiecīgās administratīvās struktūras.

Vēl jāuzlabo *statistika*, kas būtu atbilstīga ES metodēm, īpaši uzņēmējdarbības, darba tirgus un lauksaimniecības statistikas sfērā.

Islande turpina piemērot un īstenot būtisku daļu *acquis sociālajā politikā un nodarbinātībā*. Vēl jāizstrādā visaptveroša nodarbinātības stratēģija.

Islandes sagatavošanās darbi *uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas* jomā aizvien ir augstā līmenī. Pieeju MVU finansējumam joprojām ietekmē finanšu krīze.

Islande saglabā labu līmeni tiesību aktu saskaņošanā ar ES standartiem attiecībā uz *Eiropas komunikāciju tīkliem*.

Reģionālās politikas un strukturālo instrumentu koordinācijas jomā Islandei jānosaka iestādes, kas ir atbildīgas par kohēzijas politikas īstenošanu.

Raiti turpinās sagatavošanās darbi *tiesu iestāžu un pamattiesību* jomā. Progress tika panākts, turpmāk pastiprinot tiesu iestāžu neatkarību un korupcijas apkarošanas politikas sistēmu.

Jāveic minēto pasākumu īstenošanas turpmāka uzraudzība. Tiesību akti par pilsoņu tiesībām un datu aizsardzību vēl nav saskaņoti ar *acquis*.

Islande turpina piemērot Šengenas nolīgumu un ir guvusi panākumus, saskaņojot tiesību aktus *tiesiskuma, brīvības un drošības* jomā. Jāvelta turpmāki centieni, lai ratificētu un īstenotu starptautiskos instrumentus.

Islande turpina gūt panākumus, gatavojoties dalībai ES un integrācijai *Eiropas pētniecības telpā*.

Islande ir saskaņojusi tiesību aktus augstā līmenī *izglītības un kultūras* jomā.

Nelieli panākumi gūti, nostiprinot tiesību aktu un administratīvo sistēmu *vides un klimata pārmaiņu* jomā. Vēl jāpanāk pilnīga atbilstība *acquis* dabas aizsardzības un ūdens kvalitātes jomā. Islandei pakāpeniski jāaskaņo sava nostāja ar ES nostājām starptautiskajos vides forumos, kā arī jāratificē atlikušie daudzpusējie nolīgumi.

Islandē labā līmenī turpinās tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* attiecībā uz *patērētāju un veselības aizsardzību*. Tomēr papildu darbs vajadzīgs patērētāju aizsardzības jomā.

Tiesību akti muitas jomā arvien ir daļēji saskaņoti ar *acquis*. Vajadzīgi būtiski centieni, lai novērstu neatbilstības tiesību aktos, īpaši muitas noteikumu jomā, procedūrās, kam ir ietekme uz ekonomiku, kā arī beznodokļu un drošības jautājumos. Vēl jāskatās sagatavošanās darbi *acquis* efektīvai īstenošanai pēc pievienošanās, īpaši attiecībā uz savstarpējās savietojamības attīstību ar ES IT sistēmām.

Panākumi gūti *ārējo attiecību* jomā, īpaši attīstības sadarbības un humānās palīdzības jomā. Islandei vēl jāklūst par dalībnieci Kimberlijas procesā.

Islande ir saskaņojusi tiesību aktus augstā līmenī *ārpolitikas, drošības un aizsardzības politikas* jomā. Islandes veltītā uzmanība Arktikas politikai norāda uz tās apņemšanos aktīvi piedalīties reģionālajās organizācijās Ziemeļeiropā.

Ierobežots progress panākts tiesību aktu izstrādē par *finanšu kontroli*. Vajadzīgs turpmāks darbs, lai sagatavotu dokumentu par valsts iekšējo finanšu kontroli un nodrošinātu iekšējās un ārējās revīzijas nodalīšanu. Jāuzlabo sagatavošanās darbi attiecībā uz ES finanšu interešu aizsardzību.

Attiecībā uz *finanšu un budžeta noteikumiem* Islande ir sasniegusi labu līmeni tiesību aktu saskaņošanā politikas jomās, kuras ir šās sadaļas pamatā un to ietekmē. Tā turpināja noteikt nepieciešamo tiesību aktu saskaņošanu ar *acquis*. Vajadzīga administratīvā sagatavošanās un koncepti, lai izveidotu pašu resursu sistēmu. Vēl oficiāli jāizveido koordinācijas struktūra.